

РОБЪРТ ЧЕЙМБЪРС КРАЛЯТ В ЖЪЛТО

Превод от английски: Радин Григоров, 2014

chitanka.info

Покрай брега се облачни вълни
дробяват
и двойно слънце в езерото се
стоява.

И тъй гъстият сенките
в Каркоса.

Чудата тук нощта е: със
матови звезди;
със спътници особени небето се
бразди.

А още по-чудата е
изгубена Каркоса.

Окъсаната мантия на Краля
не слуша вече песни на Хиади.
Нечути гинат песните
сред мрачната Каркоса.

Гласът ми чезне, мъчи ме
душата,

че песен ѝ остава неизпята.

Ти също, неизплакан стон,

в изгубена Каркоса.

„Кралят
в жълто“,
песен на
Касилда от
първо
действие,
втора сцена

РЕСТАВРАТОРЪТ НА РЕПУТАЦИИ

„Ne raillons pas les fous; leur folie dure plus longtemps que la notre... Voilà toute la difference.“^[1]

Към края на 1920 г. правителството на Съединените щати на практика бе приключило програмата, подета в края на мандата на президента Уинтърп. Положението в страната бе спокойно. Проблеми с данъците и работническите организации вече не съществуваха. Войната с Германия, макар и довела до окупирането на Самоанските острови, не се бе отразила на републиката, а временната окупация на Норфолк от нашественическите войски оставаше засенчена от трупациите се една след друга победи на морския фронт и последвалия унизителен разгром над силите на генерал фон Гартенлаубе в щата Ню Джързи. Инвестициите в Куба и Хавай се оправдаха стократно, а Самоа оправдаваше повишената си цена като въглищно пристанище. Страната се намираще в пълна готовност да се защитава: всеки крайбрежен град разполагаше с укрепления. Под бдителния поглед на Генералния щаб армията бе претърпяла реформиране по пруския модел, увеличило числеността ѝ до 300 000 души плюс още един милион резерв. Шест великолепни ескадри от кръстосвачи и бойни кораби обхождаха базите: сигурността на крайбрежните води оставаше гарантирана. Господата от Запада най-сетне бяха осъзнали, че за един дипломат дипломата има същото значение, колкото юридическото образование за един барман. По тази причина отвъд граница вече не ни представляваха некомпетентни патриотари. Държавата процъфтяваше; Чикаго, за момент парализиран от повторил се пожар, бе издигнал ново великолепие от пепелта и бе разпрострял блясъка на 1893 г. на цялата си площ. На всички места стилна архитектура прогонваше грозотата; дори в Ню Йорк се бе зародил внезапен стремеж към прогонване на настоящите сградни ужаси. Улици бяха разширявани и

павирани, а по тях изникваха стволите на дървета и улични лампи; подземни пътища заменяха грозни бабуни. Новите правителствени постройки и казарми притежаваха стилизиран вид в съответствие с естетиката, а каменните кейове, обградени острови, бяха превърнати в парк — приветствана от нийоркчани метаморфоза. Националната художествена академия по нищо не отстъпваше на посестримите си от Стария континент. Никой не завиждаше на министъра на изкуствата — нито на позицията му в кабинета, нито на портфолиото му. Работата на министъра на горите бе значително улеснена от новата конна полиция. Неотдавнашните споразумения с Англия и Франция се бяха отразили финансово добре на държавата ни; експулсирането на евреите без американско гражданство, образуването на независимия негърски щат Суани и спирането на имиграцията допринасяха за спокойствието на нацията. Плавното централизиране на властта допълнително спомогна за въпросното спокойствие. Правителството даде и друго основание на поданиците си да отдъхнат, като разреши индианския въпрос: ескадрони червенокожи бойци с кожени носии замениха неефективните разузнавачи, действали под ръководството на някогашното Министерство на войната. Забележителният Конгрес на религиите погребва омразата и нетърпимостта; разбиране започна да сближава враждуващите секти. Всичко това даваше основание на мнозина да смятат, че новото хилядолетие вече е настъпило. Поне в новия свят, който сам по себе си представляваше отделен свят.

И все пак самосъхранението е основната грижа. Затова Съединените щати пасивно и с тъга се ограничиха да гледат как Германия, Италия, Испания и Белгия се гърчат в безвластие, а Русия, извисила се над Кавказ, търпеливо изчаква най-подходящия момент, за да ги стъпче едни след други.

В Ню Йорк лято 1899-то се запомни с демонтирането на надземната железница. Хиляда и деветстотната година дълго щеше да остане в спомените на нийоркчани: в нея бе премахната статуята на Додж. През зимата на следващата година започна дискусия за премахване на законите, криминализиращи самоубийството. Двадесет години по-късно тези закони действително бяха премахнати. В същия ден в Ню Йорк официално бе открита първата обществена Смъртна камера.

Във въпросния ден аз се прибирах от посещение при доктор Арчър (той живее на „Мадисън авеню“). Посещението се оказа по-скоро формалност. Подир падането от коня на моменти ме измъчваха болки във врата и тила, само че от няколко месеца тези болки бяха престанали. Лекарят потвърди това, заявявайки, че повече нямало от какво да ме лекува. Нещо, което можех да определя и сам, без да плащам за преглед. Парите не ми се свидеха, но още се дразнех от грешката, която медикът допусна в началото. Самото падане, случило се преди четири години, не помня: изгубих съзнание още в мига, в който се стоварих върху паважа. Прагматичен пешеходец се погрижил да сложи край на агонията на коня ми, а някаква друга милостива душа ме отнесла при доктор Арчър. Тъй като главата ми бе ударена, лекарят ме принуди да прекарам известно време в частната му лудница, преди да благоволи да ме изпише. Помня, че докато плащах „таксата си“ (както се изрази тогава медицинският шегобиец), аз усмихнато му съобщих за намерението си да намеря начин да му го върна. Той много се смя и ме покани да се отбивам. Аз действително се вслушах в препоръката му, защото се надявах, че посещенията ще ми предоставят желаната възможност за реванш, но тя така и не изникваше. Нищо, аз можех да чакам.

Поне падането от коня не доведе до лоши последици. Напротив, то изцяло ме промени. От вял и апатичен младеж аз се превърнах в енергичен, оживен, зрял и — най-вече — амбициозен човек. Имаше само едно нещо, което ме смущаваше. И макар да се смеех на собствените си тревоги, пак не можех да ги загърбя.

Ставаше дума за следното: по време на възстановяването си се бях сдобил с пиесата „Кралят в жълто“. Спомням си, че след първото действие имах намерение да спра и дори захвърлих книгата към камината. Хвърлянето ми не се оказа съвсем точно: уцелила решетката, книгата падна разтворена на пода. Ако при навеждането си не бях зърнал първите думи от второ действие, ръката ми щеше да продължи започнатото движение и да прибави нова подпалка към огъня. Но погледът ми се закачи за тях, аз нададох вик на ужас — а може би на радост, пламнала по нервите ми — и дръпнах книгата, озовала се опасно близо до пламъка. После треперещ се оттеглих в стаята си, където се заех да чета и препрочитам, да ридая и да се смея и да треперя от ужас, който ме връхлита и до днес. Това е нещото, което ме

притеснява: не мога да забравя Каркоса, където черни звезди натежават в небосвода; където сенките на мислите се удължават с настъпването на вечерта и двойните слънца потъват във водите на езерото Хали. А споменът за Бледната маска завинаги ще остане впечатан в ума ми. Моля се на Бога да прокълне твореца, както самият автор на пиесата е прокълел света с това красиво, покъртително творение, ужасяващо в чистотата си и неустойчиво в истинността си... Свят, който трепери пред Краля в жълто. Френското правителство не пропусна да конфискува преведените копия веднага след пристигането им в Париж. Това, очаквано, разбуди любопитството на Лондон. Всеизвестно е как тази книга се разпространява като зараза от град на град, от континент на континент — тук забранявана, там конфискувана, анатемосвана от преса и духовенство, цензурирана дори и от най-дръзките литературни анархисти. Никакви принципи не са нарушени сред страниците ѝ, никаква доктрина не е налагана, ни чии възгледи не са наскърбени. Никой от настоящите стандарти не е подходящ да я оценява. И макар тя да е сочена като върховен досег до изкуството, всички смятат, че човешката същина не може да понесе тежестта на това величие, нито да усвои думи, в които се крие есенцията на чиста отрова. Самата невинност и баналност на първото действие само усилва удара на следващите.

Спомням си, че първата обществена Смъртна камера бе открита на тринадесети април 1920 г. между улица „Устър“ и Пето авеню. Порано в тази част на града се бяха издигали запуснати постройки, приютявали заведения за чужденци, но през 1898 г. правителството ги бе сринало — сега италианските и френски кафенета и ресторанти бяха заменени от позлатена желязна ограда, обгърнала градина с фонтани и цветни лехи. Най-много цветя бяха струпани в средата на въпросната градина; сред тях личеше малка бяла постройка в строго класически стил. Шест йонийски колони се протягаха към покрива; единствена бронзова врата нарушаваше стените. Великолепна композиция, изобразяваща мойрите, красеше входа — това бе дело на Борис Ивейн, млад американски скулптор, починал в Париж само на двадесет и три години.

Аз изникнах на площада точно в разгара на церемонията по откриването и започнах да си проправям път сред тълпата, само че на Четвърта улица бях спрял от полицейски кордон. Копиеносци бяха

оформили каре около постройката. На трибуна, обърната към парка, стоеше губернаторът на щата. Зад него изчакваха кметът на Ню Йорк и Бруклин, главният инспектор на полицията, щатският командир, полковник Ливингстън (военен адютант на президента), генерал Блант (главнокомандващ на Губернаторския остров), генерал-майор Хамилтън (началник на градския гарнизон), адмирал Бъфби (отговарящ за нортривърската флота), отговорникът за общественото здраве Лансфорд, сенаторите Уайз и Франклин и председателят на комисията за регулиране на общественото строителство. Подиумът беше обграден от хусари от националната гвардия.

Губернаторът тъкмо приключваше речта си след тази на отговорника по здравеопазването.

— Законите, криминализиращи самоубийството и налагащи наказания за подобни опити, бяха отстранени. Правителството зачита правата на онези, които по различни основания са започнали да гледат на съществуването си като на нещо непосилно. Смята се, че отстраняването на тези лица, желано от тях самите, ще се отрази благоприятно и на обществото.

Държим да отбележим, че след узаконяването на самоубийствата броят им не се е увеличил. Правителството на Съединените щати възнамерява да разположи подобни камери във всеки град и във всяко селище. Сега ни остава единствено да видим как изморените от живот ще оценят предоставеното им улеснение.

Той замълча и се обърна към постройката. На улицата цареше пълна тишина.

— Безболезнена смърт очаква всички, които вече не искат да търпят мъките на живота. Онези, които приветстват смъртта, нека да я подирят вътре. — Губернаторът бързо се обърна към президентския адютант. — Обявявам Смъртната камера за открита.

Сетне се обърна към събраните и извика:

— Граждани на Ню Йорк и Съединените американски щати, чрез мен правителството обявява тази Смъртна камера за открита.

Почтителното мълчание бе нарушено от отсечена заповед; ескадронът хусари се оттегли след каретата на губернатора. Копиеносците започнаха да се строят по протежение на Пето авеню, за да изчакат командира на гарнизона. Конната полиция ги последва.

Оставих тълпата да се взира в белия мрамор, минах на западния тротоар на Пето авеню и поех към улица „Блийкър“. Един десен завой ме отведе пред мръсен дюкян с табела, която гласеше:

ХОБЪРК, ОРЪЖЕЙНИК

В отсрещния край на помещението самият Хобърк се суетеше. Доловил присъствието ми, той вдигна очи и възкликна с боботеция си глас:

— Влизайте, господин Кастейн, влизайте!

Констанс, дъщеря му, изникна да ме пресрещне още на прага и протегна ръчица. Не ми убягна руменината на разочарование, изникнала върху бузите ѝ — тя се бе надявала на посещението на друг представител на рода Кастейн, братовчед ми Луис. Усмихнах се в отговор на смущението ѝ и похвалих знамето, което тя бродираше. Дъртият Хобърк в момента занитваше наколенника на някаква ръждива броня. Дрънченето на чукчето му приятно отекваше в работилницата. След няколко мига той го замени с малък гаечен ключ. Тихото стържене на ризницата ме накара да потръпна от удоволствие. Обожавах да слушам мелодичното простъргване на метал о метал, трополенето на чука и дрънченето на ризниците. Това бе единствената причина, поради която се отбивах при Хобърк. Самият той не представляваше интерес за мен, същото се отнасяше и за дъщеря му... Единственото интересно у нея се изчерпваше с обичта ѝ към Луис. Виж, този факт вече не можех да подмина; понякога дори не ми позволяваше да заспя. Но в сърцето си знаех, че всичко ще се подреди; че ще се погрижа за бъдещето им, също както ще се погрижа за бъднините на милия доктор Джон Арчър. Дори и при това положение пак не бих се отбивал да посещавам тези двамата, ако не беше мелодичният екот на чукчето. Можех да се захласвам с часове, да слушам и слушам, а когато някой заблуден слънчев лъч се отпуснеше върху инкрустираната стомана, вълнението ми ставаше почти неудържимо. Погледът ми се втрещаваше, разширил зеници и клепачи в алчността на нетърпението си — и това продължаваше до момента, в който възрастният оръжейник не се озовеше на пътя на светлината.

Тогава аз се отпусках назад и започвах да се наслаждавам на проскърцването на кърпата, отстраняваща ръжда от и край нитовете.

Констанс се бе върнала към бродерията си. На моменти тя преустановяваше бодовете си, за да направи справка с оригинала — пластина от музея „Метрополитън“.

— Над какво работите в момента? — попитах аз.

Хобърк обясни, че освен за броните от музея, отговарял и за сбирките на неколцина частни колекционери. Наколенникът, който прикрепвал сега, случайно бил открит в Париж от собственика на бронята. След успешни преговори дотогава липсвалият елемент се озовал на мястото си, придавайки завършеност на доспехите. Майсторът дори си направи труда да ми прочете историята на бронята: била изкована в далечната 1450 г., сменяла притежател след притежател, докато не се озовала в колекцията на Томас Стейнбридж. Когато сбирката на въпросния била разпродадена, настоящият клиент на Хобърк закупил бронята. И от закупуването ѝ насам двамата с оръжейника непрекъснато издирвали липсващата част.

— Търсили сте тъй усилено, без да знаете със сигурност, че елементът все още съществува? — осведомих се аз.

— Разбира се — спокойно отвърна старецът.

За пръв път изпитах известен интерес към него.

— Тази броня има някаква специална стойност за вас — предположих.

— Не — засмя се Хобърк. — Удоволствието от търсенето само по себе си е достатъчна награда.

— Не ви ли се иска да забогатеете? — аз се усмигнах.

— Единствената ми цел е да стана ненадминат в професията си — важно обяви той.

Тук Констанс запита дали съм присъствал на церемонията по откриването на Смъртната камера. Самата тя забелязала кавалерия да минава по „Бродуей“ и възнамерявала да отиде, само че баща ѝ искал знамето да бъде приключено днес, та трябвало да остане.

— А не се ли засякохте с братовчед си, господин Кастейн? — попита тя и леко трепна с клепахи.

— Не — небрежно отговорих аз. — Полкът на Луис в момента изпълнява маневри в Уестчестър Каунти. — С тези думи се надигнах, за да си взема шапката и бастуна.

— Пак ли при онзи лунатик горе ще се качвате? — засмя се дъртият.

Ако той знаеше за ненавистта ми към тази дума, определено нямаше да си послужи с нея. Тя поражда у мен определени чувства, за които е най-уместно да замълча. Все пак успях да отговоря със спокоен тон, изразил укора си в перифразата на думите му.

— Ще намина да посетя господин Уайлд.

— Клетият — поклати глава Констанс. — Сигурно е много мъчително да живееш без пари, сакат и с почти размътен разсъдък. Много е мило от ваша страна, господин Кастейн, че го посещавате толкова често.

— Мен ако питате, той е зъл човек.

Хобърк отново започваше с чука. Аз изчаках настъпването на подходящо затишие, преди да го коригирам:

— Той не е зъл, нито разсъдъкът му е размътен. Напротив, мислите му са същинска съкровищница, за допира до чиито ценности ние с вас бихме заплатили с години от живота си.

Хобърк се изсмя.

Аз започвах да губя търпение.

— Господин Уайлд притежава удивителен поглед над историята, а обемът на знанията му сам по себе си е отделно чудо. Нищо, без значение колко нищожно, не може да убегне на мисълта му, а паметта му е тъй прецизна и цялостна, че ако жителите на Ню Йорк знаеха що за човек живее в града им, щяха непрекъснато да се стичат тук, за да се прекланят пред него.

— Глупости — промърмори Хобърк, опипващ по пода за изтърван нит.

— Нима са глупости? — попитах аз, все пак сдържащ гнева си. — Нима са глупости думите му, че набедрениците на принцовата броня с герба могат да бъдат открити в купчината стар реквизит, кюмбета и парцали в една мансарда на улица „Пел“?

Чукът на Хобърк изтрака на пода. Въпреки това оръжейникът съумя да запази овладян тон и небрежно да се осведоми за начина, по който съм узнал, че от въпросната броня липсва точно този елемент.

— Онзи ден господин Уайлд ми каза. Той заяви, че елементите се намирали на тавана на улица „Пел“ №998.

— Глупости — повтори старецът, този път като възклик. Но под кожената престилка ръката му трепереше.

— Сигурно е глупост и фактът, че той не спира да ви нарича маркиз на Ейвъншир, а госпожица Констанс...

Не успях да довърша, защото Констанс скочи на крака, вцепенена от ужас. Хобърк ме погледна и бавно приглади престилката си.

— Това е невъзможно — каза той. — Господин Уайлд може да знае много неща...

— За брони например, като за принцовата с герба — усмихнато вметнах аз.

— Да — предпазливо продължи майсторът. — За брони. Но за маркиза на Ейвъншир не е прав. Сам знаете, че маркизът уби клеветника на жена си преди години и после замина за Австралия, където живя за кратко като вдовец, преди да почине.

— Господин Уайлд греши — промърмори Констанс. Устните ѝ все още оставаха бледи, но гласът ѝ си бе върнал предишното спокойствие.

— Щом това ще ви направи щастливи, нека приемем, че във въпросния случай господин Уайлд греши — заключих аз.

[1] „Не наскърбявайте глупците; тяхното безумие просто трае по-дълго от нашето... Това е единствената разлика.“ — Б.пр. ↑

II

Прекоших три вече познати разнебитени етажа и спрях да потропам пред вратичката в края на коридора. Господин Уайлд се отзова и ме пусна вътре.

След като приключи с двукратното заключване и придърпването на тежкия сандък, домакинът се настани насреща ми и впери светлите си очички в лицето ми. Шест нови драскотини червенееха върху носа и бузите му. Жиците, които поддържаха изкуствените му уши, се бяха разместили. Така и не можех да привикна към вида му: при всяка наша среща той ми изглеждаше удивителен — господин Уайлд нямаше уши. Протезите, закривени под необичаен ъгъл край жицата, изчерпваха единствената му слабост. Те бяха изработени от восък, боядисани в нежно розово: това ги караше рязко да контрастират с жълтевината на лицето му. По-голяма полза той би извлякъл от изкуствени пръсти за лявата си ръка, от която бе останала единствено дланта. Но пък този проблем не изглеждаше да му причинява неудобства, а восъчните уши, изглежда, го задоволяваха напълно. Домакинът ми бе много дребен, не по-висок от десетгодишен хлапак, но за сметка на това със свършени на вид ръце — и бедрата на атлет. И все пак най-забележителното нещо бе, че човек с толкова удивителна интелигентност и познания трябва да се примирява с подобна глава — плоска и заострена, като главите на онези клетници, озоваващи се в приюта за слабоумни. Мнозина го определяха като луд, но аз знаех, че той е също толкова нормален, колкото съм и аз.

Не мога да отрека ексцентричността му; маниакалният начин, по който той не спираше да дразни котката си, докато тя не се хвърлеше върху лицето му, определено бе ексцентричен. Просто не проумявах по каква причина той отглежда това създание и какво удоволствие би могъл да извлича от съжителството с подобен злобен скот. Спомням си как веднъж изучавах ръкопис на светлината на свещите, повдигнах очи и видях господин Уайлд да стои неподвижно върху стола си, с пламнали от вълнение очи, а котката, напуснала мястото си пред

печката, се прокрадваше по пода към него. Преди да успее да помръдна, тя вече се притискаше към пода, за да потръпне и да скочи към лицето му. С крясъци двамата полетяха към пода, където останаха да се търкалят сред размахани нокти — до момента, в който котката не се измори и не избяга под скрина, а господин Уайлд се обърна да лежи по гръб, размахващ крайници като крачката на умиращ паяк. Не, чудатичък си беше той.

В момента домакинът ми се ограничаваше да седи на стола си и да изучава лицето ми. Подир това той извади тефтер и го отвори на подгънатата страница.

— Хенри Б. Матюс — прочете той. — Счетоводител в „Уайзът, Уайзът и Ко“, доставчици на църковни украшения. Явил се на трети април. Увредена е репутацията му, свързана с конните надбягвания. Известен като нередовен платец на залаганите суми. Репутацията да бъде възстановена не по-късно от първи август. Пет долара предварително.

Той отгърна страницата и плъзна отсечените си кокалчета по гъстите колони.

— П. Грийн Дюсънбъри, проповедник, Феърбийч, Ню Джързи. Репутацията увредена в квартала. Да бъде поправена колкото се може по-бързо. Сто долара предварително.

Домакинът се закашля и додаде:

— Явил се на шести април.

— В такъв случай не ви трябват пари, господин Уайлд — вметнах аз.

— Слушайте — закашля се отново той. — Госпожа Ш. Хамилтън Честър от Честър Парк, Ню Йорк. Свързала се на седми април. Репутацията пострадала в Диеп, Франция. Да бъде възстановена не по-късно от първи октомври. Петстотин долара предварително. Забележка: Ш. Хамилтън Честър, капитан на кораба „Лавина“, получил нареждане от Южната морска ескадра да се прибере на първи октомври.

— Професията на един реставратор на репутации определено е доходна — казах аз.

Безцветните очи потърсиха моите.

— Просто исках да демонстрирам правотата си. Вие казахте, че е невъзможно да се постигне успех с тази длъжност; че дори и да съм

успеел в определени случаи, цялостната дейност щяла да ми струва много повече. Днес разполагам с петстотин души на служба, които получават ниско заплащане, но работят с ентузиазъм, който би могъл да е породен от страх. Сред тези хора има представители на всички нива и класи на обществото ни; някои от тях дори служат като колони на най-въздигнатите ни обществени храмове, други са гръбнакът на финансовия свят, трети притежават неоспоримо влияние сред средите на въображението и таланта. Аз подбирам служителите си от хората, които се отзовават на обявленията ми. Лесно е, всички те са страхливци. Само за двадесет дни бих могъл да се сдобия с нужната бройка, стига да поискам. Както виждате, държа на служба при себе си тези, които държат репутациите на своите съграждани.

— Те биха могли да се обърнат срещу вас — предположих аз.

Той повдигна палец към отрязаните си уши и намести восъчните заместители.

— Не мисля — замислено промърмори домакинът. — Рядко ми се налага да размахвам камшика, и то само по веднъж. Пък и те обичат да получават възнаграждения.

— По какъв начин прилагате наказания? — поинтересувах се аз.

За момент лицето му придоби ужасяващ за погледа вид. Очите му се присвиха до две зелени искрици.

— Каня ги, за да проведем малък разговор — меко обясни събеседникът ми.

Почукване на вратата накара лицето му да си възвърне добронамереното изражение.

— Кой е? — попита той.

— Господин Стейлит — отговори глас.

— Утре елате — заръча господин Уайлд.

— Нямам възможност да... — поде гласът, но бе пресечен от остро излайване, повторило:

— Утре елате!

Двамата чухме как някой се отдалечава от вратата и започва да слиза по стълбите.

— Кой беше това?

— Арнолд Стейлит, собственик и главен редактор на „Ню Йорк Дейли“.

Той почука с празната си длан по счетоводната книга и додаде:

— Плащам му много малко, но той смята, че е справедливо.

— Арнолд Стейлит! — повторих удивено аз.

— Мда — самодоволно прочисти гърло домакинът.

Котката, междувременно изникнала в стаята, се поколеба, погледна го и изфуча. Господин Уайлд слезе от стола и се настани на пода, където взе създаването и започна да го милва. Котката престана да съска и започна да преде. Настойчивостта на задоволството ѝ започна да се усилива с течение на времето.

— Къде са записките? — попитах аз.

Домакинът посочи към масата. За стотен път посегнах към купчината ръкописни страници, озаглавена „Имперската династия на Америка“.

Започнах да отгръщам захабените от собствената ми ръка страници. Знаех наизуст целия текст — от самото му начало, започващо с „Когато от Каркоса Хиадите, Хастур и Алдебаран“, та до края: „Кастейн, Луис де Калвадос, роден на деветнадесети декември 1877 г.“ Четях с жадно, пълно съсредоточение, като поспирах да прочета гласно някои части. Особено охотно се задържах на пасажа, в който се говореше за „Хилдред де Калвадос, единствен син на Хилфред Кастейн и Едит Ланд Кастейн, първи в наследствено право“.

След като приключих, господин Уайлд кимна и отново прочисти гърло.

— Като говорим за истинските ви амбиции — рече той, — как вървят нещата с Констанс и Луис?

— Тя го обича — лаконично отвърнах аз.

Котката в скута му неочаквано се извърна и замахна с лапа към очите му. Домакинът я захвърли и се покатери на стола срещу мен.

— Ами доктор Арчър? Но пък той е проблем, който може да решите по всяко време — додаде Уайлд.

— Така е. Доктор Арчър може да почака, но е време да посетя братовчед си Луис.

— Време е — повтори той. А след това взе друг тефтер от масата и бързо започна да разгръща страниците. — Понастоящем ние се намираме във връзка с десет хиляди души — замърмори домакинът. — В рамките на първоначалните двадесет и четири часа ще можем да разчитаме на сто хиляди, а след четиридесет и осем целият щат ще се надигне en masse. Страната ще последва щата, а онази част от нея,

която откаже Калифорния и Северозапада, все едно не е съществувала. Там няма да изпращам Жълтия знак.

Кръвта започна да нахлува в главата ми, но отвърнах кратко:

— Новодошлият винаги полага старание.

— Амбицията на Цезар и Наполеон бледнее пред онова, което не намира отдих, докато не завладее умовете на хората и не придобие власт дори над още неосъзнатите мисли.

— Говорите за Краля в жълто — простенах аз сред тръпки.

— Той е крал, пред когото са се прекланяли императори.

— И аз съм доволен да бъда негов служител.

Господин Уайлд се зае да потрива уши със сакатата си ръка.

— Може би Констанс не го обича — предположи той.

Неочакван грохот на военна музика откъм улицата отне правото ми на отговор. Дванадесети драгунски полк, доскоро настанен в гарнизона при Сейнт Винсът, се връщаше от маневрите си в Уестчестър Каунти, за да се настани в новата си казарма на площад „Вашингтон“. Това беше полкът на братовчед ми. Драгуните изглеждаха сносни, с бледосини, тесни куртки, хусарски шапки и бели панталони с двоен жълт кант, в който краката им изглеждаха като изваяни. Всеки втори ескадрон стискаше копия, от които се стелеха жълти и бели знаменца. Оркестърът, изпълняващ полковия марш, отмина; последваха полковникът и останалите офицери. Конските глави се поклясаха в синхрон под ударите на копита. С великолепните си английски седла конниците се връщаха покафенели като боровинки от безкръвната си кампания. Подрънкването на сабите им в стремената и звъненето на шпори и карабини бяха възторгващи. Видях и Луис да язди с ескадрона си — най-красивият офицер, който бях виждал. Господин Уайлд, възседнал стол край прозореца, също го видя, но не каза нищо. Докато минаваше, Луис се обърна и погледна право към работилницата на Хобърк. Смуглите му бузи почервенияха. Сигурно Констанс е стояла на прозореца. Когато и последните войници отминаха и знаменцата престанаха да се веят по Пето авеню, господин Уайлд се смъкна от стола и отмести сандъка.

— Да — каза той. — Време е да се срещнете с братовчед си.

Той отключи вратата, а аз взех шапката и бастуна си и се върнах обратно в коридора. Стълбището бе мрачно. Внезапно кракът ми се озова върху нещо меко, което започна да съска. Насочих

унищожителен удар към котката, само че бастунът ми се разтроши при сблъсъка си с балюстрадата, а създанието скочи обратно в стаята.

На излизане видях, че Хобърк все още се суети около бронята. Не спрях да се сбогувам с него, а пристъпих направо на улица „Блийкър“. Пътьом минах отново край Смъртната камера, прекосих парка и се отправих към дома си в „Бенедик“. Там обядвах обилно, почетох „Хералд“ и „Метеор“ и се оттеглих до сейфа в стаята си, където въведох часовниковата комбинация. Три минути и три четвърти трябва да изчакам до отварянето, време, което за мен е низ от удивителни мигове. От мига, в който настроя комбинацията, до момента, в който сграбча дръжката и отместя масивната врата, оставам пронизан в екстаз от нетърпение. Сигурен съм, че мигновенията в Рая протичат именно по този начин. Освен това зная какво ми предстои да открия в края на чакането. Зная какво е притаил за мен огромният сейф, за мен и само за мен, и удивителното удоволствие от чакането почти не се изменя, когато касата се отвори и аз протегна ръце към кадифената възглавничка, на която лежи диадема от най-чисто злато, искряща с диамантите си. Правя това всеки ден; и въпреки това радостта от чакането и допира до диадемата само нараства с напредване на дните. Тази диадема е достойна за някой Крал на кралете, Император сред императорите. Кралят в жълто може и да не я харесва, но аз, покорен слуга от двора му, ще я нося.

И днес аз останах да стискам короната в ръцете си, докато алармата не зазвъня грубо. При този сигнал нежно и гордо върнах съкровището си обратно и затворих масивните врати. С бавни стъпки се отправих обратно в кабинета си, чиито прозорци гледат към площада, и се облегнах на перваза. Следобедното слънце обливаше прозорците ми; лек ветрец милваше клоните на брястовете и кленовете в парка, напъпили и започнали да се разлистват. Ято гълъби кръжеше край кулата на Мемориалната църква; понякога птиците спираха да отдъхнат връз моравите ѝ керемиди, а друг път се стрелваха към лотосовия фонтан пред мраморната арка. Градинарите усилено се суетяха сред цветните лехи край фонтана; прясно разораната земя ухаеше сладостно. Косачка, теглена от тлъст бял кон, тракаше сред тревата; водни помпи изливаха пръски сред асфалтовите алеи. Край статуята на Питър Стайвесънт, през 1897 г. заменила грозотията, която би трябвало да представлява Гарибалди, си играеха деца, а бавачки

разхождаха насам-натам украсени бебешки колички и не обръщаха никакво внимание на пъпчивите вързопчета вътре: това лесно можеше да се обясни с присъствието на половин дузина драгуни, насядали на пейките. Сред дърветата Мемориалната арка блестеше като сребърна, а отвъд, в източния край на площада, драгунските казарми от сив камък и артилерийските конюшни от бял гранит бяха оживели от пъстрота и движение.

Загледах се към Смъртната камера в отсрещния ъгъл на площада. Неколцина любопитни зяпачи все още се навъртаха около позлатената ограда, но ограденият периметър оставаше пуст. Фонтаните диплеха струи и хвърляха течни бисери; врабчетата вече бяха открили новата си баня и пернати топчици бяха изпълнили коритата. Два-три бели пауна пристъпваха сред поляните; сивкав гълъб бе застинал върху ръката на една от парките и очевидно се смяташе за част от изсечения камък.

Канех се да се извърна, когато някакво раздвижване сред групата любопитни зяпачи край портите привлече вниманието ми. Някакъв млад мъж бе влязъл в оградената територия и с нервни крачки се приближаваше по чакълестата алея, отвеждаща до бронзовите врати на камерата. За момент младежът се спря пред трите орисници. При приближаването му гълъбът отхвърча, описа един кръг над досегашното си място и полетя на изток. Младият мъж повдигна ръка към лицето си, направи някакъв неопределен жест и се затича по мраморните стълби. Бронзовите двери се затръшнаха след него. Половин час по-късно зяпачите бавно се оттеглиха, а уплашеният гълъб отново възстанови позицията си.

Аз си сложих шапката и се отправих в парка за малка разходка преди вечеря. На централната алея се разминах с група офицери, единият от които подвикна:

— Здравей, Хилдред! — въпросният се отдели от другарите си, за да се здрависа с мен. Това беше братовчед ми Луис. Усмехнат, той се зае да приплясква по ботушите си с камшика.

— Току-що пристигнах от Уестчестър — обяви той. — Пасторален живот. Мляко, извара, млекарки с бонета, които предъвкват р-то в поздравите си и изразяват несъгласие, когато ги наречеш красиви. Направо бях умрял за една хубава вечеря в „Делмонико“. Нещо ново?

— Нищо ново — любезно отвърнах аз. — По-рано сутринта видях полка ти.

— Така ли? Аз не те видях. Къде си бил?

— Стоях на прозореца на господин Уайлд. — Той нетърпеливо изруга. — Та този човек е пълно куку! Просто не разбирам защо... — Забелязал раздразнението ми от изблика му, Луис опита да се извини. — Тъй де. Нямам намерение да обиждам твоя приятел, старче, но просто не проумявам какво общо намираш с господин Уайлд. Меко казано, той не е от особено добро потекло, адски е грозен и в главата прилича на престъпен тип. Сам знаеш, че е бил в лудница.

— Също като мен — небрежно вметнах аз.

За момент Луис ме погледна объркано. Подир това силно ме тупна по рамото.

— Ти беше напълно излекуван... — поде той.

Аз отново го спрях.

— Предполагам, че искаш да кажеш, че бе потвърдена ненужността на настаняването ми.

— Разбира се... Да, разбира се, че това исках да кажа — засмя се той.

Мразех смеха му, защото знаех, че е изкуствен. Въпреки това кимнах весело и се осведомих за целта на излизането му.

Луис се извърна към другарите си, които вече приближаваха „Бродуей“.

— Възнамерявахме да изпием някой и друг коктейл, но, честно казано, само си търсех някакво оправдание, за да се отлюспя и наместо това да ида при Хобърк. Ела, ти ще бъдеш моето оправдание.

Двамата заварихме дъртия Хобърк, издокаран в новоизгладен костюм, да души пред вратата на работилницата си.

— Току-що реших да изведа Констанс на малка разходка преди вечеря — отвърна той в отговор на баража от въпроси, с който го засипа Луис. — Възнамерявахме да се разходим край Хъдсън.

В този момент Констанс изникна и цялата се изчерви, когато Луис се приведе над ръката ѝ, облечена в ръкавица. Аз опитах да се отскубна, изтъквайки въображаем ангажимент в жилищните квартали, само че братовчед ми и любимата му отказваха да чуят. Стана ми ясно, че от мен се очаква да заглавичквам Хобърк. В крайна сметка отстъпих, изтъквайки пред себе си, че така ще мога да държа щерка му

под око. Затова, когато те спряха карета, аз на свой ред заех мястото си до оръжейника.

Красивата редица паркове и гранитни тераси, издигащи се над Хъдсън, се бяха превърнали в едно от най-популярните места за разходка в целия метрополис. Строежът им бе започнал през 1910 г., завършен през есента на 1917 г. Те се простираха от батареята до Сто и деветдесета улица, излегнати над въздигнатата река. От тях се откриваше прекрасна гледка към брега на Джърси и отсрещните планини. Кафенета и ресторанти бяха пръснати сред дърветата, а два пъти седмично военните оркестри от гарнизона демонстрираха способности от откритите естради край парапета.

Настанихме се на една пейка в подножието на статуята на генерал Шеридън. Констанс намести слънчобрана си, подир това тя и Луис се впуснаха в разговор, който бе невъзможен за проследяване. Дъртият Хобърк, облегат на бастуна си от слонова кост, запали отлична пура, чиято посестрима аз любезно отхвърлих, и се усмихна глуповато. Слънцето бе увиснало ниско над горите на Стейтън Айлънд; заливът златееше от отраженията, хвърляни от затоплените платна.

Бриги, шхуни, яхти, тромави параходи, отрупани с хора, железопътни кораби, понесли редици кафяви, сини и бели товарни вагони, изящни парни кораби, търговски съдове, дълбачи, параходи и какво ли още не, изпълнило целия залив с наперения си дим, покриваха водата докъдето поглед стигаше. В спокоен контраст с прибързаността им, притихнала флотилия бели военни кораби изчакваше в средата.

Веселият смях на Констанс ме изтръгна от унеса.

— В какво сте се загледали така? — попита тя.

— Нищо... Във флотилията — усмихнах се аз.

Луис започна да ни обяснява вида и предназначението на всеки кораб, като взе за свой начален ориентир крепостта на Губернаторския остров.

— Онзи продълговат съд е торпеден кораб — обясни той. — До него има още четири такива. Това са „Тарпон“, „Сокол“, „Морска лисица“ и „Октопод“. Оръдейните кораби над тях са „Принстън“, „Чамплейн“, „Дълбоководие“ и „Ери“. До тях лежат кръстосваните „Фарагут“ и „Лос Анджелис“, последвани от бойните кораби

„Калифорния“, „Дакота“ и „Вашингтон“; последният е флагмански кораб. Онези две трътлести консерви, пуснали котва край Касъл Уилямс, са мониторите „Грозни“ и „Великолепни“; зад тях лежи таранният кораб „Оцеола“.

Констанс го наблюдаваше с огромно одобрение в красивите си очи.

— Колко много неща знаете, при положение че сте войник — каза тя.

Всички се присъединихме към последвалия смях.

В един момент Луис се надигна, кимна на двама ни с дъртия и протегна ръка към Констанс. Влюбените тръгнаха да се разхождат край реката. Няколко мига Хобърк остана загледан в тях, преди да се извърне към мен.

— Господин Уайлд се оказа прав — рече той. — Открих липсващите бедрени пластини от принцовата с герба в един противен таван с боклуци на улица „Пел“.

— Номер деветстотин деветдесет и осем? — усмихнато се осведомих аз.

— Да.

— Господин Уайлд е изключително интелигентен човек отбелязах.

— Искам да му благодаря за това значимо откритие — продължи Хобърк. — И възнамерявам да се убедя, че той ще получи полагащото му се признание.

— Това няма да му се хареса — срязах го аз. — Моля ви, дори недейте да повдигате темата пред него.

Имате ли представа за стойността на тази броня? — каза майсторът.

— Не. Но ако трябваше да предположа, бих казал... петдесет долара?

— Официално е оценена на петстотин долара, но стопанинът ѝ е обещал две хиляди на онзи, който я окомплектова изцяло. Господин Уайлд трябва да получи дял от наградата.

— Той няма да приеме! Изтрябвал му е дялът ви! — гневно отвърнах аз. — Изобщо какво ли знаете вие за господин Уайлд? Нему пари не са нужни. Той е богат — или ще бъде по-богат от всеки друг, с

изключение на мен самия. Парите изобщо няма да представляват проблем за нас. Нищо няма да представлява проблем за нас, когато...

— Когато? — смаяно повтори Хобърт.

— Ще видите — отново се бях овладял.

Той ме погледна внимателно, досущ както доктор Арчър имаше навика да прави. Не беше трудно да се досетя, че възрастният ми събеседник ме смята за умствено нестабилен. За негово добро беше, че в онзи момент той не използва думата „лунатик“.

— Не — отвърнах аз на неизречената му реплика. — Не съм луд; умът ми е не по-малко стабилен от този на господин Уайлд. Нямам намерение да обяснявам точно сега, но мога да ви кажа, че става дума за определена инвестиция, която ще се изплати по много начини, не само в злато, сребро и скъпоценности. Тя ще гарантира просперитета и щастието на един цял континент. Полусфера!

Хобърк възкликна неопределено.

— И накрая — по-тихо додадох аз, — тя ще гарантира щастието на целия свят.

— Което включва щастието и просперитета на двама ви с господин Уайлд?

— Именно — аз се усмихнах. Но заради тона на горните му думи бях готов да го удуша.

Известно време той ме наблюдаваше внимателно, преди да предложи с мек тон:

— Защо не си дадете почивка от проучванията си, господин Кастейн, и не се отправите на екскурзия в планината? Спомням си, че вие обожавахте да ловите риба. Хвърлете някоя и друга въдица за пъстървата в мейнските езера.

— Вече не обожавам да ловя риба — отвърнах аз без никакво раздражение в гласа.

— Преди вие имахте толкова интереси. Гимнастика, корабоплаване, стрелба, езда...

— След падането си вече нямам интерес към ездата — тихо казах аз.

— Да, след падането ви... — повтори той и отмести поглед.

Реших, че достатъчно съм търпял тези глупости, затова насочих разговора обратно към господин Уайлд. Но Хобърк сякаш не ме

слушаше, а вместо това се взираше в лицето ми по доста обиден начин.

— Господин Уайлд — повтори той. — Знаете ли какво стори той по-рано днес? Слезе долу и закова табела до моята, на която пише:

Господин УАЙЛД РЕСТАВРАТОР НА репутации.
Трети звънец

— Имате ли представа какво е „реставратор на репутации“?

— Да — отвърнах аз, потиснал припламналата си ярост.

Той отново издаде онзи неопределен звук.

Луис и Констанс минаха край нас и поспряха, за да попитат дали искаме да се присъединим към разходката им. Хобърк погледна часовника си. В същия момент димен облак се издигна от казематите на крепостта; екотът на оръдейния изстрел, указващ залез, се понесе по водата, за да бъде тласнат обратно от отсрещната суша. Знамето започна да се спуска по пилона; върху белите палуби на бойните кораби зазвучаха тръби, а по атлантическото крайбрежие и изгряха първите електрически светлини.

Двамата с. Хобърк се надигнахме да поемем към града. В този момент чух Констанс да мълви на Луис нещо, което не разбрах, но братовчед ми шепнешком я нарече „мила“. След няколко крачки отново долових от негова страна думи като „любима“ и „моя Констанс“. Разбрах, че почти е настъпило времето да проведе сериозен разговор с него.

III

В едно ранно майско утро стоях пред стоманения сейф в спалнята си и изпробвах златната корона. В огледалото диамантите блестяха като искри, а тежкото ковано злато обгаряше ореол над челото ми. Тогава си припомних мъчителния писък на Камила и страховитите думи, понесли се сред мрачните улици на Каркоса — така завършваше първото действие на пиесата. За следващите части не смеех да мисля — да, не смеех, дори сред пролетното слънце, сред познатата обстановка на собствената ми стая и увереността, прибавяна от присъствието на улична гълчава и прислугата в коридора. Защото онези отровни думи бавно бяха попили в сърцето ми: също както потта на умиращ попива в чаршафите. Треперещ, отдръпнах диадемата от главата си и обърсах чело. Но тогава си помислих за Хастур и собствената си амбиция. И си припомних господин Уайлд от последната ни среща, лицето му, разкъсано от ноктите на онова дяволско създание, и нещата, които казваше... Аларменият звънец в сейфа започна да жужи грубо, но аз не му обърнах внимание, отпуснах лъскавата корона обратно върху главата си и решително се обърнах обратно към огледалото. Дълго време останах загледан в собствените си очи, изменящи настроението си. Стъклото показваше приличащо на моето лице, но по-бледно и тъй изпито, че затрудняваше разпознаването. През цялото време повтарях през зъби:

— Денят настъпи! Денят настъпи!

А алармата в сейфа продължаваше да настоява; диамантите блестяха над челото ми. Чух да се отваря врата, но не се обърнах. Едва когато видях второ лице, изникнало над рамото на моето и вперило поглед в моя, се обърнах мълниеносно и сграбчих дълъг нож от масичката си. Братовчед ми отскочи назад с вик:

— За Бога, Хилдред!

Когато ръката ми се отпусна, той додаде:

— Аз съм, Луис. Не ме ли позна?

Запазих мълчание. Не бих нарушил момента с думи, дори и ако животът ми зависеше от това.

— Какво става? — меко се осведоми той. — Зле ли ти е?

— Не — отвърнах, защото моментът бе отминал. Но се съмнявам, че Луис ме чу.

— Хайде, старче — възкликна той. — Сваляй този месингов обръч и ела в кабинета. За маскарад ли се подготвяш? Какви са тези труфила?

Радвах се, че той мисли короната за месингова, но пък това не ми помогна да изпитвам симпатия към него. Все пак му позволих да я вземе от ръката ми, защото знаех, че е най-добре да му угаждам. Луис подхвърли великолепната диадема, улови я и усмихнато каза:

— Давам ѝ не повече от петдесет цента. За какво ти е?

Не отговорих, взех си короната, поставих я обратно в сейфа и затворих вратите. Това сложи край на влудяващия рев на алармата. Затихването ѝ не направи впечатление на Луис, дори нарече сейфа кутия от бисквити. За да не запомни комбинацията, му позволих да ме отведе в кабинета. Там братовчед ми се метна върху канапетото и започна да замахва към мухите с неразделния си камшик. Днес той носеше работната си униформа с везаната куртка и високата шапка. Освен това забелязах, че ботушите му са оплискани с червена кал.

— Къде си бил? — попитах аз.

— Подскачах сред калта в Джърси — отвърна той. — Нямах време да се преоблека, исках да те видя. Нямах ли нещо за пиене? Страшно съм уморен, цяло денонощие не съм слизал от седлото.

Налях му малко бренди от аптекката си, което той изпи, като кривеше лице.

— Отвратително е. Ще ти препоръчам място, където продават истинско бренди...

— На мен си ми върши работа — отбелязах с безразличен глас. — Втривам го в гърдите си.

Той ме изгледа особено и замахна към поредна муха.

— Ето какво, друже — поде Луис. — Защо не започнеш да излизаш? От четири години насам си се затворил тук като бухал, не излизаш никъде, не се занимаваш с упражнения, не правиш нищо. Само си заровил нос в книги като онези върху камината.

И той се загледа в полиците.

— Наполеон, Наполеон, Наполеон — прочете той. — Небеса, нещо друго нямаш ли?

— Ще ми се тези книги да бяха подвързани със злато. А иначе имам и друго. „Кралят в жълто“ — впих поглед в очите му. — Чел ли си я?

— Моля? Бога ми, не! Нямам никакво намерение да полудявам!

Той съжали за казаното още в момента на изричането му. Има само една дума, която ненавиждам повече от „лунатик“ — това е думата „луд“. Въпреки това успях да се овладеея и със спокоен тон се осведомих за причината, поради която той смята въпросната книга за опасна.

— Де да знам — побърза да каже той. — Спомням си, че тя породи голяма врява и бе анатемосана и от журналята, и от духовенството. Ако не се лъжа, авторът се е прострелял след създаването на това чудовище, нали?

— Доколкото ми е известно, е още жив.

— Най-вероятно — промърмори Луис. — Такъв скот куршумите не могат да убият.

— Тази книга съдържа огромни истини.

— Мда — отвърна той. — Истини, които причиняват треска на хората и ги съсипват. Не ме интересува, че тя била, както казват, върховното постижение на изкуството. Написването ѝ е престъпление. Никой не бива да отгръща корицата ѝ.

— Това ли дойде да ми кажеш? — осведомих се аз.

— Не. Дойдох да ти кажа, че ще се женя.

Сигурен съм, че за момент сърцето ми спря да бие. Но тази пауза не пролича върху лицето ми.

— Да — щастливо се усмихна той. — Ще се женя за най-прекрасното момиче на света.

— Констанс Хобърк — механично казах аз.

— Откъде знаеш? — удиви се гостът. — Аз самият не знаех до онази априлска вечер, когато се разхождахме до реката преди вечеря.

— Определихте ли дата?

— Трябваше да се проведе през септември, само че преди час пристигна депеша, според която полкът ни трябва да се отправи в Президио, Сан Франциско. Заминаваме утре по обед. Утре — повтори

той. — Утре, Хилдред, аз ще бъда най-щастливият човек, живял някога, защото Констанс заминава с мен.

Аз му предложих ръка заедно с поздравленията си; той я стисна и я разтърси в пълно съответствие с ролята си на добродушен глупак. Пък може би не беше преструвка...

— Като сватбен подарък ще получа повишение. Ще командвам собствен ескадрон — ломотеше той. — Капитан Луис Кастейн и госпожа Кастейн. Как ти се струва това, Хилдред?

След това той ми каза къде щяла да се проведе сватбата и кой щял да бъде там. Освен това Луис успя да ме изнуди да обещаая да дойда и да бъда негов кум. Аз стисках зъби и слушах дърдоренето му, като не показвах чувствата си, но.

Вече приближавах предела на търпението си и когато той скочи от дивана, дрънна с шпори и заяви, че трябвало да върви, не направих опит да го задържам.

— Има нещо, което бих искал да те помоля — тихо казах аз.

— Считай го за изпълнено, само кажи — засмя се Луис.

— Искам тази вечер да се срещнем отново, за да поговорим. За около петнадесетина минути.

— Щом искаш — с известно объркване се съгласи той. — Къде?

— Нямам претенции. В парка, да речем.

— А по кое време вечерта?

— Полунощ.

— Бога ми, какво ти е щукнало... — поде той, но се овладя и със смях се съгласи. Изпроводих с поглед слизането му по стълбите. Сабята му звънтеше при всяка крачка. Видях го да завива към улица „Блийкър“, което означаваше, че отива при Констанс. След десетминутно чакане аз също се отправих натам, взел със себе си короната и копринената роба, избродирана с жълтия знак. Скоро достигнах прага, на който стоеше табелата:

Господин УАЙЛД РЕСТАВРАТОР НА репутации.
Трети звънец.

Чух дъртия Хобърк да се суети из работилницата си. Стори ми се, че дочувам гласа на Констанс да долита от салона. Не се отбих, а

направо се заизкачвах към апартамента на господин Уайлд, където почуках и влязох. Домакинът лежеше стенещ на пода, с окървавено лице и надрани на ивици дрехи. Капчици кръв попиваха в килима, от своя страна също надрани в неотдавнашно сражение.

— Проклетата котка — каза той, като за целта престана да стене и извърна безцветните си очи към мен. — Нападна ме докато спях. Някой ден ще ме убие.

Това вече беше прекалено, затова отидох в кухнята, взех брадвичка и се заех да се оглеждам за проклетото създание. Търсенето ми не се увенча с успех, така че трябваше да изоставя намеренията си и да се върна обратно в стаята. Господин Уайлд отново бе заел стола си край масата. Междувременно бе съумял да умие лицето си и да се преоблече. В браздите, оставени от котешките нокти, домакинът бе капнал колодий; пристегнат парцал скриваше раната в гърлото му. Аз го посъветвах просто да убие котката при следващата ѝ поява, но той само поклати глава и се обърна към книгата пред себе си. От нея прочиташе име подир име — все хора, потърсили услугите му, за да възстановят репутацията си. Натрупаните суми бяха смайващи.

— На моменти усилвам натиска — обясни той.

— Някой ден един от тези хора ще ви убие — настоях аз.

— Така ли мислите? — господин Уайлд отново разтриваше изкуствените си уши.

Излишно беше да споря с него, затова взех ръкописа „Имперска династия на Америка“. Прочетох го целия, като тръпнех от удоволствие. Когато приключих, домакинът го взе, обърна се към коридора, свързващ кабинета му със спалнята, и с гръмък глас извика:

— Ванс.

Чак сега забелязах, че в сенките клечи човек. Не можех да си представя как съм могъл да го пропусна, когато търсех котката.

— Елате, Ванс — извика господин Уайлд.

Клечащият се надигна и предпазливо се приближи. Никога няма да забравя лика, върху който падна светлината от прозореца.

— Ванс, това е господин Кастейн — каза домакинът.

Още преди да е довършил реченото, другият се просна пред масата и започна да ридае:

— Боже! Боже мой! Помогни ми! Прости ми! Умолявам ви, господин Кастейн, дръжте този човек далеч от мен! Не, не може да е

истина! Вие сте различен, спасете ме! Аз съм съкрушен. По-рано бях в лудница. Сега... Сега, когато всичко бе започнало да се оправя, когато бях забравил Краля. Краля в жълто. И сега ще полудея отново. Ще полудея.

Гласът му утихна до задавено хъхрене: господин Уайлд бе скочил към него и бе започнал да го души с десницата си. Когато крясъците престанаха, домакинът ловко зае предишната си позиция, понамести уши, обърна се към мен и помоли да му дам тефтера. Аз го свалих от лавицата и му го подадох. След момент на търсене сред красиво изписаните страници, Уайлд доволно прочисти гърло и посочи към името му.

— Ванс — на глас прочете той. — Осгуд Осуалд Ванс.

Чул името си, лежащият на пода повдигна глава и извърна гърчещо се лице към господин Уайлд. Очите му бяха кървясали, устните стояха подпухнали.

— Пристигнал на двадесет и осми април — продължаваше домакинът. — Месторабота: касиер в Сийфорт Нейшънъл Банк; лежал в затвора „Синг Синг“ по обвинение във фалшификация; впоследствие преместен в лудница за криминално проявени. Амнистиран от губернатора на Ню Йорк и освободен от лудницата на 19 януари 1918 г. Репутацията накърнена в Шипшийд Бей: слухове, че стандартът му на живот надвишава предполагаемия достъпен. Репутацията трябва да бъде възстановена незабавно. Хиляда и петстотин долара предварително.

Бележки: от 20 март 1919 г. е пренасочвал суми, възлизащи общо на тридесет хиляди долара; отлично семейство; гарантирана длъжност чрез влиянието на чичо си. Баща: президент на банката, в която лицето работи.

Аз погледнах към лежащия на пода.

— Станете, Ванс — меко каза господин Уайлд. Ванс се подчини. — Той вече ще ни слуша — додаде домакинът.

Подир това той посегна към ръкописа и прочете цялата история на имперската династия на Америка. С небрежен и успокояващ тон той изтъкна по-важните моменти пред Нане, който стоеше като гръмнат и с тъй празни очи, че го сметнах за слабоумен. Сметнах за необходимо да споделя това си мнение с господин Уайлд, но той отвърна, че това нямало значение. Дватама търпеливо обяснихме на Ванс каква се пада

да бъде неговата задача; след известно време той, изглежда, разбра. Домакинът му обясни ръкописа с помощта на няколко хералдически книги, които приложи в доказателство на проучванията си. Спомена династията в Каркоса, езерата, свързващи Хастур, Алдебаран и мистерията на Хиадите. Освен това той говори за Касилда и Камила, описва мъгливите дълбини на Деми и езерото Хали.

— Обшитите с фестони дрипи на Краля в жълто трябва да крият Ихтил завинаги — промърмори той, което не мисля, че Ванс чу.

Постепенно Уайлд му разказа за цялото имперско семейство до Уохт и Тала; от Наоталба и Фантома на истината до Алдонис. Накрая, като захвърли ръкописа и бележките си, той поде удивителната история за Последния крал. Аз го наблюдавах заплепен. Домакинът бе отметнал глава, дългите му ръце бяха издигнати във величествен жест на горда сила, а очите му блестяха като два изумруда. Ванс продължаваше да слуша. Получих възможност да се замая от вълнение, когато в края на речта си господин Уайлд посочи към мен и тържествено извика:

— Това е братовчедът на Краля!

С нечовешки усилия съумях да се овладея и да обясня на Ванс причината, поради която единствено аз съм достоен за короната и поради която братовчед ми трябва да бъде прогонен или убит. Накарах го да разбере, че моят братовчед в никакъв случай не бива да се жени, дори и ако се отрече от правата си. Изтъкнах как в никакъв случай не бива да му се позволява да сключва брак с дъщерята на маркиза на Ейвъншир: подобна постъпка би намесила Англия. Показах му списък с хилядите имена, нанесени от господин Уайлд — зад всяко от тези имена стоеше човек, получил Жълтия знак. Никой не смееше да загърби този символ. Градът, щатът и цялата страна бяха готови да се надигнат, за да затреперят пред Бледната маска.

Часът бе настъпил; хората трябваше да познаят сина на Хастур. И целият свят трябваше да се преклони пред черните звезди, увиснали в небето над Каркоса.

Ванс се облегна на масата, отпуснал лице в шепа. С парче оловен молив и върху вчерашния „Хералд“ господин Уайлд се зае да скицира разположението на Хоберковите стаи. Подир това той състави заповедта и ѝ удари печат. Треперещ от вълнение, аз подписах първата си заповед за екзекуция като крал Хилдред.

Междувременно домакинът слезе от стола и отключи шкафа. От първата лавица той свали продълговата кутия, която отнесе на масата. Сред меката хартия във вътрешността ѝ лежеше съвсем нов нож. Аз го взех и го подадох на Ванс заедно със заповедта и плана на апартамента на Хобърк. Тогава господин Уайлд каза на Ванс, че е време да върви. Банковият чиновник стори точно това, приведен като просяк.

Известно време останах загледан в чезнещата светлина на деня зад кулата на църквата. Накрая взех ръкописа, взех си шапката и се насочих към вратата.

Господин Уайлд ме наблюдаваше мълчаливо. В коридора се извърнах и видях, че дребните му очички са все така вперени в мен. Зад него сенките се сгъстяваха. Друго не видях, защото затворих вратата след себе си и се отправих навън.

От закуска не бях ял нищо, но и не бях гладен. Някакво жалко, полумъртво от глад създание, застанало загледано в Смъртната камера, ме зърна и се присламчи към мен, за да ми разкаже историята си. Аз му подметнах пари, без да зная защо, а той се отдалечи, без да ми благодари. Час по-късно друг просяк се приближи с подобна цел. В джоба си имах парче хартия, върху което бях нанесъл Жълтия знак. Именно това късче му подадох. За момент той се вгледа неразбиращо, сетне, хвърлил поглед към мен, го сгъна с прекомерна загриженост и го прибра в пазвата си.

Електрическите светлини проблясваха сред дърветата, а пълната луна блестеше в небето над Смъртната камера. Уморително беше да чакам на едно място на площада, затова започнах да се разхождам от Мраморната арка до артилерийските конюшни и обратно до лотосовия фонтан. Цветята и тревата излъчваха ухание, което ме смущаваше.

Ромоленето на водата пренасяше лунни лъчи и с капките си ми напомняше на дрънченето на ризници от работилницата на Хобърк. Но само напомняше. Пък и кухият лунен блясък не можеше да се сравнява с ярките лъчи, отскачащи от пеещ метал. Известно време наблюдавах как прилепите се стрелват над водните растения, само че отсеченият полет на ципести крила бързо ме изнерви, така че отново поднових безцелните си обиколки сред дърветата.

Конюшните бяха притъмнели, но в казармените помещения офицерските прозорци излъчваха светлина. Наоколо непрекъснато

сновяха войници, понесли слама, сбруи и кошници, пълни с калаени съдинки.

Вече бях станал свидетел на две смени на конния караул при портите. Един поглед към часовника ми показва, че времето почти е настъпило. Светлините в казармите угасваха една след друга, портата бе затворена. Офицерите се оттегляха един след друг, развълнували нощния въздух с дрънченето на шпори и саби. Площадът бе притихнал. И последните бездомници бяха прогонени от сивото наметало на дежурния полицай, никакви коли не минаваха по улица „Устър“, а единственият звук, който нарушаваше тишината, бе потропването на караулния кон и тихите удари на дръжката на сабята о лъка на седлото. В казармата само офицерските помещения все още светеха; свързки преминаваха край еркерните прозорци. Новата кула на „Свети Франциск Ксаверий“ удари полунощ. Едновременно с последния удар на печалната камбана нечий силует мина през вратичката край портата, отвърна на поздрава на дежурния и през площада се отправи към жилищния дом „Бенедик“.

— Луис — подвикнах аз.

Мъжът се извъртя с подрънкване на шпори и закрачи към мен.

— Ти ли си, Хилдред?

— Да. Точен си.

Здрависах се с него и двамата закрачихме към Смъртната камера.

Той не спираше да дрънка за сватбата си, за красотата на Констанс и за бъдещия живот, който щели да водят двамата. Естествено, не пропусна да ми покаже капитанските си нагони и тройните златни украшения върху ръкава и шапката. Аз се вслушвах по-скоро в мелодията на сабята и шпорите, отколкото в празните му приказки. Най-сетне двамата спряхме под брястовете на ъгъла на Четвърта улица срещу новооткритата камера. Там Луис се засмя и се осведоми за причината, поради която съм настоял да се видим. Аз му направих знак да седне на една от пейките и се настаних до него. Той продължаваше да ме наблюдава любопитно, с онзи търсец поглед, който мразя и ненавиждам у лекарите. И зорът му ме наскърбяваше, но братовчед ми, изглежда, не се усещаше, така че се постарях да скрия раздразнението си.

— Е, старче, какво мога да направя за теб?

Аз извадих ръкописа и бележките на Имперската династия на Америка, погледнах Луис в очите и казах:

— Ето какво. Искам да ми дадеш офицерската си дума, че ще прочетеш този ръкопис от начало до край, без да ми задаваш въпроси. Обещай да го прочетеш и после да ме изслушаш.

— Обещавам — любезно отвърна той. — Дай да видим за какво става въпрос.

Той се зачете, почти веднага повдигнал объркано и скептично вежди. Усилието да потисна гнева си ме накара да потреперя. С напредването на четенето неговите вежди се спуснаха към смръщване, а веднъж дори ми се стори, че съм разчел устните му да оформят думата „глупости“.

Братовчед ми изглеждаше отегчен, но продължаваше да чете, най-вероятно за да ми угоди. В един момент вече не му се налагаше да се преструва на вглъбен — когато стигна до гъсто изписаните страници, споменаващи неговото име. А когато стигна до моето, Луис свали страниците и за момент остро се вгледа в мен. И все пак той удържа думата си и не каза нищо, а аз оставих без отговор безмълвния му въпрос. Стигнал до последния ред и подписа на господин Уайлд, той внимателно подреди листовите и ми ги върна. Подадох му и бележките, а той се облегна обратно и побутна шапката си нагоре — жест, който си спомнях още от училище. И сега наблюдавах лицето му по време на четенето. Когато той приключи, аз ги взех обратно и заедно с ръкописа ги върнах в джоба си. Сетне разгърнах свитък, белязан с Жълтия знак. Луис видя символа, но не го разпозна. С известна острога аз му обърнах внимание.

— Да, виждам го. Какво е това?

— Това е Жълтият знак! — гневно обясних аз.

— Интересно.

Той бе започнал да говори с онзи ласкав глас, който бях чувал и преди от доктор Арчър. Вероятно и днес щеше да ми се налага да слушам бърборенето на медика, ако не бях му оказал определена услуга.

Аз овладях гнева си и казах с колкото се може по-спокоен тон:

— Да не би да си се отрекъл от думата си?

— Слушам те, друже — умиротворително отвърна Луис.

Със спокоен глас аз подех обяснение:

— Доктор Арчър, по някаква причина сдобил се с тайната на имперското потекло, направи опит да ме лиши от полагащото ми се по право, загатвайки, че падането от коня преди четири години е увредило разсъдъка ми. Той си позволи да ме държи като затворник в собствения си дом, надявайки се да ме отрови или действително да ме лиши от здрав разум. Още не съм забравил това. Снощи го посетих за последен разговор.

Луис пребледня, но не помръдна. Аз продължих победоносно:

— Остават трима души, с които аз и господин Уайлд трябва да проведем разговор. Братовчед ми Луис, господин Хобърк и дъщеря му Констанс.

Луис скочи на крака. Аз също се изправих и хвърлих документа, носещ Жълтия знак, на земята.

— Предполагам и сам разбираш онова, което предстои да кажа — засмях се аз. — Ти трябва да се отречеш от короната в моя полза. Чу ли? В моя полза.

Няколко мига Луис ме гледаше сепнато, преди да се овладее.

— Разбира се, че се отричам в твоя полза от... от какво беше?

— От правото си на наследство — гневно напомних аз.

— Да, разбира се. Отричам се. Да вървим, друже, ще те изпратя.

— И не смей да опитваш някой от онези докторски номерца — извиках аз, треперещ от гняв. — Не смей да се преструваш, че съм луд.

— Глупости. Да вървим. Става късно, Хилдред.

— Първо ще ме изслушаш! — изкрещях аз. — Не може да сключваш брак, забранявам ти. Чу ли? Забранявам. Отречеш ли се доброволно от короната, аз ще те осъдя единствено на изгнание, но ако откажеш, ще умреш.

Той се опита да ме успокои, но вече бях разгневен. Дългият ми нож изникна на пътя му.

Тогава му казах как доктор Арчър ще бъде открит в мазето с прерязано гърло. Това ме накара да си припомня Ванс и заповедта, която бях подписал неотдавна. И се изсмях в лицето на братовчед си.

— Сега ти си кралят — викнах аз, — но аз ще заема мястото ти. Кой си ти, че да заставаш на пътя на моята земна Империя? Родил съм се братовчед на крал, но ще стана крал!

Луис стоеше бледен, застинал пред мен. Неочаквано по Четвърта улица изникна някакъв човек, влетя в градината на Смъртната камера,

дотича до бронзовите врати и се хвърли вътре с побъркан вик. Тази гледка ме накара да се смея до сълзи, защото разпознах Ванс. Това означаваше, че Хобърк и дъщеря му вече не са пречка за мен.

— Хайде, върви — извиках на Луис. — Ти вече не си заплаха. Никога няма да се ожениш за Констанс, а ако все пак дръзнеш да сключиш брак с някоя друга по време на изгнанието си, ще те посетя, както посетих лекаря си снощи. От утре преминаваш под опеката на господин Уайлд.

С тези думи му обърнах гръб и се отправих по Пето авеню. С ужасен вик Луис захвърли колана със сабята си и се завтече подире ми. На ъгъла на улица „Блийкър“ го чух да ме приближава, затова прекрачих прага на работилницата на Хобърк.

— Спри или ще стрелям! — извика Луис. Но когато видя, че се отправям право нагоре по стълбите, той ме остави и започна да блъска по вратата на Хобърк. Сякаш бе възможно човек да събуди мъртвите.

Вратата на господин Уайлд беше отключена и аз нахлух в апартамента му с вик:

— Сторено е! Сторено! Нека народите се надигнат и обърнат очи към своя владетел!

Само че не можах да намеря домакина, затова сам отворих шкафа и извадих диадемата. И като си облякох бялата копринена роба, избродирана с Жълтия знак, поставих короната върху темето си. Найсетне бях крал, владетел заради вярата си в Хастур. Бях крал, защото познавах мистрията на Хиадите, а умът ми бе докоснал дълбините на езерото Хали. Бях крал! Първите лъчи на зората щяха да придружават буря, която щеше да разтърси две полукълба. Тъй стоях напрегнат до крайност, слабеещ от радостта и величието на собствените си мисли. Тогава чух някой да простенва в коридорчето.

Сграбчил лоената свещ, аз скочих към вратата. Като демон котката се стрелна край мен и угаси пламъка. Но ножът ми полетя побързо от нея. Долетелият писък показа, че острието я е засегнало. За момент останах заслушан в мятането ѝ, а когато то утихна, запалих фенер и го повдигнах над главата си.

Господин Уайлд лежеше на пода с разкъсано гърло. В първия миг го помислих за мъртъв, но в хлътналите му очи изникна зеленикав блясък, сакатата ръка се раздвижи, а спазъм изпъна устата му в усмивка. За момент ужасът и отчаянието ми отстъпиха пред надежда

само за да се възвърнат отново, защото очите му се подбелиха и той издъхна. А докато се изправях, вцепенен от ярост и отчаяние, виждайки как моята корона, моята империя, всичките ми надежди и всички амбиции, самият ми живот лежат мъртви пред мен, погинали заедно с господаря, те дойдоха, сграбчиха ме неочаквано и ме овързаха немилостиво стегнато. Напразно крещях до прегракване. Не един полицаи усети остриите ми зъби, преди да бъда изцяло обездвижен. Едва тогава те се приближиха; видях дъртия Хобърк, а зад него надничаше бледото лице на братовчеда Луис. По-далеч, в ъгъла, някаква жена — Констанс — ридаеше тихо.

— Аха! Сега разбирам! — изревах аз. — Ти се отрече от думата си, за да заграбиш трона и империята! Проклинам те! Горко ти, крадецо на короната на Краля в жълто!

[Бележка на редактора: господин Кастейн е починал вчера в Съдебната психиатрична болница.]

МАСКАТА

Камила: Сър, ще трябва маската си да свалите.

Непознат: Нима?

Касилда: Да, време е. Останалите всички захвърлили сме скритостта.

Непознат: Но аз не нося маска.

Камила (ужасено шепне на Касилда): Не носел маска? Не носел маска?

*„Кралят в жълто“,
първо действие, втора
сцена*

I

Макар да не разбирах нищо от химия, слушах заплепен. Той повдигна една от белите лилии, които Женвиев бе донесла тази сутрин от катедралата „Света Богородица“, и я пусна в купата. Течността веднага започна да потъмнява. За миг лилията бе обгърната от млечнобяла пяна, чието отдръпване остави течността разноцветна. Преливащи се оттенъци оранжево и алено танцуваха сред повърхността; изглеждаше, че на дъното, където се бе отпуснала лилията, е полегнал лъч слънчева светлина.

Точно в същия момент той потопи ръката си в купата и изтегли цветето.

— Стига да избереш подходящия момент, опасност няма. Златистото излъчване показва този интервал.

Той протегна лилията към мен и аз я приех. Цветето се бе превърнало в камък, в най-чист мрамор.

— Видяхте ли? — рече той. — Съвършено е. Кой скулптор би могъл да създаде нещо подобно?

Самият мрамор бе снежнобял, а жилките на лилията се отличаваха с едва доловим лазурен цвят. Слаба розовина се забелязваше дълбоко в средата ѝ.

— За това не ме питайте — усмихна се той, забелязал удивлението ми. — Нямам представа защо жилките и сърцевината са обагрене. Вчера опитах с една от златните рибки на Женвиев. Погледнете.

Рибата изглеждаше като мраморна статуетка. Но ако я повдигнеш към светлината, човек можеше да забележи красивите бледосини ивици, покрили камъка. А от вътрешността му долиташе розовеещо сияние — досущ като онова загатнато излъчване, което е присъщо на опалите.

Аз отместих поглед към купата. Течността в нея бе възвърнала прозрачността си.

— Какво ще стане, ако потопя ръка сега? — неочаквано попитах аз.

— Не зная. Но ви съветвам да не опитвате.

— Едно нещо ми е особено интересно: появата на онзи лъч.

— Наистина прилича на слънчев лъч — каза той. — И винаги се появява, когато потопя нещо живо. Може би — той се усмихна — това е искрата на живота, която се отделя и се връща обратно там, откъдето е дошла?

Знаех, че думите му са подигравателни, и го заплаших с мущабел, но той само се засмя и смени темата.

— Останете за обяд. Женвиев ще се върне всеки момент.

— Видях я да излиза за ранната служба. Тя изглеждаше свежа като онази лилия — преди да я унищожите.

— Мислите, че съм унищожил цветето? — сериозно попита Борис.

— Разрушил, запазил... има ли начин да преценим?

Двамата приседнахме в един ъгъл на ателието му, близо до недовършената му скулптура „Орисниците“. Той се облегна назад на канапето, започна да подхвърля длето и се загледа в композицията си.

— Впрочем — заговори той — неотдавна довърших старата Дриадна. Предполагам, че нея ще трябва да изпратя. На практика тя е единственият завършен проект тази година. А след успеха на „Мадона“ бих се чувствал неудобно да изпратя нещо подобно.

„Мадона“ беше забележителна мраморна творба, за която Женвиев бе позирала и която се бе превърнала в миналогодишната сензация на салона на изкуствата. Ариадна също бе забележително постижение откъм техническа гледна точка, но Борис пак си оставаше прав — би се посрамил да изпрати нещо подобно. Само че той не разполагаше с време да довърши композицията, застинала в мрамора зад мен. „Орисниците“ щяха да почакаат.

Всички ние се гордеехме с Борис Ивейн. Смятахме, че ни принадлежи, а той твърдеше, че на нас дължи силата си — Борис бе роден в Америка, макар че баща му бе французин, а майка му — рускиня. Всички от академията се обръщаха към него на малко име. Но само към двама той си позволяваше да отвърща със същото: с Джек Скот и с мен.

Може би чувствата, които изпитвах към Женвиев, бяха отговорни за част от симпатията, която Борис изпитваше към мен. Разбира се, това не бе признато. Но когато в крайна сметка тя със сълзи на очи ми

каза, че обича Борис, аз отидох при него и му стиснах ръката. Съвършената сърдечност на тогавашния ни разговор не бе заблудила нито един от двамата ни, но поне за единия беше облекчение. И макар да не смятам, че те двамата с Женвиев са обсъждали темата, Борис знаеше.

Женвиев беше прекрасна. Чистотата на лицето ѝ приличаше на санктуса от месата на Гуно, изразена във физическа форма. И въпреки това аз се радвах повече, когато тя заменише това си настроение с нещо, което ние наричахме нейните априлски капризи. Тогавашно тя ставаше непредвидима като априлски ден. Сутрин — сериозна и въздигната, по пладне — възискателна и весела, а вечер — каквато най-малко очаквате. Предпочитах тези ѝ моменти пред онова нейно спокойствие, което засягаше самите дълбини на сърцето ми.

От мислите за Женвиев ме изтръгна гласът му:

— Какво мислите за откритието ми, Алек?

— Мисля, че то е удивително.

— Трябва да ви кажа, че ще се възползвам от него единствено в рамките на любопитството си. И тайната ще умре заедно с мен.

— Тя би нанесла сериозен удар върху скулптирането. Ние, художниците, например повече губим, отколкото печелим от появата на фотографията.

Борис кимна, прокара палец по ръба на длетото си.

— Моето откритие би покварило света на изкуството. Не, на никого няма да разкрия тайната — бавно изтъкна той.

Трудно би могъл да се намери човек, който да е по-зле запознат с подобни феномени от мен. Но дори и аз бях чувал за съществуването на определени минерални извори, чиято богата концентрация на силициев двуокис позволява на потопените в тях листа и клонки постепенно да се вкаменят. Самият процес, в който растителната същина атом по атом биваше заменяна, не представляваше интерес за мен, признавам, а образувалите се фосили открито ме отвращаваха. Борис, очевидно изпитващ любопитство, а не отврата, бе започнал да проучва въпроса и неочаквано се бе натъкнал на разтвор, чието нечувано ожесточение свеждаше няколкогодишен процес до секунди. Само това можах да разбера от чудатата история, разказана ми току-що.

Мълчанието се проточи за известно време, преди Борис да проговори отново:

— Почти се плаша, когато се замислям за откритието си. Учените биха полудели. И беше тъй просто; на практика откритието се намери само. Когато се замисля за тази формула и новият елемент, стаен в металните люспи...

— Какъв нов елемент?

— Още не съм мислил за име. Не мисля дори, че някога ще му определя. В света има достатъчно благородни метали, за които хората да се избиват едни други.

Аз наострих уши.

— Да не сте открили злато, Борис?

— Не, нещо по-добро. Вижте, Алек! — Той се засмя и се надигна. — Ние с вас притежаваме всичко, от което се нуждаем. Ах, колко алчен изглеждате още отсега!

Аз също се засмях и му казах, че съм погълнат от желание за злато, така че би било по-добре да говорим за друго. И когато малко след това Женвиев се прибра, двамата с него бяхме загърбили алхимията.

Женвиев бе изцяло облечена в сребристосиво. Докато тя подлагаше буза на Борис, меките ѝ къдрици уловиха светлината. В следващия момент тя ме видя и отвърна на поздрава ми, но както никога преди пропусна да ми изпрати въздушна целувка, от който пропуск аз не пропуснах да се оплача. Ти се усмихна и повдигна ръка, отпускаяки я точно преди да е докоснала моята. Сетне Женвиев, обърната към Борис, каза:

— Трябва да помолите Алек да остане за обяд.

И това също бе нещо ново. По-рано тя винаги ме канеше сама.

— Сторих го — лаконично отвърна Борис.

— И вие сте се съгласили, надявам се? — Тя се обърна към мен с очарователна усмивка. Сякаш бях някакъв човек, с когото се е запознала онзи ден.

— J'avais bien l'honneur, madame^[1] — отвърнах аз.

Женвиев отказа да влезе в обичайния ни заядлив тон, промълви някаква друга учтивост и изчезна. Двамата с Борис се спогледахме.

— Струва ми се, че би било най-добре да си вървя — рекох аз.

— Нямам представа — искрено отвърна той.

Докато двамата обсъждахме препоръчителността на оттеглянето ми, Женвиев отново влезе, този път без бонето си. Тя бе смайващо прекрасна, но кожата ѝ бе прекалено розова, а очите ѝ блестяха прекалено ярко.

— Обядът е готов — каза тя, насочила се право към мен, за да ме хване по ръка. — Надявам се не съм била прекалено остра, Алек. Струваше ми се, че имам главоболие, но се оказа, че не е така. Елате, Борис. — Него тя също хвана под ръка. — Алек знае, че след вас той е вторият, когото харесвам, така че няма нищо лошо понякога да се чувства презрян.

— *A la bonne heure!*^[2] — извиках аз. — Кой казва, че през април няма гръмотевични бури?

— Готови ли сте? — попита Борис.

— Готови!

Тъй тримата нахлухме в трапезарията, навличайки си и възмущението на слугите. Но пък нямахме вина: Женвиев беше на осемнадесет, Борис беше на двадесет и три, а аз още не бях навършил двадесет и една.

[1] За мен ще бъде чест, мадам (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Най-сетне! (фр.). — Б.пр. ↑

II

Някаква работа, свързана с украсяването на Женвиевиния будоар, непрекъснато ме задържаше в старинния хотел на улица „Сен Сесил“. В онези дни двамата с Борис работехме дълго, но в подбрани от нас моменти, което означаваше работа на пресекулки. Когато към нас се присъединеше и Джек Скот, тримата лентяйствахме продължително.

Един спокоен следобед се разхождах сам из къщата, разглеждах рядкости, връх се из чудати ъгли и намирах скрити бонбони и пури. Броденето ми ме отведе в банята. Там Борис, цял омацан в глина, си миеше ръцете.

Помещението бе покрито с розов мрамор. Изключение правеше единствено подът, покрит с розово-сива мозайка. В средата му се намираше правоъгълна вана, вложена направо в пода и със собствени стълби. Украсени колони поддържаха таван, украсен с фрески. Великолепен мраморен Купидон изглеждаше кацнал върху пиедестал в отсрещния край на стаята. Всичко това бе плод на съвместните ни усилия с Борис. В момента моят съдружник, облечен в бели работни дрехи, остъргваше глина и червен восък от красивите си ръце и отправяше подмятания към Купидон.

— Виждам те — настояваше той. — Не се преструвай, че гледаш на другата страна. Знаеш кой те е създал, негоднико дребен!

В тези разговори винаги на мен се падаше да предоставям репликите на Купидон; днес отвърнах по такъв начин, че привидно възмутеният Борис ме сграбчи за ръката и заплаши да ме хвърли във ваната. В следващия миг той преbledня.

— За Бога! Забравих, че ваната е пълна с разтвора!

Аз потръпнах и сухо го посъветвах да си припомня по-добре къде съхранява безценната си течност.

— Небеса, защо сте избрали да държите малко езерце от тази противна гадост точно тук? — добавих аз.

— Възнамерявам да експериментирам с нещо голямо.

— Като мен например?

— Това за малко да се случи, така че не е подходящо за шеги. Бих искал да наблюдавам въздействието на течността върху по-сложен организъм. Приготвил съм един заек.

Джак Скот, облечен в оцапано с боя сако, нахлу вътре, ограби всички ориенталски десерти, до които ръцете му смогнаха да се докопат, опразни кутията с цигари и отведе Борис на посещение в Люксембургската галерия. Там някаква нова сребърна статуетка от Роден и пейзаж на Моне привличаха вниманието на цяла артистична Франция. Аз се върнах в студиото, за да възобновя работата си: работех над ренесансов параван за будоара на Женвиев. Но момчето, което ми позираше, днес отказваше да стои неподвижно, въпреки различните подкупи. То така и не оставаше за дълго в една и съща позиция, чакане само в рамките на пет минути бях нахвърлял няколко скици на просячето.

— Ти позираш или танцуваш, друже? — в един момент не го сдържах аз.

— Каквото ви е угодно, мосю — отвърна то с ангелски невинна усмивка.

Естествено, освободих го за деня, и, разбира се, му платих за целия ден. Тъй глезим моделите си ние.

След като младият негодник си отиде, аз нахвърлях няколко първоначални мацвания върху работата си, но в такава степен се намирах извън настроение, че трябваше през остатъка от следобед да коригирам грешките. В един момент захвърлих палитрата, потопих четките си в купа с черен сапун и се отправих към пушалнята. Наистина смятам, че с изключение на покоите на Женвиев, никоя стая в къщата не бе по-свободна от уханието на тютюн. В това помещение бяха струпани всякакви боклуци, а по стените му висяха започнали да се разнизват гоблени. Клавесин в отлична форма стоеше край прозореца. Тук на пост стояха и оръжия, някои стари и захабени, други съвсем нови; над камината висяха индийски и турски брони, две-три картини и поставка с лули. В тази стая идвахме в търсене на нови усещания в пушенето. Съмнявам се, че съществуваше лула, чийто модел да не е представен тук. Щом си избяхме някоя, ние веднага я отнасяхме навън, за да я изпусим, защото това място беше потискащо и негостоприемно от всички останали стаи в къщата. Но този следобед сумракът на пушалнята ми се видя много успокояващ;

килимите и кожите по пода изглеждаха легнали в дрямка, а възглавничките примамливо се бяха отпуснали върху дивана. Затова аз си избрах лула и се отпуснах на канапето — нетипично за салона за пушене. Бях избрал лула с дълъг и гъвкав мундщук; скоро след запалването ѝ се унесох в мисли и тя угасна, но аз не си направих труда да я запаля отново. В един момент съм заспал.

Събуди ме най-тъжната музика, която някога бях чувал. В стаята бе тъмно, така че се затруднявах да определя времето. Лунен лъч посребряваше един от ъглите на клавесина. Струваше ми се, че лакираното дърво издиша звуците, както уханието се носи над кутия от сандалово дърво. Нечий силует се надигна от мрака и с ридания се отдалечи. Сглупих да се обадя.

— Женвиев!

Тя се свлече при гласа ми. Имах времето да се наругая, докато запалвах лампа и помагах на Женвиев да се изправи. Тя изглеждаше много сдържана и ме попита за Борис. Отнесох я до кушетката и тръгнах да го търся, но него го нямаше, а слугите си бяха легнали. Объркан и притеснен, побързах да се върна при Женвиев. През цялото това време тя не бе помръднала и все така оставаше преbledняла.

— Не можах да намеря нито Борис, нито слугите — рекох ѝ аз.

— Зная — промълви девойката. — Борис замина за Епт заедно с господин Скот. В първия момент бях забравила.

— Това означава, че той няма да се върне по-рано от утре следобед. А вие добре ли сте? От страх ли се спънахте? Страшно глупаво от моя страна беше да ви изплаша така — обадох се в просъница.

— Борис смяташе, че сте си тръгнали преди вечеря. Простете, задето така и не сме ви открили тук.

— Бях заспал дълбоко — засмях се аз. — И не бях сигурен, че съм се събудил — когато видях силует, извиках името ви. Бие ли изпробвахте клавесина? Сигурно сте свирили много тихо.

Бях готов да изрека хиляда лъжи, по-лоши от тази, само за да видя облекченото ѝ изражение. Тя се усмихна очарователно и каза:

— Алек, спънах се в главата на онази вълча кожа и мисля, че съм си навехнала глезена. Бъдете така добър да повикате Мари, преди да си отидете.

Аз изпълних поръчката ѝ и си тръгнах, когато камериерката влезе.

III

По обед на следващия ден заварих Борис неспокойно да обикаля из студиото си.

— В момента Женвиев спи — осведоми ме скулпторът. — Кракът ѝ е добре, но не разбирам защо тя има треска? Докторът не може да я обясни. Или не желае — промърмори той.

— Женвиев има треска?

— Може да се каже. Цяла нощ се държи странно. Веселата и безгрижна Женвиев не спира да повтаря как сърцето ѝ се късало и как искала да умре.

Моето собствено сърце застина.

Борис се облегна на вратата на ателието си, свел глава, прибрал ръце в джобовете. Тревога бе помрачила очите му; бръчки на притеснение се бяха присъединили към бръчиците на усмивка. Камериерката бе получила нареждане да го повика веднага щом Женвиев отвори очи. Двамата все така чакахме и Борис започваше да губи търпение, да крачи из ателието и да стиска парчета восък и червена глина. Неочаквано той се насочи към другата стая.

— Елате да видите ваната, пълна със смърт! — възкликна той.

— Наистина ли е смърт? — попитах аз, за да му угодя.

— Вие още не сте готов да я наречете живот. — Говорейки, той измъкна мятанца се златна рибка от аквариума ѝ. — Другата ще пусна след нея.

В гласа му се долавяше трескаво вълнение. Крайниците и ума ми натежаха. Двамата се отправихме до ваната и той пусна рибката вътре. Люспите веднага засияха в нажежено оранжево; в мига, в който създаването докосна течността, то се вцепени и се понесе към дъното. Последваха непрозрачната пяна, редуващите се цветове и лъчът ярко сияние, долетял от привидно безкрайните дълбини. Борис рязко пъкна ръка и изтегли удивително мраморно украшение, украсено със синьо, с розов оттенък, проблясащо с разноцветни капки.

— Фасулска работа — промърмори той. И се вгледа уморено, умоляващо в мен.

Тогава пристигна Джак Скот и също се включи в „играта“, както я нарече. Нищо не можеше да снижи ентузиазма му, освен незабавен опит с белия заек. Лично аз нямах нищо против, че Борис намира с какво да се разтушава, но нямах намерение да гледам смъртта на топлокръвно живо същество, така че отказах да присъствам и се оттеглих в студиото, където наслуки посегнах да чета някаква книга. Уви! Бях намерил „Кралят в жълто“. След няколко мига, сторили ми се цяла вечност, Борис и Джак се появиха, понесли мраморен заек. В същия момент отекна звънецът; от стаята на Женвиев долетя вик. Борис веднага се затича, за да отправи свой собствен позив:

— Джак, вървете да доведете лекаря. Алек, вие елате.

Но пътя си към стаята едва не се сблъсках с ужасената слугиня, която изхвърчаше да донесе някакво лекарство. Женвиев, сковано седнала в ложето си, почервеняла и с пламтящи очи, мълвеше неспирно и се съпротивляваше на Борисовите опити да я накара да легне отново. Той ме призова на помощ. При първия ми допир тя въздъхна и се отпусна обратно, затваряйки очи. И тогава — тогава — докато двамата още стояхме приведени над нея, тя отново повдигна клепачи, взря се в лицето на Борис — клетото замаяно от треска девойче! — и изрече тайната си. В този миг животите на трима ни промениха посоката си; връзката, обединявала ни тъй дълго, се скъса завинаги, за да бъде заменена от нова общност, защото Женвиев бе изрекла името ми. Измъчвана от треската, тя изцеждаше от сърцето си цялата скривана мъка. Удивен и смаян, аз оставах със сведена глава и пламнало лице, с кръв, която шумеше в слуха ми. В този момент не бях способен нито да помръдна, нито да продумам. Можех само да слушам агоничната ѝ изповед, изгарян от срам. Не можех да погледна към нея. Не можех да погледна към Борис.

Нечия ръка докосна рамото ми; бледното лице на Борис се извърна към мен.

— Вината не е ваша, Алек. Недейте да се обвинявате, щом тя ви обича...

Той не можа да довърши, защото в този момент докторът пристъпи в стаята. Аз извлякох Джак Скот в коридора и го изведох на улицата, заявявайки:

— Борис би предпочел да остане сам.

На другия тротоар двамата се разделихме и всеки пое към своята стая. Същата вечер, забелязал, че и моето състояние не е добро, Джак отново потърсил доктора. Последното нещо, което си спомням ясно, бе как Джак казва:

— Бога ми, докторе, що за болест е причинила това на лицето му?

Тогава си помислих за Краля в жълто и Бледната маска.

Бях много зле, защото напрежението от двете години, изминали от онази майска утрин, в която Женвиев бе изтърсила в лицето ми „Обичам ви, но Борис обичам още повече“, най-сетне ме повали. Никога не бях си представял, че то ще стане тъй непоносимо. И ето че бях съумял да заблудя дори самия себе си с привидното си спокойствие. Макар вътрешно да бушувах нощ подир нощ, и аз, лежащ сам в стаята си, винаги да се проклинах за мислите, неверни към дружбата ни с Борис и недостойни за Женвиев, утрото винаги ми донасяше облекчение, заедно с възможността да се върна при Женвиев и скъпия ми Борис с чисто сърце, изплакнато от тревогите на нощта.

Нито веднъж във времето, прекарвано с тях, не бях издал мъката си с някаква постъпка или мисъл.

Маската на заблуда вече бе част от моята собствена същност. Нощите надникваха под нея и докосваха притихналата отдолу истина, но аз бях единственият, който оставаше свидетел на тези разкрития. И когато настъпеше денят, забралото падаше отново. Тези мисли пробуждаха смутения ми ум по време на болестта ми, но оставаха примесени с образите на бели създания с каменна тежест, които пълзяха по дъното на ваната на Борис, и с лика на вълчата глава от килима, която неочаквано започваше да се зъби и ръмжи към Женвиев, излегнала се усмихната край кожата. Спохождаха ме и мисли за Краля в жълто, обвит в чудните цветове на окъсаната си мантия, и онзи горък вик на Касилда:

— Не връз нас, кралю, не връз нас!

Трескаво се опитвах да откъсна тези мисли от себе си, само че непрекъснато виждах езерото Хали, прозрачно, недокосвано от дипли, и кулите на Каркоса на фона на луната. Алдебаран, Хиадите, Алар, Хастур се носеха през облаците, които от своя страна преминаваха като дрипите на Краля в жълто. Сред всичко това оставаше една здрава

мисъл. Тя никога не изчезваше, без значение от компанията, която съжителстваше с нея в объркания ми ум: тя гласеше, че единствената причина, осмисляща съществуването ми, е да служа на Борис и Женвиев. За конкретната природа на това изискване мисълта не съдържаше нищо. Понякога ми се струваше, че задължението изисква от мен да ги защитавам, друг път то налагаше да ги подкрепям в някаква немислима криза. Каквото и да беше то, тежестта му падаше изцяло върху мен. И аз никога не бях чак толкова отпаднал, че да не му отвърна с цялото си сърце. Край мен винаги имаше струпани лица, повечето непознати, но неколцина можех да назова. Сред тях беше и Борис. По-късно ми казваха, че това било невъзможно, но аз си спомням, че поне веднъж той се надвеси над мен. Гласът му ме докосна едва доловимо, преди мъглата отново да се наслои около сетивата ми, но той наистина стоеше там. Поне веднъж.

Една сутрин се събудих и открих слънчеви лъчи да се протягат върху леглото ми. Освен това заварих и Джак Скот да чете наблизко. Не ми бяха останали сили да говоря високо, нито можех да мисля ясно, камо ли да си припомням. И въпреки това можах да се усмихна, когато Джак забеляза погледа ми, сепна се и веднага ме запита дали искам нещо.

— Да — Борис.

Джак се приведе да намести възглавницата ми. В този момент не можех да виждам лицето му, но можах да доловя състрадание в тона му:

— Ще трябва да почакате, Алек. Все още сте прекалено слаб за посетители.

И аз останах да чакам. След още няколко дни се бях възстановил достатъчно, за да се срещам с когото си поискам. Бях използвал този период за размисли и възвръщането на спомени. Още от мига, в който миналото отново изникна в ума ми, за мен не съществуваше никакво съмнение за нещата, които трябва да сторя, когато времето настъпи. Освен това се чувствах сигурен, че Борис би постъпил по същия начин. Вече не исках да виждам никого. Никога не попитах защо не идват никакви съобщения, нито защо по време на седмицата, през която лежах и се възстановявах, имената на Женвиев и Борис не бяха споменавани. Препалено зает с търсенията си на истината и немощния, но решителен отпор на отчаянието, се примирих със съдържаността на

Джак, решавайки, че той се бои да говори за тях, за да не ме развълнува прекомерно. Възползвах се от чакането, за да размишлявам: какъв ли щеше да бъде новият ни живот? Разбира се, можехме да подемем нишката от мига преди Женвиев да се разболе. Двамата с Борис можехме да се гледаме в очите, без в този поглед да има страх, недоверие или ненавист. Можех да остана в дома им още малко, а после, без обяснение или претекст, просто да изчезна. Борис щеше да ме разбере, а Женвиев нямаше да узнае, което бе утеха. Поне, ако не друго, по време на размишленията си открих същността на онова задължение, съпровождало делириума на болестта ми, и единствения възможен отговор. Когато станах готов, един ден се обърнах към Джак и казах:

— Джак, искам веднага да се видя с Борис. Предайте най-искрените ми почитания на Женвиев и...

Когато той успя да ми обясни, че и двамата са мъртви, аз изпаднах в ярост, която мигновено стопи силиците ми на оздравяващ. Покрай бесовете изпаднах в повторен шок, проточил се няколко седмици. От него излязох като момче на двадесет и една, което смяташе, че младостта му е изгубена завинаги. Изглежда не бях способен на повече страдание, защото, когато Джак ми връчи някакво писмо и ключовете от дома на Борис, аз ги взех, без да трепна и го помолих да ми разкаже всичко. Жестоко беше от моя страна да го разпитвам по подобен начин, но освен жестоко, беше и неизбежно. Той уморено се опря на слабите си ръце, за да отвори отново раната, която никога нямаше да зарасне. Много тихо започна да разказва:

— Алек, освен ако не знаете нещо, което ми е неизвестно, вие също като мен няма да разберете нищо от онова, което ви предстои да чуете. Подозирам, че не бихте искали да се докосвате до тези детайли, но трябва да ги чуете, ако не беше така, с готовност бих ги премълчал. Ще се постарая да бъда кратък.

В деня, когато оставих доктора при вас и се върнах при Борис, заварих го да работи над композицията с орисниците. Той ми каза, че Женвиев спяла, упоена от някакви лекарства, и че била много притеснена. След това продължи да работи, а аз останах да го наблюдавам. Скоро ми направи впечатление, че третата фигура от композицията, онази, вгледана право напред, носи неговото лице. Необичайното му лице, което вие сте свикнали да виждате, а с

тогавашното притеснение. Това е едно от нещата на които бих искал да намеря обяснение, но никога не ще го открия.

Той продължаваше да работи, а аз го наблюдавах мълчаливо — и така почти до полунощ. Тогава чухме вратата да се отваря и затваря рязко; някой притича към съседната стая. Борис се завтече натам, а аз го последвах, но и двамата се озовахме прекалено късно. Тя лежеше на дъното на ваната, склонила ръце над гърдата си. И тогава Борис се простреля в сърцето.

Джак замълча. Капчици пот трептяха върху долните му клепачи, а слабоватите му бузи потрепваха.

— Отнесох Борис до стаята му, после се върнах в банята, източих онази противна течност и измих ваната. Женвиев лежеше там, бледа като сняг. Когато най-накрая реших какво трябва да направя, отидох в лабораторията. Най-напред излях разтвора от купата, после изпразних всички останали бутилки и съдове. В камината имаше дърва, с които накладох огън, строших всички ключалки по бюрото на Борис и изгорих всички записки, които можах да намеря. После с един чук от ателието строших празните съдове, изсипах ги в кофата за въглища и слязох до мазето, за да ги хвърля в огъня. Шест пъти слизах, преди да отстраня всичките следи от формулата на Борис. Едва тогава се осмелих да повикам доктора. Той е добър човек; двамата се постаряхме да запазим истината в тайна. Без неговото съдействие никога не бих успял. С него успяхме да изпратим слугите в провинцията, след като им платихме. Те знаят, че Борис и Женвиев са заминали и че ще отсъстват години. Борис погребяхме в гробището в Севр. Докторът е добър човек, който знае кога да съжали човек, който не може да понесе повече. В смъртния акт той посочи сърдечен удар и не ме запита нищо повече.

Той повдигна брадичка от шепите си и допълни:

— Отворете писмото, Алек, то е и за двама ни.

Аз разкъсах плика. Това завещание бе написано преди година; в него Борис оставяше всичко на Женвиев, а ако тя умреше без наследници, на мен се падаше да се грижа за къщата на улица „Сен Сесил“, а на Джак Скот — имението в Елт.

Ако и ние починехме, собствеността отиваше обратно при семейството на майка му в Русия, с изключение на мраморните му скулптури.

Думите на писмото започнаха да се замъгляват пред очите ни. Джак се надигна и се приближи до прозореца, където постоя известно време, преди да се върне. Изпитвах отвращение към онова, което щеше да изрече, но той заговори със загриженост и простота:

— Женвиев лежи пред Мадоната в мраморната стая. Мадоната нежно се е надвесила над нея, а Женвиев се усмихва към спокойното ѝ лице.

Тук той се задави, но успя да сграбчи ръката ми и да каже:

— Бъдете смел, Алек.

На следващата утрин той замина за Епт, за да изпълни своята част.

IV

Същата вечер взех ключовете и се отправих да посетя къщата, която познавах тъй добре. Нищо в подредбата не бе променено, но мълчанието бе угнетяващо. И макар дважди да се доближавах до вратата на мраморната стая, нито веднъж не можах да се насиля да прекося прага ѝ — това бе свръх силите ми. Наместо това отидох в салона за пушене и седнах пред клавесина. Дантелена кърпичка лежеше връз клавиатурата; тази проста гледка ме накара да извърна лице, задавен. Ставаше очевидно, че не мога да остана, затова се погрижих да заключа всички врати и прозорци, да залостя трите входни врати и да си ида. На следната утрин Алсид приготви багажа ми. Оставих го да се грижи за стаите ми и с „Ориент експрес“ се отправих към Константинопол. По време на двете години, които прекарах на Изток, с Джак избягвахме да споменаваме имената на покойните си приятели в писмата, които си разменяхме — или поне избягвахме в началото. Постепенно Женвиев и Борис започнаха да се прокрадват. Спомням си откъс от едно от неговите писма да казва:

Онова, което вие ми казахте за Борис как се бил привеждал над вас по време на боледуването ви и вие сте чували гласа му ме притеснява, разбира се. Описаното от вас се случва две седмици след смъртта му. Първата ми мисъл е, че сте сънували; че става дума за видение, породено от делириума ви. Но това обяснение не ми се вижда задоволително. И с вас би трябвало да бъде тъй.

Към края на втората година, в Индия, ме достигна негово писмо, което в такава степен се отличаваше от обичайните му писания, че веднага ме накара да се завърна в Париж. Джак пишеше:

Аз съм добре и продавам всичките си картини като художниците, които не се нуждаят от пари. Нищо не ме притеснява, но ме терзае неспокойствие, което би било по-съответстващо да се нарече тревога. Не мога да се отърся

от някакво особено чувство за вас. Не е предчувствие, по-скоро някакво очакване, но какво, само Бог знае! Мога само да ви кажа, че това страшно ме измъчва. Всяка нощ ми се присънват вие двамата с Борис. Подробности не си спомням на сутринта, но се събуждам с разтуптяно сърце и вълнението ми не спира да се трупа до вечерта, когато отново ме очаква подобен сън.

Този цикъл е доста изтощителен и съм твърдо решен да сложа край на повторенията му. Трябва да се срещнем. Аз ли да дойда в Бомбай, или вие ще дойдете в Париж?

Телеграфирах му да ме очаква още със следващия параход.

При срещата ни установих, че той изобщо не се е променил; от своя страна той настоя, че аз съм изглеждал в прекрасно здрав. Хубаво беше отново да чуя гласа му. И докато седяхме и разговаряхме за живота, и двамата усетихме колко е приятно да бъдеш жив сред зараждащата се пролет.

В Париж останахме за седмица, подир което аз заминах за Елт заедно с него. Не пропуснахме да посетим гробището в Севр, където лежеше Борис.

— Дали да не поставим „Орисниците“ в градината над него? — попита Джак.

А аз отвърнах:

— Мисля, че само „Мадоната“ трябва да бди над гроба му. Срещата ни не се бе отразила върху кошмарите му.

Сънищата, от които той не можеше да си спомни подробности, продължаваха да му се явяват. Освен това каза, че на моменти усещането за очакване ставало задушаващо.

— Срещата с мен само ви вреди, наместо да помогне — рекох аз. — Опитайте да се отделите.

Така той замина за Нормандските острови, а аз се върнах обратно в Париж. От пристигането си насам не бях посещавал нито дома на Борис, нито своя, но знаех, че не мога да отлагам вечно. Джак се бе погрижил за дома на покойните — в него имаше и слуги, така че оставих апартамента си и се преместих да живея там. Наместо смущението, което бях очаквал, открих, че съм способен да работя над

картините си съвсем спокойно. Обходих всички стаи — всички без една. Не можех да се насиля да прекрача мраморната стая, където лежеше Женвиев, макар да бях спохождан от нарастващ копнеж да зърна лицето ѝ и да коленича край нея.

Един априлски следобед лежах на дивана в салона за пушене, точно като преди две години, и механично се вглеждах в килимите и кожите, покриващи пода. Сред тях бях открил заострените уши и сплесканата глава на вълка и си мислех за съня, в който бях видял Женвиев да лежи до вълчата кожа. Пред оголелите гоблени все още висяха шлемове, сред тях и онзи, испанският, който Женвиев веднъж си бе сложила, когато тримата бяхме решили да се забавляваме със старинните доспехи. Подир това погледнах към клавесина; всеки от жълтеникавите клавиши изглеждаше достоен за милващия ѝ допир, затова се надигнах, тласкан от увлечението си към запечатаната врата на стаята със статуите. Тежките ѝ крила се отвориха под напора на треперещите ми ръце. Слънчева светлина се вливаше през прозореца, позлатяваше крилата на Купидон и спираше като ореол над челото на Мадоната. Нежното ѝ лице бе приведено в състрадание над тъй чиста мраморна статуя, че аз коленичих и се прекръстих. Сянката на Мадоната падаше над Женвиев, но въпреки това аз можах да видя лазурните жилки; под заключените ръце гънките на роклята розовееха, сгрявани от някакъв слаб блясък сред гърдата ѝ.

Съкрушен, аз се приведох, за да докосна мраморната драперия с устните си, преди да изляза.

Една от слугините ми донесе писмо, което седнах да прочета в оранжерията. Но тъй като девойката не се оттегляше, аз се осведомих за причината за задържането ѝ.

Тя смотолеви нещо за някакъв бял заек, заловен в дома, и ме попита какво да бъде сторено с него. Аз ѝ казах да го пусне в двора зад къщата и отворих писмото си. То беше от Джак, но тъй неразбираемо, че имах основания да заподозра разпадането на разсъдъка му. Писмото представляваше поредица настоявания да не съм напускал къщата, преди той да се върне. Не можел да ми каже защо, за сънищата си не можел да обясни нищо, но бил сигурен, че не трябва да напускам къщата в „Сен Сесил“.

В края на четеното видях същата слугиня да стои на прага и да държи стъклен съд, в който плуваха две златни рибки.

— Върни ги обратно в аквариума и кажи защо ме прекъсваш — рекох ѝ аз.

С предъвкан хленч тя изсипа рибките в един аквариум и поиска разрешение да се оттегли, като преди това ми се оплака, че останалите слуги ѝ погаждали номера, очевидно с намерението да я забъркат в неприятности: мраморният заек бил откраднат и на негово място бил пуснат жив; двете красиви мраморни риби били изчезнали и наместо тях тя открила тези две живи да се мятат на пода на трапезарията. Аз я успокоих и я отпратих с уверението, че ще се заема лично. Подир това отидох в студиото; там стояха единствено моите платна и няколко отливки. Там беше и мраморната лилия. Видях я на масата в другия край на помещението и с гневни крачки се отправих към нея. Но цветето, което повдигнах от масата, бе свежо, крехко и изпълваше въздуха около себе си с аромат.

Тогава неочаквано разбрах и се затичах към мраморната стая. Вратите отхвърчаха встрани, слънчевата светлина блесна в лицето ми, а сред нея, в божествено величие, Мадоната се усмихваше. Женвиев повдигна червенеещото си лице от мраморното ложе и отвори сънливи очи.

В ДВОРА НА ДРАКОНА

*Хулецо, който грешниците състрадаваш,
предшествениците си в Ада съжеляваш: не смей
към Бог за милост да мълвиш! Че кой си ти
Всевишния да поучаваш?*

В църквата „Св. Варнава“ службата приключваше; духовниците напускаха олтара; момчетата от хора се отдръпнаха от мястото си и се струпяха в съпрестолията. Швейцарски гвардеец в красива униформа закричи по южната пътека, стоварващ копието си при всяка четвърта крачка. Зад него вървеше сладкодумният проповедник монсеньор Ш.

Аз, седнал близо до перилото, се обърнах към западния край на църквата по примера на останалите богомолци. С известно шумолене паството отново зае местата си. Проповедникът се изкачи на амвона; органът затихна.

Обожавах да слушам музиката в „Св. Варнава“. Звученето на органа бе прекалено сложно за ограничените рамки на възприятието ми, но изразяваше жизнена, пък макар и хладна интелигентност. Освен това то притежаваше типично френска изтънченост: овладяна в превъзходството си, изтъкната и сдържана.

Но днес още от първия акорд бях доловил някаква недобра, дори жестока промяна. По време на вечерната органът край олтара бе подкрепял красивия хор, но на моменти, своеволно, от западната галерия, където се намира големият орган, нечия груба ръка бе накъсвала въздигнатото спокойствие на ясните гласове. Ставаше дума за нещо, в което личеше умисъл, а не липса на умение. То се бе случвало отново и отново, насочвайки мислите ми към нещо, което бях прочел в книгите си по архитектура. Ставаше дума за древния обичай да се освещава хорът веднага след построяването му, а нефът, понякога довършван половин век по-късно, често не получавал такава церемония. Това ми даде основание да се зачудя дали и с тази църква

не се е случило така. И дали нещо, което по принцип не би си намерило стряха в християнски храм, не се е промъкнало незабелязано в западната галерия. Бях чел за подобни случаи, макар и не в архитектурни книги.

Тогава си припомних, че църквата „Св. Варнава“ е на не повече от сто години. И не можах да не се усмихна на неподходящите мисли за средновековни суеверия сред тази прекрасна постройка в стил рококо.

След края на службата трябваше да последва тиха музика, която да подтиква към размисли във времето преди проповедта. Но наместо това дисонансът в другия край на църквата се усили с оттеглянето на духовниците и стана неконтролируем.

Аз съм от онези деца на по-старо и по-непринудено поколение, което не обича да се вглежда за психологически тънкости в изкуството; по тази причина никога не бях търсил в музиката нещо повече от мелодия и хармония. Но в лабиринта от звуци, долитащ сега, можех да доловя мотива на нечие преследване. Нагоре и надолу го преследваха педалите, а мануалите крещяха одобрително. Който и да бе клетникът, нямаше голяма надежда да избяга!

Изнервеното ми раздразнение преля в гняв. Чие дело бе това? Кой си позволяваше да свири по подобен начин наред святата служба? Погледнах към хората край себе си: никой не изглеждаше смутен. Белезникавите чела на коленичилите монахини все още стояха обърнати към олтара и не губеха нищо от отдадеността си. Издокараната дама край мен гледаше нетърпеливо монсеньор Ш. Според лицето ѝ човек можеше да остане с впечатление, че в момента изпълняват „Ave Maria“.

Най-сетне проповедникът се прекръсти и изиска тишина. Аз с радост се обърнах към него. До този момент не бях открил покоя, на който при влизането си в църквата този следобед се бях надявал.

Бях изтощен от три поредни нощи телесно страдание и умствени мъки: последната нощ бе най-мъчителна. В любимата си църква бях отвел грохнало тяло и замаян до изключителна чувствителност разсъдък, защото бях прочел „Кралят в жълто“.

— Изгрява слънцето и те се събират и лягат в своите леговища — поде проповедникът със спокоен глас и плъзна поглед над паството си. А аз погледнах, без да зная защо, към отсрещния край на църквата.

Органистът тъкмо изникваше иззад тръбите; той прекоси галерията, за да изчезне зад малка врата, чиито стълби отвеждаха право на улицата. Въпросният бе слабават човек, с лице тъй бяло, колкото черно бе палтото му.

„Прав ти път, помислих си аз, отървахме се от противната ти музика. Дано през останалото време те замества помощникът ти.“

Облекчен — дълбоко, успокояващо облекчен — се обърнах към благото лице в амвона и се подготвих да слушам. Най-сетне щях да получа спокойствието, за което копнеех.

— Чеда мои — продължи свещеникът, — една истина човешката душа намира най-трудна за усвояване: че няма от какво да се бои. Душата не е способна да проумее, че нищо не е способно да я нарани.

„Интересна доктрина за един католически духовник, рекох си мислено, да видим как ще го съчетае с църковното учение.“

— Нищо не може да нарани душата — продължаваше да говори той с чист и ясен глас. — Защото...

Но аз не чух останалото; очите ми се отдръпнаха от лицето му, не зная по каква причина, и се отправиха към отсрещния край на църквата. Същият човек изникваше иззад органа и прекосяваше галерията отново. Само че той не бе имал време да се върне, а и не би могъл да се върне, без да го забележа. Пронизаха ме хладни тръпки, сърцето ми се сви; макар че реално погледнато това сноване не ме засягаше. Аз продължавах да го гледам; не можех да откъсна поглед от черната одежда и бялото му лице. Когато се изравни с мен, органистът се обърна и се вторачи право в очите ми: поглед на изгаряща и убийствена омраза. Никога не бях съзирал нещо подобно и дано Господ даде никога да не съзирам! Подир това непознатият излезе през същата онази врата, през която го бях видял да напуска преди няма и шестдесет секунди.

Направих опит да събера мислите си. В самото начало се чувствах като наранило се малко дете, което събира дъх, за да зареве.

Изключително болезнено беше да се превърна в цел на подобна омраза: и то от напълно непознат за мен човек. Защо той ме мразеше толкова — да мрази човек, когото не е виждал никога преди? За момента всички останали усещания се сляха в едно жегване: дори страхът се подчини пред мъката. В течение на този момент не изпитвах

съмнение. Но в следващия започнах да разсъждавам. Усещането, че се случва нещо необичайно, ми се притече на помощ.

Както казах, „Св. Варнава“ е съвременна църква. Тя е малка и добре осветена; с един поглед е възможно човек да обгърне почти цялата ѝ вътрешност. Галерията на органа е осветена добре от редица дълги прозорци в централния кораб, които са от обикновено, а не цветно, стъкло.

Амвонът се намираше в средата на църквата. Логично беше, че когато съм обърнат към него, нещо, движещо се в западния край, не би могло да остане незабелязано. Нямаше нищо необичайно в това, че съм видял органиста: просто бях пресметнал погрешно интервала между първото и второто му преминаване. Втория път той очевидно бе влязъл през другата странична врата. А що се отнасяше до погледа, смутил ме по подобен начин, това бе илюзия, породена от глупашката ми нервност.

Отново се огледах. Хубаво убежище на свръхестествени ужаси, няма що! Спокойното лице на монсеньор Ш., благата му сдържаност и плавните жестове — нима те не прогонваха възможността за противна мистерия? Насочих поглед над главата му и едва не се засмях с глас. Дамата, която поддържаше единия край на кивория, приличащ на разрошена от вятъра покривка, веднага щеше да насочи златния си тромпет към опиталия да се укрие край органа базилиск и да го унищожи. Тази мисъл ми се стори много забавна, така че започнах да се смея над себе си и над всичко друго. Започнах с дъртата харпия край парапета, която бе измъкнала от мен десет сантиметра за вход (виж, казах си, тя повече прилича на базилиск от бледия органист), и, уви, не пощадох и самия монсеньор Ш. Защото набожността ме бе напуснала. През живота си не бях правил подобно нещо, но сега изпитвах желание да се гавря.

Вече не можех да слушам проповедта, защото в ушите ми кънтеше...

С шест проповеди Павел той достигна, макар в лъжителство да го надмина.

И всичко това в такт с фантастични и непочтителни мисли.

Вече не виждах смисъл да оставам тук: трябваше да изляза и да се отърся от обзелото ме настроение на ненавист. Осъзнавах, че постъпката ми е невъзпитана, но въпреки това се надигнах и напуснах църквата.

Пролетното слънце осветяваше протежението на улица „Св. Оноре“ и стана свидетел на стремглавото ми слизане. На единия ъгъл стоеше бъчва, пълна с жълти нарциси, бледи виолетки от Ривиерата, тъмни руски виолетки и бледи зюмбюли сред златист облак мимоза. Улицата бе пълна с люде, излезли да се разходят в неделния ден. Размахал бастун, аз се влях в редиците им, смеейки се. Някакъв човек ме подмина. Той не се обърна към мен, но в белезникавия му профил долових познатото озлобление, което по-рано съзрях в очите му. Задържах погледа си връз него колкото се можеше по-дълго. Дребният му гръб също смогваше да изразява злоба; всяка стъпка, която го отдалечаваше от мен, изглеждаше да го отнася към някакво дело, свързано с унищожението ми.

Самият аз бях започнал да крача бавно, с нозе, които се съпротивляваха на всяко движение. Това беше моментът, в който се досетих за някаква отдавна забравена отговорност. Започваше да ми се струва, че заслужавам онова, с което той ме заплашваше. Въпросното усещане бе свързано с нещо от много далечното ми минало; нещо, лежало забравено през всичките тези години. Забравено, но не и изчезнало. Сега то се канеше да се надигне и да се изправи насреща ми. Но аз възнамерявах да избягам. Затътрусих се колкото се може по-бързо по улица „Риволи“, прекосих площад „Конкорд“ и излязох на кея. С измъчени очи наблюдавах слънцето, проблясващо през бялата пяна на фонтана, която обмиваше гърбовете на бронзовите речни богове; през далечната Арка, постройка от аметистова мъгла; сред безбройните сиви стъбла и оголени клони. И го видях отново да крачи по една от алеите на Кралския булевард.

Аз оставих крайбрежието и на сляпо поех по „Шанз-Елизе“ към Арката. Залязващото слънце запращаше лъчите си сред моравата на Кръговия площад: сред сиянието познайникът ми седеше на пейка, заобиколен от деца и млади майки. Той се бе превърнал в обикновен минавач, излязъл на разходка, също като останалите и също като мен. Тази си мисъл аз едва не изрекох на глас, през цялото време загледан в изгарящата омраза върху лицето му. Но той не гледаше към мен. Не ми

обърна внимание и докато провлачвах натежалите си нозе по-близо към него. Знаех, че с всяка наша среща го отвеждам по-близо до успеха на противната му цел. И все пак се надявах да се спася.

Последните лъчи на залеза се промъкваха под свода на Триумфалната арка. Аз я прекосих и се изправих лице в лице срещу него. Бях го оставил далеч зад себе си по „Шанз-Елизе“, а ето че той идваше насреща ми, заедно с потока люде, завръщащи се от Булонския лес. И мина тъй близо до мен, че ме докосна. Под широките тъмни одежди кльошавото тяло бе непоклатимо като стомана. Непознатият не изглеждаше забързан или уморен, не издаваше никакви чувства. Цялото му същество изразяваше едно-единствено нещо: волята и способността да ми причини зло.

С мъка видях как той продължава надолу по улицата, сред блясъка на колела, сбруи и шлемове на швейцарските гвардейци.

Много скоро го изгубих от поглед; тогава се обърнах и побягнах — в Булонския лес и отвъд. Не знаех къде отивам, но след неопределено време бяг нощта ме завари да седя на масичка пред едно кафене. Бях се върнал в Булонския лес. Бяха изминали часове от момента, в който за последно бях зърнал органиста. Физическата умора, съчетана с умствена, не ми оставяше сили да мисля и чувствам. Уморен бях, толкова бях уморен! Копнеех да се оттегля в квартирата си. Този копнеж се преля в решителност да поема към дома. Но това означаваше дълъг път.

Аз живея в Драконовия двор. Това е пространството между две постройки, което свързва улиците „Рен“ и „Драконова“.

Този проход е достъпен само за пешеходци. Над входа откъм улица „Рен“ има балкон, под който наднича метален дракон. От двете си страни дворът е притиснат от стените на високи и стари постройки. Огромни порти, които през деня прилепват към стените на арките, нощем затварят прохода, така че закъснелият жител може да влезе единствено като позвъни на някоя от по-малките вратички. Вътре паважът е по-нисък и събира мръсни локви. Стръмни стълбища отвеждат до вратите на самите постройки. Приземният етаж най-често е зает от вехтошарски магазини и ковачи. През целия ден уличката кънти от екота на чукове и метал.

На пръв поглед дворът изглежда мърляв, но над него има уют и честен труд.

Пет етажа над земята се намират ателиетата на архитекти и художници, а също и бърлогите на вечни студенти (като мен), избрали да живеят сами. Макар че, когато за пръв път се преместих да живея тук, бях млад и не бях сам.

Наложи ми се да повървя, преди да се натъкна на карета, но накрая, почти край Триумфалната арка, намерих свободен файтон.

От Арката до улица „Рен“ пътят с кола е почти половин час, особено когато става дума за файтон с уморен кон, цял ден развеждал летовници.

По пътя имаше много възможности отново да зърна врага си, но той не се възползва от нито една от тях. Скоро почти бях достигнал убежището си.

Пред обширната порта се бяха струпали деца, които си играеха. Нашият портиер и съпругата му разхождаха черния си пудел сред тях и се стараеха да въдворяват ред; по тротоара крачеха няколко двойки. Аз отвърнах на поздравите им и побързах да вляза.

Всички обитатели на дворчето се бяха струпали на улицата. Мястото изглеждаше пусто, осветено от няколко окачени високо фенера, които мъждукаха.

Както казах, моята квартира се намиреше на последния етаж, приблизително в средата на уличката. До нея се стигаше по стълбище, отвеждащо почти до улицата, спирано само от малък пасаж. Аз се спрях на прага му. Познатите стари стълби се издигаха пред мен, за да ме отведат до отдых и сигурност. Тогава нещо ме накара да погледна над дясното си рамо. И да видя преследвача си на не повече от десет крачки. Изглежда той бе влязъл едновременно с мен.

Врагът ми крачеше целенасочено, нито бързо, нито бавно, но право към мен. И този път той ме гледаше. За пръв път от сблъсъка ни в църквата погледите ни се събраха отново. Това ми показва, че моят час е настъпил.

Аз отстъпих обратно долу и се обърнах към улица „Драконова“. Възнамерявах да избягам именно в тази посока. Но очите му загатваха, че никога няма да успея.

Струваше ми се, че цяла вечност двамата се придвижваме в пълно мълчание в двора: един отстъпващ и един настъпващ. Най-сетне върху мен падна сянката на арката и следващата ми стъпка ме отведе под самата порта. Тук възнамерявах да се обърна и да изскоча обратно

на улицата. Но сянката се оказа мракът на преграда: тези врати бяха затворени. Осъзнах това не толкова по чернотата, която не ми позволяваше да продължа, а по изражението на лицето му: то проблясваше в мрака, все по-близо! Гробната хладина и неотстъпчивостта на метала бяха все на негова страна. Нещото, което ме бе заплашвало, бе пристигнало: то се съсредоточи и изскочи от сенките, за да се нахвърли връз мен. Адските очи щяха да нанесат удара. Отчаян, аз впах гръб в портите, решен на последен отпор.

Столове простъргаха по каменния под; с шумолене богомолците се надигаха. Копието на гвардееца потрепваше по южната пътека, предвождащо монсеньор Ш. към сакристията.

Коленичилите монахини преустановиха унеса си, прекръстиха се и се отдалечиха. Издокараната ми съседка също се надигна. По време на отдалечаването си тя смогна да хвърли неодобрителен поглед към лицето ми.

Полумъртъв, поне според усещанията ми, и същевременно непоносимо чувствителен, аз постоях още няколко мига, преди на свой ред да се надигна и да се отправя към изхода.

Неусетно съм заспал по време на проповедта. Или? Погледът ми го откри да прекосява галерията. Видях го в профил; слабоватата ръка, обвита в черно; тя приличаше на един от онези дяволски неназоваеми инструменти, които са използвали инквизиторите.

Но аз му бях избягал, макар очите му да бяха настоявали, че бягството е невъзможно. Или? Бях ли избягал в действителност? Онова, което му даваше власт над мен, изникна от празнотата, в която се бях надявал да го съхраня. Защото вече можех да го разпозная. Смъртта и онова противно свърталище на погубени души, където слабостта ми го бе запратила отдавна: те го бяха променили за всеки друг поглед, но не и за моя. Бях го разпознал почти в първия миг; нито за момент не се бях усъмнил в целта на идването му. И сега знаех, че докато тялото ми е оставало в безопасност в църквичката, той е преследвал душата ми в Двора на дракона.

Отправих се към вратата. Органът зазвуча. Ослепителна светлина изпълни църквата и скри олтара от погледа ми. Хората, арките, сводестият покрив — всичко това изчезна. Прогорените ми очи се повдигнаха, за да видят черни звезди, надничащи сред небосвода; влажните ветрове от езерото Хали охладиха лицето ми.

И далеч, отвъд левги облачни вълни, видях луната да се окъпва сред пръски. Там кулите на Каркоса се издигаха.

Смъртта и онова противно свърталище на погубени души, където слабостта ми го бе запратила отдавна: те го бяха променили за всеки друг поглед, но не и за моя. А сега чувах гласа му да се усилва и гърми сред светлината. Сияние, изливащо се връз мен като вълни от огън. И докато потъвах в дълбините, чух Краля в жълто да пошепва на душата ми:

— Страшно е да попадне човек в ръцете на живия Бог!

ЖЪЛТИЯТ ЗНАК

*Утро алено настъпва: то ще обяви
как с тъмата ще постъпим, с нейните
звезди.*

I

Толкова много неща не подлежат на обясняване! Защо определени акорди ме карат да си мисля за златисти и кафяви есенни листа? Защо службата в „Сен Сесил“ отвежда мислите ми сред пещери, чиито стени блестят в сребристо? Какво в гълчавата, прекосяваща „Бродуей“ в шест вечерта, ме караше да си представям бретонска гора, където светлината се процежда сред пролетни листа, а Силвия се привежда, отчасти любопитно, отчасти нежно, над някакъв зелен гущер и мълви удивено:

— Представи си, и това е създание на Всевишния!

Когато за пръв път видях пазача, той стоеше с гръб към мен. И преди да влезе в църквата, той предоставяше сносна цел за апатичния ми поглед. Не ми направи по-голямо впечатление от всички останали минавачи на площада, така че, когато затворих прозореца си и се върнах в ателието, вече бях забравил за него. Късно следобед задушността на деня ме принуди отново да отворя прозореца. Облагането на перваза ми позволи да видя, че в градината на църквата стои човек. И този път не проявих по-голям интерес от обичайното. Наместо това се загледах към площада, където фонтанът клокочеше. Дървета, асфалтови алеи и разхождащи се люде подминаваха смътно ума ми. Понечих да се обърна към триножника си, при което погледът ми закачи непознатия в градината. Лицето му бе обърнато към мен, с неволно движение се приведох, за да го погледна. В същия момент той повдигна глава и ме видя. Лицето му веднага ми напомни на трупояден червей, макар да не можех да посоча точната причина, извикала асоциацията. Изглежда, отвращението към тлъста бяла личинка се бе изписало върху собствените ми черти, защото мъжът се извърна по начин, напомнил за смутено червейче, гърчещо се в плод.

Аз изпълних намерението си и се върнах пред статива, като направих знак на позиращата ми дама отново да заеме позата си. Не след дълго получих недвусмислената възможност да се убедя, че само развалям предишната си работа, затова се заех да изстъргвам цветовете. Четката ми бе придала нездрав оттенък на плътта. Просто

не разбирах как съм могъл да изрисувам подобно разложение в картина, преливала от розовина.

За всеки случай погледнах към Теси. Тя не се бе променила; приятната руменина продължаваше да обагря бузите и шията ѝ дори под намръщения ми поглед.

— Аз ли съм направила нещо?

— Не, аз съм виновникът. Развалих ръката и просто не проумявам как съм могъл да нанеса подобно нещо върху платното.

— Добре ли позирам? — настояваше тя.

— Разбира се. Прекрасно.

— И вината не е моя?

— Не. Както казах, аз съм си виновен.

— Съжалявам — рече Теси.

Аз ѝ казах, че може да си почине. Докато почиствах участъка с напоен в терпентин тампон, тя отиде да изпуши една цигара и да разглежда илюстрациите в „Куриер Франсез“.

Незнайно дали по вина на терпентина, или дефект в канавата, но във всеки случай нездравият оттенък се разпространяваше из все по-голяма част от картината — като гангрена. Колкото и енергично да търках, заразата плъзваше по цялото изрисувано тяло. Сепнат, аз се опитвах да я огранича, но напразно: вече и гърдта губеше живия си вид. Инфекцията се разпространяваше из цялата снага, като вода, попивана от гъба. Мастихинът, стъргалката и терпентинът политаха един след друг. И през цялото време си мислех за разговора, който щях да проведа с Дювал (това е човекът, от когото се снабдявах с платна). Но скоро установих, че той няма вина. И боите, купувани от Едуард, също не бяха виновни.

— Остава терпентинът — гневно си казах аз. — Или това, или зрението ми е угаснало преждевременно.

Повиках Теси. Тя се приведе над стола ми, все още изпускаща димни кръгчета.

— Какво си направил с картината? — възкликна тя.

— Нищо! — изръмжах аз. — Сигурно е от терпентина.

— Какъв отворителен цвят е придобила сега — продължаваше Теси. — Наистина ли мислиш, че кожата ми има цвета на зеленясало сирене?

— Не, не мисля. Някога да си ме виждала да рисувам по подобен начин?

— Не съм.

— Тогава...?

— Изглежда, наистина е от терпентина — отстъпи тя. И подир това си облече кимоно, за да ми обърне гръб и да продължи да пуши край прозореца. Аз продължих да стържа и чегъртам, докато в един момент не ми омръзна. Този момент бе ознаменуван със сграбчването на четките ми и запращането им към злощастната картина. Гръмка псувня придружи този кратък полет. За щастие само тонът на гласа ми достигна до слуха на Теси.

Но това се оказа достатъчно, за да сложи начало на конското й:

— Браво! Ругай, дръж се като глупак и троши четките си! От три седмици не си излизал, а сега късаш картината! Ама че хора сте художниците!

Почувствах обичайния срам и изправих унищожената картина до стената. Теси ми помогна да почистя четките и отиде да се облече. Иззад паравана тя благоволи да ме съветва за начини, които да успокоят избухливостта ми. Когато прецени, че ме е измъчвала достатъчно, девойката изникна иззад преградата с искане да съм й помогнал да закопчае последните копчета на роклята си.

— Всичко се обърка от мига, в който ти се върна от прозореца и започна да говориш за гнусника, когото си бил видял пред църквата — обяви тя.

— Тъй. Обзалагам се, че той е проклел картината ми. — Аз се прозинах и си погледнах часовника.

— Известно ми е, че минава шест — рече Теси. В момента тя си оправяше косата пред огледалото.

— Нямах намерение да те държа толкова дълго.

Аз се облегнах на парапета, но се отдръпнах веднага, защото онзи с бледното лице отново стоеше в двора на църквата. Реакцията ми не убягна на Теси; на свой ред тя се приведе във.

— Това ли е човекът, който те дразни? — шепнешком се осведоми тя.

Потвърдих с кимване.

— Не виждам лицето му, но той наистина ми изглежда някак тлъст и мазен — продължи Теси, извърщайки се към мен. — Напомня

ми на един мой кошмар, ужасен кошмар. А дали наистина е било само сън? — додаде тя, загледана в обувчиците си.

— Това не бих могъл да ти кажа — усмихнах ѝ се аз.

Теси отвърна на усмивката ми.

— Ти също участваше, така че би могъл да знаеш нещо.

Аз побързах да се възпротивя:

— Теси, моля те! Не смей да ме ласкаеш с признания, че се явявам в сънищата ти!

— Истина е — настоя младата жена. — Искаш ли да ти разкажа?

— Слушам те.

Сега беше мой ред да запаля цигара.

Теси отново се обърна към улицата и заговори със сериозен тон:

— Една нощ през миналата зима си бях легнала и вече се унасях, без да мисля за нещо конкретно. По-рано същия ден ти бях позирала и бях много уморена — с онази умора, която понякога не ти позволява да заспиш. Чух как камбаните в града удрят десет, единадесет и накрая полунощ. Явно съм заспала именно около среднощ, защото не си спомням нови удари. Струваше ми се, че едва съм затворила очи, когато нещо в съня ми ме накара да се надигна и да се приближа до прозореца. Двадесет и първа улица бе пуста, поне докъдето стигаше погледът ми. От гледката започнах да изпитвам страх; всичко навън ми изглеждаше тъй... тъй черно и смущаващо. И тогава долових трополенето на колела. Струпаше ми се, че точно тях трябва да изчаквам. Те се приближаваха много бавно; мина известно време, преди да различа очертанията на кола, напредваща по улицата. Тя се приближаваше все по-близо и по-близо; при минаването ѝ под прозореца ми можах да видя, че това е катафалка. И докато треперех от страх, кочияшът повдигна глава и погледна право към мен. Погледът му ме сепна; аз се събудих и видях, че съм застанала край прозореца, трепереца от страх. Долу нямаше никаква катафалка. Това видение ми се присъни отново през март; тогава пак се събудих край отворения прозорец. А снощи го сънувах за трети път. Ако си спомняш, през нощта валя. Явно съм стояла известно време до прозореца, защото нощницата ми беше подгизнала.

— А аз какво общо имам? Нали каза, че си сънувала и мен?

— Ти... Ти лежеше в ковчега, но не беше мъртъв.

— В ковчега?

— Да.

— Видяла си ме?

— Не, но знаех, че ти си вътре.

— Да не би да си яла салата от раци или уелски заек? — засмях се аз. Или поне се опитах, защото ужасеният ѝ възклик ме прекъсна. — Теси, какво има?

Теси се бе свила край прозореца.

— Мъжът... мъжът пред църквата... Той караше катафалката.

— Глупости — рекох аз. В очите на Теси се четеше истински ужас. Аз се приближих до прозореца и надникнах. Непознатият беше изчезнал. — Не говори глупости, Теси. Днес работихме прекалено дълго; това те е изнервило.

— Нима мислиш, че бих могла да забравя това лице? — промълви тя. — Три пъти виждах катафалката да минава под прозореца ми; три пъти кочияшът извърещаше лице към мен. То бе тъй бяло и кашкаво. Изглеждаше мъртво; лицето на отдавнашен мъртвец.

Аз я накарах да седне и да изпие чаша марсала. И докато тя поглъщаше виното, аз приседнах до нея, за да я успокоя.

— Ето какво, Теси, отиди в провинцията за седмица-две. Там няма да те преследват повече сънища с катафалки. Ти позираш по цял ден и вечерта се оказваш изнервена. Това не може да продължава. Да не говорим, че когато приключиш с позирането, ти, наместо да си легнеш, търчиш в Сълзърс Парк, Елдорадо или Кони Айлънд. И на следващия ден, когато дойдеш тук, си изцедена. Не е имало никаква катафалка. Всичко това е било лош сън, породен от мъките на храносмилането ти.

Последните ми думи успяха да я накарат да се усмихне.

— Ами мъжът пред църквата?

— Напълно обикновено създание, което не спазва здравословен режим.

— Името ми да не е Теси Риърдън, ако лицето на мъжа от катафалката не изглежда досущ като онова на онзи от градината. Готова съм да ти се закълна, господин Скот!

— Какво толкова имаш против карането на катафалка? И това е занаят като всички останали.

— Значи мислиш, че наистина съм видяла катафалката?

— Ако наистина си я видяла, няма нищо необичайно в това, че я е карал човек като нашия познайник.

Теси се надигна и разгърна парфюмираната си кърпичка, по съвместителство съхранявала и парче дъвка, което тя лапна.

— Лека нощ, господин Скот — каза девойката, стисна ръката ми, сложи си ръкавиците и излезе.

II

На следващата утрин пиколото Томас ми донесе няколко вести едновременно с броя на „Хералд“: църквата отсреща била продадена. За това благодарих на Бога — не защото имах нещо против паството, та и самият аз бях католик. Но гласовитият проповедник дразнеше нервите ми: всяка негова дума отекваше из вътрешността на храма и долиташе до апартамента ми. Дразнеше ме не само гръмкият му ентузиазъм, а и влудяващото носово „р“. Освен него имах и друг враг: някакъв неизвестен органист, който държеше да импровизира изпълненията си на химните. Трябва да призная, че копнеех да изпия кръвта на съществото, което си позволяваше да изпълнява славословията с такива акорди, каквито рядко могат да бъдат чути и в изпълненията на подрастващи. Трябва да призная, че свещеникът не беше лош човек, но всеки път, когато изревеше: „И р-р-рече Господ на Мойсея: Господ е силен Воин, името му е Йехова. И гневът ми ще пламне, и ще ви избия с меч!“ аз се заемах да изчислявам колко века чистилище се полагат за такива крясъци.

— Кой е закупил терена? — обърнах се аз към момчето.

— Туй не ми е известно, сър. Говори се, че господинът, дето държи тези квартири, бил попоглеждал към църквата. Може и той да е. Може да иска да строи още квартири.

Аз се приближих до прозореца. Младежът с болнаво лице стоеше край портата на църквата. Само при вида му познатото отвращение ме обзе.

— Я кажи, Томас, кой е онзи човек?

Момчето шумно прибра сополите си.

— Онзи червейляк ли? Туй е нощният пазач на черквата, сър. Повдига ми се само като го гледам, сър. По цяла нощ кисне на онея стълби и сезира, като че си му изял десерта. Веднъж не се сдържах и му цапнах един, сър, ще прощавате, такава...

— Нищо, слушам те.

— Една вечер ние с Хари се прибираме. Хари и той е англичанин като мен, сър. Моли и Джен от кафенето вървяха с нас. Та оня се звери

към нас и аз му викам: „Какво гледаш бе, тлъст?“ Ще прощавате, сър, така му рекох. Оня продължава да мълчи. „Излез да ти мелна тиквата“, викам. И отварям вратата. Онзи гледа като отровен, ама пак мълчи. Е, а аз го ошамарих, ама съжалявам, щото чутурката му беше мазна и хладна.

— И какво стана после? Той какво направи? — любопитно се осведомих аз.

— Той ли? Нищо.

— Ами ти, Томас?

Младият слуга се изчерви и се усмихна неспокойно.

— Господин Скот, аз страхливец не съм. И пак не мога да ви кажа защо се сфирях. Служил съм тръбач в Пети кавалерийски полк; при Тел ел Кебир бях прострелян.

— Да не искаш да кажеш, че си избягал?

— Тъй, сър. Избягах.

— Защо?

— И аз бих искал да узная, сър. Просто грабнах Моли и се затичах. Останалите и те се бяха сепнали като мен.

— Но от какво?

Томас не отговори веднага, но по това време любопитството ми се беше изострило достатъчно, за да настоя.

Трите години живот в Щатите не само бяха променили лондонския му диалект, но и му бяха придали американския страх от присмех.

— Вий няма да ми повярвате, господин Скот...

— Напротив, ще ти повярвам.

— А ще ми се смеете ли?

— Глупости! Той се поколеба.

— Ето какво, сър. Когато го ударих, той ме грабна за китката, сър. Аз се извих и един от пръстите му ми остана в ръката.

Изглежда, моето лице бе споделяло неговия ужас, защото Томас додаде:

— Ужасно беше. Всеки път, щом го видя, гледам да се държа настрана. Гади ми се от него.

Когато пиколото си отиде, аз отново се доближих до прозореца. Непознатият стоеше край църковната ограда, отпуснал ръце върху портата. Отвращението не ми позволи да го гледам дълго: побързах да

се върна пред статива, защото забелязах, че средният пръст на дясната му ръка липсва.

В девет сутринта Теси се появи и с жизнерадостно приветствие изчезна зад паравана, за да се разсъблече. Аз успях да я зарадвам допълнително, поставяйки ново платно на статива. Докато работех, девойката мълчеше, но щом въгленът престана да стърже и аз се заех с нанасянето на фиксатива, тя забърбори.

— Миналата нощ си изкарах чудесно. Бяхме у Тони Пастор.

— Бяхме? — натъртих аз.

— Аз, Маги — знаеш я, тя позира за господин Уайт — и Пинки МакКормик. Наричаме я Пинки, защото тя има прекрасна червена коса, на която вие, творците, толкова се радвате. А, и Лизи Бърк.

Аз разпръснах ново количество фиксатив.

— Слушам те.

— Там бяха Кели и Бейби Барне, танцьорката. И всички останали. Дори си намерих ухажор.

— Но си избраха да се върнеш при мен?

Тя се засмя и тръсна глава.

— Той е брат на Лизи. Казва се Ед. Истински джентълмен.

Аз се опитах да ѝ обясня да внимава повече с увлеченията.

Съветите ми бяха приети с лъчезарна усмивка.

— С подобни увлечения умея да се оправям — рече тя, загледана в дъвката си. — Но Ед е различен. Лизи е най-добрата ми приятелка.

И Теси разказа как Ед се върнал от фермата си в Лоуъл, Масачусетс и заварил нея и Лизи пораснали, какъв обещаващ млад мъж бил той и как никак не се колебаел да похарчи половин долар за сладолед и стриди, за да отпразнува назначението си. Аз поднових работата си преди тя да е приключила с разказа, а Теси отново зае позата си, като продължаваше да чурулика оживено. Към пладне бях напреднал с основите и Теси дойде да погледне.

— Така е по-добре — заяви тя.

Аз бях на същото мнение и погълнах обедата си със задоволство. Теси разположи своя обяд на маса срещу мен.

Двамата си поделихме една бутилка бордо и припалвахме цигари от общо огънче. Трябва да призная, че бях много привързан към нея.

Пред очите ми тя бе изоставила скованото и крехко дете, за да се превърне в нежна и същевременно изящно формена жена. Бе работила като мой модел в рамките на последните три години и за този период се бе превърнала в моя любимка. Много бих се притеснил, ако следващата ѝ трансформация я превърнеше в някоя от онези дами, които не се свеняха да редуват партньорите си, по не бях забелязал издайническа промяна в маниерите ѝ, така че в сърцето си чувствах, че всичко е наред. Двамата с нея никога не обсъждахме етика, а аз нямах намерение това да се промени: отчасти защото не смятах, че точно аз бих могъл да служа за еталон в това отношение, и отчасти защото знаех, че тя така или иначе би сторила онова, което си е наумила, напук на мен. И все пак се надявах, че тя няма да се забърква в неприятности, защото ѝ желяех доброто. А покрай това и желяех да продължа да работя с най-добрия си модел. Знаех, че това ухажване, както се бе изразила тя, не е от значение за момичетата като нея. В Америка тези неща се отличаваха коренно от парижкия им еквивалент. И все пак, като човек, който е опознал същинския живот, осъзнавах, че един ден по един или друг начин някой би могъл да грабне моята Теси. Макар самият аз да смятах, че бракът е глупост, тайничко се надявах, че въпросният грабител ще прояви доблестта да я отведе пред свещеник. Аз съм католик. Когато слушам каноническата меса или когато просто ми се прииска да се прекръстя, аз усещам как всичко, включително аз самият, става по-жизнено. А от изповядването се чувствам облекчен. Човек, който толкова дълго е живял сам, задължително трябва да се изповядва някому. Освен това Силвия бе католичка... Но Теси е много различна. Теси също изповядва католицизма и е много по-религиозна от мен. Това ми даваше основание да не се опасявам за красивата девойка — докато тя не се влюбеше. Ала когато това се случеше, самата съдба щеше да определи ориста ѝ. Мислено се молех съдбата да я държи далеч от мъже като мен и да съчетае пътя ѝ с някой като Ед Бърк или Джими МакКормик!

Теси запращаше димни кръгчета към тавана и подрънкваше с леда в чашата си.

- Знаеш ли, че и на мен ми се присъни кошмар? — обадох се аз.
- Само не казвай, че си сънувал нашия човек — изсмях се Теси.
- Именно. Сънят приличаше на твоя, но беше по-отвратителен.

Глупаво и несъобразително от моя страна беше да повдигам тази тема, но предполагам, че ви е известна пословичната нетактичност на художниците.

— Бях заспал някъде към десет вечерта — продължих аз. — В един момент засънувах, че съм се надигнал. Тъй ясно чух камбаните, означаващи полунощ, шумоленето на клоните и параходните свирки, че и сега ми е трудно да повярвам, че е било само сън. Струваше ми се, че лежа в сандък със стъклен капак. През стъклото различавах смътното сияние на отминаващи улични лампи. Трябва да ти кажа, че този сандък бе положен в някаква кола с тапицирана вътрешност. Колата подскачаше по каменни павеа. В един момент се раздразних и направих опит да се раздвижа, само че сандъкът се оказа прекадено тесен. Ръцете ми стояха скръстени върху гърдите ми, така че не можех да ги повдигна. Оставаше ми единствено да извикам, но при опита си осъзнах, че съм изгубил гласа си. Тропотът на копитата долиташе ясно до мен, чувах и дишането на кочияша. Тогава до мен достигна друг звук — отварянето на прозорец. Успях леко да извърна глава и открих, че мога да виждам не само през стъкления капак на сандъка си, но и през стъклените стени на покритата кола. Видях къщи, празни и притихнали, лишени от светлина и живот. Само един дом светеше. В него, на първия етаж, бе отворен прозорец. На прозореца стоеше силует, облечен в бяло, който гледаше към улицата. Това беше ти.

Теси бе извърнала лице от мен и се облягаше върху масата с лакътя си.

— Можех да видя лика ти — продължих аз. — Стори ми се, че ти си много тъжна. След миг подминахме и завихме в някаква тясна уличка, където конете спряха. Аз чаках ли, чаках, затворил очи заради страх и нетърпение, но наоколо цареше гробна тишина. Стори ми се, че са изминали часове, не зная точно. Във всеки случай започнах да се чувствам смутен. Имах усещането, че някой стои близо до мен. Това усещане ме накара отново да отворя очи. И да видя бялото лице на кочияша, вперено в мен отвъд капака...

Риданието, долетяло откъм Теси, ме накара да спра разказа си. Тя трепереше като лист. Осъзнах, че съм постъпил глупаво, и направих опит да загладя щетите.

— Тес, разказвам ти това, за да ти дам пример как чутото влияе върху сънищата ни. Нали не очакваш, че наистина съм лежал в ковчег?

Какви са тези тръпки? Не разбираш ли, че твоят кошмар и моята глупава ненавист към най-обикновения пазач просто са повлияли на въображението ми и са намерили израз в съня ми?

Девојката отпусна глава между ръцете си и продължи да ридает неутешимо. Не, наистина се бях показал като глупак. Решен този път да я успокоя, аз се надигнах, за да я прегърна.

— Прости ми, мила. Нямах право да те плаша с тези глупости. Ти си прекалено добро момиче, прекалено добра католичка, за да вярваш в сънища.

Нейните пръсти стиснаха моите; главата ѝ се отпусна върху моето рамо. Но тръпките продължаваха да я пробождат, колкото и да я увещавах.

— Хайде, Тес, отвори очи и се усмихни.

Тя действително повдигна клепачи, бавно и вяло. Те ме гледаха тъй особени, че аз отново започнах да я успокоявам.

— Всичко това са глупости, Теси. Не ми казвай, че се страхуваш да не ти се случи нещо.

— Не — каза тя. Но алените ѝ устни трепереха.

— Какво има тогава? Боиш ли се?

— Да. Но не за себе си.

— За мен ли? — весело попитах аз.

— Да, за теб. — Тя отговори почти недоловимо. — Притеснявам се за теб.

В началото започнах да се смея, но когато осъзнах казаното токущо, аз останах като гръмнат. Това беше върхът на идиотията ми. По време на мига, прострял се между нейните думи и моя потенциален отговор, аз можех да посоча хиляди сносни отговори на това невинно признание. Можех да обърна нещата на шега. Можех да се направя, че не съм разбрал, и да я уверя, че съм напълно добре. Можех просто да изтъкна, че е невъзможно тя да ме обича. Но отговорът ми изпревари всички тези мисли. Осъзнах се едва впоследствие, когато вече я бях целунал.

Същата вечер се отправих на обичайната си разходка в парка, от която се възползвах, за да размисля над случилото се по-рано. Прибързаността ми беше ме тласнала по път, от който нямаше връщане, трябваше да призная това. Не можех да се определя като човек със скрупули, но нямаше никакво намерение да лъжа себе си или

Теси. Единствената страст на живота ми лежеше заровена в слънчевите гори на Бретан. Но дали тя бе погребана завинаги? Не, крещеше Надеждата. В продължение на три години аз бях слушал гласа ѝ. В продължение на три години се бях ослушвал, за да чуя заветните стъпки на прага си. Дали Силвия бе забравила? Не, крещеше Надеждата.

Вече казах, че не съм добър човек. Това е истина, но освен това трябва да изтъкна, че не съм и някакъв водевилен злодей, много моля. Бях водил неразумния живот на хедонист, без предварителни размисли за отегчения от рода на последствия. Освен работата ми, имаше само още едно, към което се отнасях сериозно. И това нещо лежеше скрито — а може би изгубено — в бретонските гори.

Вече беше късно да съжалявам за случилото се днес. Същината му не притежаваше значение: жалост, неочаквана мъка или по-жесток инстинкт на задоволство и суета. Важното беше, че пътят лежеше пред мен. И ако не исках да стъпча едно невинно сърце, аз трябваше да поема напред. Страстната дълбочина на обич, за която дори не бях подозирал, аз, въобразявалият си, че познава света, не бе ми оставила друга алтернатива, освен да отпратя Теси. Може би защото се опасявам да не причинявам болка на другите, може би защото в мен няма почти нищо от мрачните пуритани — аз не се отрекох от отговорността за тази необмислена целувка. А в действителност нямах и време, защото дверите на сърцето ѝ се разгърнаха, за да ме вземат в прегръдката си. Онези, които редовно изпълняват дълга си и извличат мрачно задоволство от нещастията, които причиняват на себе си и на другите, може би биха удържали. Аз не удържах. Не се осмелих. И след уталожването на бурята аз казах на Теси, че за нея би било по-добре да обикне Ед Бърк и да носи златен пръстен, но тя не искаше да чуе. Тогава си помислих, че щом тя е решила да обича човек, за когото не иска да се омъжи, по-добре този човек да бъде аз. Аз поне можех да се отнасям към нея с разумна привързаност, а когато ѝ омръзних, краят щеше да ѝ донесе не по-лошо, а по-добро. Спомних си обичайния начин, по който приключваха платоничните връзки, а също и начина, по който мисълта за подобна връзка ме отвращаваше. Знаех, че се нагърбвам с нещо много сериозно за тъй неморален човек, но нито за момент не се съмнявах, че тя няма да бъде в безопасност с мен. Ако ставаше дума за която и да е друга, а не за Теси, изобщо не бих се и

замислял. Но и през ум не ми минаваше с нея да постъпя по подобен начин. Затова си позволявах да погледна бъдещето открито и да видя най-вероятните развития на връзката ни. Теси или щеше да се умори бързо, или да стане нещастна, с което да ме принуди да склуча брак с нея или да си ида. Ако се оженех за нея, тя щеше да продължи да бъде нещастна. Тя не беше жена, подходяща за мен, нито аз бях мъж, подходящ за която и да било жена. Миналото ми определено ме посочваше като неподходящ съпруг. Ако си отидех, тя или щеше да се разболее от мъка, да се възстанови и да склучи брак с някой Еди Бърк, или в отчаянието си да стори нещо глупаво. Но ако тя се отегчеше от мен, бъдещият ѝ живот щеше да запази потенциала си — красиви момчета, годежни пръстени, близнаци, апартамент в Харлем и Бог знае още какво. И докато минавах край дърветата около Арката аз реших, че в мое лице тя ще открие истински приятел, а пък бъдещето ще си дойде самичко. Когато се прибрах у дома, започнах да се обличам в официалните си дрехи, защото на скрина ме чакаше уханна бележка, гласяща: „Чакай ме с кола пред задния вход в единадесет“. Бележката носеше подписа на Едит Кармичъл от театър „Метрополитън“.

Вечерях — вечеряхме — в „Соларис“. Зората бе започнала да позлатява кръста на църквата, когато изникнах на площад „Вашингтон“ (бях оставил Едит в Брунсуик). В парка нямаше жива душа. И алеята, която отвеждаше от статуята на Гарибалди до жилищния комплекс „Хамилтън“ си оставаше пуста. Но на стълбите пред двора на църквата видях да седи човек. При вида на белезникавото подпухнало лице ме обзе неволен страх, накара ме да ускоря крачка. А непознатият изрече нещо, което можеше да е насочено към мен, а може би към него самия. Във всеки случай аз бях спокоен от изгарящ гняв при мисълта, че подобно създание се осмелява да ме заговаря. За момент страшно силно се изкушавах да се обърна и да стоваря бастунчето си върху главата му. Въпреки това не отстъпих пред изкушението, а влязох в сградата и се отправих към апартаментата си. Известно време се въртях в леглото, в напразни опити да излея гласа му от ушите си. Той се беше вклинил в главата ми, наглецът, и мърморенето оставаше неунищожимо като мазния дим на лой или на някаква гнилота. Ефект от мятането ми все пак се прояви, макар и не желаният: постепенно започнах да разбирам думите, измърморени от плужека. Техният смисъл се появи бавно, като

сричките на нещо забравено. Смисълът, носен от звуците, се изразяваше в следното питане:

— Получи ли Жълтия знак?

— Получи ли Жълтия знак?

— Получи ли Жълтия знак?

Аз побеснях. Какво искаше да каже той с това? Наругах го мислено, преди да се обърна за последен път и да заспя. А при събуждането си открих, че съм преbledнял — беше ме посетило съновидението от предишната нощ. И то ме притесняваше повече, отколкото бях склонен да призная.

Облякох се и отидох в ателието си. Теси седеше край прозореца, но при влизането ми се надигна, за да обвие ръце около шията ми и да ме целуне. Тя изглеждаше тъй сладка и нежна, че аз я целунах втори път, преди да се настаня пред триножника.

— Къде е етюдът, който започнах вчера? — попитах аз.

Теси знаеше какво имам предвид, но не отговори. Аз сам се заех да търся сред купчините, като додадох:

— По-бързо, Тес, пригответи се. Трябва да се възползваме колкото се може повече от утринната светлина.

Когато се отказах да търся сред картините и се надигнах, за да огледам останалата част от ателието, забелязах Теси да стои край паравана, все още облечена.

— Какво има? — казах аз. — Да не би да ти е зле?

— Не, нищо ми няма.

— Тогава побързай.

— Както... както винаги ли искаш да позирам?

Едва тогава разбрах. Ето че изникваше ново усложнение! Естествено, в променилите се обстоятелства бях изгубил най-добрия гол модел, с когото някога бях работил. Лицето на Теси аленееше. Уви! Дватама бяхме вкусили от плода на знанието и Райската градина вече бе нещо необратимо отминало — поне за Теси.

Изглежда, тя долови разочарованието ми, защото каза:

— Щом искаш, ще позирам. Скицата е тук, зад паравана.

— Не, ще започнем нещо друго.

От гардероба си извадих мавърски костюм, който блестеше от сърма. Тази автентична одежда веднага омагьоса Теси, която от своя страна побърза да се оттегли зад паравана. При повторната ѝ поява бе

мой ред да се удивлявам. Над челото ѝ дългата черна коса бе пристегната с тюркоазена диадема, а кичурите се лееха над блестящата тъкан. Краката ѝ бяха обвити в бродирани чехли и в полата на костюма ѝ, покрита със сребърни арабески, която стигаше до глезените. Тъмносинята жилетка също бе бродирана със сребърна нишка, а късата жилетка с тюркоази ѝ отиваше удивително. Усмивната, тя се приближи до мен. От джоба си извадих златен кръст с верижка и го окачих на шията ѝ.

— Това е за теб, Теси.

— За мен?

— Да. Сега застани на мястото си.

Но тя, усмивната сияйно, за втори път изтича зад паравана, за да изникне с кутийка, върху която бе изписано името ми.

— Възнамерявах да ти я дам вечерта, преди да си тръгна — обясни тя, — но след този подарък просто не можех да чакам.

Аз отворих кутията. Върху розовия памук вътре лежеше черна ониксова брошка, украсена с интересен златен символ. Той не приличаше на арабски, не беше и йероглиф. По-късно щях да узная, че този символ не принадлежи към никоя човешка писменост.

— Това е всичко, което мога да ти подаря — смутено каза тя.

Самият аз също бях смутен, но успях да се прикрия и да я уверя, че винаги ще пазя и нося дара ѝ. Тя лично прикрепи брошката към ревера ми.

— И все пак е било глупаво от твоя страна, Тес, да ми купуваш нещо толкова скъпо.

— Не съм я купувала — засмя се тя.

— А откъде я имаш?

Тогава тя ми разказа как намерила брошката, когато един ден се връщала от Аквариума. Никой не се отзовал на обявите за намерена вещ, които тя публикувала.

— Това беше миналата зима — рече девойката. — В същия ден, когато за пръв път ми се присъни катафалката.

Аз си припомних кошмара от предишната нощ, но си замълчах. Много скоро въгленът ми летеше над чисто платно, а Теси стоеше неподвижни на подиума си.

III

Последвалият ден се оказа съкрушителен. Докато премествах картина от един статив на друг, се подхлъзнах върху дъските и паднах лошо, при което си нараних китките. И двете бяха тъй зле изкълчени, че беше безсмислено да опитвам да държа четка, така че трябваше да обикалям студиото и да разглеждам недовършените рисунки. Врълхлетялото ме отчаяние в един момент ме принуди да седна да пуша. Вън валеше дъжд, подмятан от вятъра и трополещ по покрива на църквата. В настоящото ми състояние тропотът му ме влудяваше. Теси остана да бродира край прозореца; на моменти тя повдигаше глава и ме поглеждаше с тъй невинно състрадание, че аз започнах да се срамувам от раздражението си и се огледах за нещо, с което да се залисвам. Бях прочел всички вестници и всички книги от библиотеката, но за да се намирам на работа, се отправих до лавиците и започнах да размествам заглавията с лакът. Познавах всеки том по външен вид; и сега изпитах паметта си, докато бавно минавах край тях и си подсвирквах, за да сдържам гнева си. Връщането ми в трапезарията бе осуетено от съзирането на книга, подвързана в змийска кожа и поставена в края на последната лавица. Виж, нея не си я спомнях, а от мястото си не можех да различа бледите букви върху гърба, затова отидох до салона за пушене и повиках Теси. Тя изникна от ателието и се покатери, за да достигне книгата.

— Какво е заглавието? — попитах аз.

— „Кралят в жълто“.

Бях объркан. Кой бе оставил тази книга тук? Как така се беше озовала в дома ми? Отдавна бях решил, че не само никога няма да разтворя тази книга, а и че нищо на света няма да ме накара да я купя. Тъй като се опасявах, че в някой момент на слабост любопитството може да ме изкуши да я разтворя, аз бях избягвал дори да поглеждам към нея в книжарниците. Пък дори и да посегнех, трагедията с младия Кастейн, когото бях познавал добре, не би ми позволила да разгърна гньсните страници. Винаги бях отказвал да се вслушвам в разговорите, обсъждащи тази книга, пък и никой не смееше да обсъжда откъд

второто действие, така че нямах представа за съдържанието ѝ. Просто се вглеждах към отровните корици по начин, съответстващ на змия. Поне подвързията бе подобаваща.

— Изобщо не я и докосвай, Теси. Слизай.

Естествено, съветът ми се оказа достатъчен, за да породи любопитството ѝ — преди да съм успял да ѝ попреча, тя вече бе сграбчила книгата и с кикот побягна обратно към студиото. С предизвикателна усмивка тя се измъкна от безсилните ми ръце. Не ми оставаше друго, освен да я последвам.

— Теси! — извиках аз подире ѝ. — Говоря сериозно. Остави книгата. Дори не я разгръщай.

Гонитбата ме отведе обратно в библиотеката, която се оказа празна. Обходих и двете гостни стаи, спалните, пералнята, кухнята, преди да се върна в библиотеката за трети път и да подема систематично търсене. Тя се бе скрила тъй добре, че едва половин час по-късно я открих да клечи бледа и смълчана край таванския решетъчен прозорец. Още при първото си вглеждане видях, че тя е била наказана за лекомислието си. „Кралят в жълто“ лежеше в краката ѝ, разтворен далеч отвъд безопасната част. И по вида на Теси личеше, че за нея е прекалено късно. Лз я хванах за ръката и я отведох обратно в ателието. Тя изглеждаше замаяна; когато ѝ казах да полегне на дивана, девойката се подчини веднага. Малко след това затвори очи и дишането ѝ се забави, но не можех да определя дали е заспала. Известно време седях край нея, но тя не помръдна и не каза нищо. Надигнах се, върнах се в тавана и взех книгата в по-здравата си ръка. Макар тя да ми се струваше тежка като олово, аз я отнесох право в студиото, седнах на килима пред канапето, отворих я и я прочетох цялата.

Когато, отслабнал от вълнение, отпуснах книгата и уморено се облегнах на канапето, Теси отвори очи и ме погледна.

Беше изминало известно време на монотонно напрежение, преди да осъзная, че двамата обсъждаме „Кралят в жълто“. Какъв грях е написването на подобни думи — думи, които са ясни като кристал, напевни като бълбукането на извор; слова, носещи блясъка и сиянието на отровните диаманти на Медичите! Какво отчаяние и безнадеждно

обричане изпитва онази душа, която умее да удивлява и сковава человете с подобни думи; думи, разбирани и от невежи, и от начетени, по-ценни от скъпоценности, по-успокояващи от музика, по-страховити от смърт!

Двамата продължавахме да разговаряме, забравили съгъстващите се сенки. Тя ме умоляваше да захвърля брошката от черен оникс, за чиято инкрустация вече знаехме, че представлява Жълтия знак. Никога няма да узная защо отказах, макар че дори в този момент, докато пиша това признание в спалнята си, бих се радвал да зная какво ми е попречило да откъсна Жълтия знак от гърдата си и да го хвърля в пламъците. Сигурен съм, че съм искал да го сторя, и въпреки това, настояванията на Теси останаха без ответ. Нощта се спусна, часовете продължаваха да се разтеглят, а ние продължавахме да мълвим един на друг за Краля и Бледната маска. Среднощ отекна от мъгливите кули на обвития в мъгла град. А ние разговаряхме за Хастур и Касилда — додето във мъглата обмиваше прозорците. Тъй вълните от облаци обливат бреговете на Хали.

Домът бе притихнал; никакъв звук не долиташе от мъгливите улици. Теси лежеше сред възглавничките, пробола тъмнината със сивия овал на лицето си. Но ръцете ѝ оставаха вкопчени в моите. И аз знаех, че тя познава и разбира мислите ми — точно както аз разбирах нейните: двамата бяхме открили мистерията на Хиадите и Фантомът на истината бе тук. И докато двамата провеждахме диалога си, сенките се стичаха край нас бързо и безшумно, а от далечината дочухме звук. Той се приближаваше все повече и повече, долетял от улицата, по-близо и по-близо, за да спре пред постройката. Аз се приближих до прозореца и видях черна катафалка. Входната врата на сградата се отвори и затвори, а аз треперещ се промъкнах до вратата на апартамента си и я залостих, макар да знаех, че никакви резета и ключалки не са в състояние да спрат създаването, което идваше за Жълтия знак. Вече можех да чуя как се придвижва тихо по коридора. Той бе достигнал вратата и резето ѝ се разлагаше при допира му. И той влизаше. Аз се вирах в мрака, но когато той влезе в стаята, не го видях. Усетих го да ме обгръща в студения си мек допир; едва тогава извиках и започнах да се мятам отчаяно — и напразно. Той откъсна ониксовата брошка от дрехата ми и ме удари по лицето. При падането си чух Теси да проплаква. Нейният дух избяга; дори и падащ, аз

копнеех да я последвам, защото знаех, че Кралят в жълто е разгърнал окъсаната си мантия и вече ми оставаше само да се моля на Бог.

Бих могъл да разкажа още, но не виждам каква полза би имало от това. На мен самия никаква човешка сила вече не е в състояние да ми помогне. Аз лежа, пишейки, без да се интересувам дали ще успея да довърша писанието. Мога да си представя как повиканият лекар събира стъклениците и прахчетата си и с познат жест се обръща към свещеника.

Те много ще искат да узнаят за разигралата се трагедия — онези от външния свят, които пишат книги и печатат вестници в милионен тираж. Но аз няма да пиша повече. Изповедникът ще запечата последните ми думи със свещената си тайна. Онези от външния свят може и да изпрацат съчовеците си в противни домове и край огнища на тлееща смърт, а вестниците им ще плачат в кръв и сълзи, но с мен шпионите им ще има да чакат. Те знаят, че Теси е мъртва и че аз умирам. Те знаят как останалите жители на сградата, призовани от адски писък, са се втурнали в стаята и са открили един жив и двама мъртви, но те не знаят какво ще им кажа. Те не знаят, че докторът е казал, сочейки към противната разложена купчина на пода — противния труп на пазача от църквата:

— Не мога да предположа нищо и нямам обяснение. Този човек е мъртъв от месеци!

Мисля, че умирам. Искан ми се свещеникът.

ГОСПОЖИЦА Д'ИС

„Mais je croy que je Suis descendu on puiz Tenebreux onquel disoit Heraclytus estre Verete cachee.“^[1]

Три неща има, които са непостижими за мене. Дори четири, които не разбирам:

Следите на орел по въздуха, следите на змия върху канара, следите на кораб всред морето и следите на мъж при девица.

Околната пустош започваше да проявява ефекта си върху мен и да ме гнети: седнах да преосмисля ситуацията и ако е възможно, да си припомня някакъв ориентир от местността, с чиято помощ да се измъкна. Ако можех да намеря океана, всичко щеше да се изясни, защото знаех, че от скалите мога да видя остров Гроа.

Положих оръжието си на земята и коленичих зад една канара да запаля лулата си. После погледнах часовника си. Почти четири часът беше. От зазоряване явно бях смогнал да се отдалеча доста от Керселек.

Предишния ден бях стоял на скалите под Керселек заедно с Гулвен и оглеждах мрачните равнини, сред които сега се бях загубил. Тогава те ми бяха изглеждали равни като поляна, протягаща се към хоризонта. Макар да знаех колко подвеждащи могат да изглеждат разстоянията, не бях осъзнал, че онова, което от Керселек изглежда пренебрежима ямичка, в действителност е огромна долина, покрита с пирен и прецип, а онова, което прилича на канара, в действителност е огромен гранитен склон.

— Местността не прощава на чужденците — бе казал старият Гулвен. — Съветвам ви да вземете водач.

— Няма да се изгубя — бях отвърнал аз.

Сега знаех, че съм се изгубил. Седях и пуших, облъхван от морския вятър. Навсякъде около мен се простираше равнината, покрита с цъфтяща растителност и гранитни скали. Никъде не се виждаха дървета, за домове да не говорим. След още няколко минути отново си взех пушката, обърнах гръб на слънцето и отново закрачих.

Нямаше полза да следвам някой от ручейте, които на моменти изникваха на пътя ми: наместо да се влеят в морето, те се оттичаха на произволни места сред вътрешността на брега. В това бях получил възможност да се убедя от собствен опит: бях последвал няколко, но всички те ме бяха отвели до блата или притихнали вирчета, от които изникваха бекасини и се впускаха в екстатичен полет. Започвах да се чувствам изтощен, а и ремъкът на пушката започваше да претрива рамото ми, напук на подплатата. Слънцето се спускаше все по-ниско и по-ниско, разливащо светлината си върху зеленината и перцата.

Аз крачех, предвождан от гигантската си сянка, която се удължаваше с всяка следваща крачка. Преципът стържеше панталоните ми, пропукваше под нозете ми, заливаше кафеникавата земя с цветчета, а папратите ме съпровождаха с кимвания. От туйфите се стрелваха зайци, за да се скрият сред папратта, а сред блатистите треви подвикваха диви патици. Веднъж някаква лисица притича пред мен, а когато малко по-късно се приведох да натопя шепа в един забързан поток, една чапла тежко припляска край мен. След като се напих, аз се обърнах, за да погледна слънцето. То почти допираше хоризонта на пустошта. Когато най-сетне реших, че е безсмислено да продължавам и че трябва да прекарам поне една нощ в равнината, се отпуснах изцеден. Залязващи, лъчите на слънцето пренасяха топлина, но морските ветрове започваха да се усилват и да стават все по-хладни. Студени тръпки започнаха да се прокрадват от ловните ми ботуши. Високо над мен кръжаха чайки: те приличаха на хартиени украшения; от някое далечно тресавище се обаждаше самотен дъждосвирец. Малко по малко слънцето започваше да потъва, заляло западния хоризонт със сиянието си. Небето промени цвета си от бледозлатно до розово и по-късно стана огнено. Облаци мушици потрепваха край мен; високо в застиналия въздух се стрелваше прилеп. Клепачите ми започваха да натежават. Отърсих се от сънливостта, подпомогнат и от някаква суматоха сред папратта. Един въпросителен поглед установи

голяма птица, увиснала във въздуха над лицето ми. За момент се сепнах, неспособен да реагирам; тогава нещо скочи край мен и птицата се надигна, извърна се и на свой ред се изгуби сред стръковете.

Аз веднага скочих на крака и се вгледах в поляната. От недалечен храсталак долетяха звуците на битка, после тишината се възвърна. Пристъпих напред, насочил пушка, но близо до храсталака отпуснах оръжие, удивен от видяното. На земята лежеше мъртъв заек, а над пресния труп бе кацнал великолепен сокол, впил единия си нокът в шията на създанието, а другия крак забол в хълбока. Сама по себе си тази гледка не заслужаваше удивление: и преди бях виждал сокол, кацнал върху жертвата си. Любопитното в случая беше, че краката на сокола бяха стегнати с нещо като каишка, от която висеше метален предмет, напомнящ звънче. Птицата насочи жестоките си жълти очи към мен, приведе се и впи закривения си клон в трупа. В същия миг сред растителността долетяха забързани стъпки и пред мен изникна девойка. Без да си направи труда да ме погледне, тя се приближи до сокола, подпъхна ръкавицата си под гърдите му и го повдигна. След това тя умело постави качулка на главата му и се приведе повторно, за да прибере заека.

Краката на плячката тя пристегна с връв, която привърза към колана си. След това девойката пое обратно сред храсталака. Докато тя минаваше край мен, аз повдигнах шапка, а тя най-сетне удостои присъствието ми с едва доловимо кимване. Бях толкова удивен и зает да се възхищавам на видяното, че дори не осъзнавах спасението си. Но тъй като тя се отдалечаваше, аз бързо получих възможност да се отърся и да осъзная, че освен ако не възнамерявам да спя на открито тази нощ, по-добре да си върна словото веднага. При първата ми дума тя се поколеба, а когато пристъпих пред нея ми се стори, че съм видял страх в красивите ѝ очи. Но когато скромно обясних затруднението си, девойката се изчерви и ме погледна учудено.

— Невъзможно е да идвате чак от Керселек! — повтори тя. Чаровният ѝ глас не съдържаше и следа от бретонски акцент, нито от познатите ми акценти. И въпреки това звученето му ми напомняше за нещо, което съм чувал и преди, нещо чудато и неопределено, като стара песен.

Аз обясних, че съм американец, който не познава Финистер и е дошъл тук да ловува.

— Американец — повтори тя със същата напевност. — Преди не бях виждала американец.

За момент тя остана загледана в мен, преди да продължи:

— Дори и да вървите без прекъсване цяла нощ, не бихте могли да достигнете Керселек. Дори и ако разполагаете с водач.

Тези новини ми допаднаха.

— Достатъчно би ми било да намеря някоя селска колиба, в която да хапна и да се подслоня.

Соколът върху ръката ѝ припърха и тръсна глава. Момичето започна да го гали по гърба и бързо ме погледна.

— Огледайте се — меко рече тя. — Виждате ли предела на тези равнини? На север, на юг, на изток и запад: виждате ли нещо различно от поля?

— Не.

— Тази пустош е опасна. В нея се навлиза лесно, но се случва влезлите никога да не я напуснат. Тук няма да откриете колиби.

— В такъв случай е достатъчно да ми кажете посоката, в която се намира Керселек, за да поема утре обратно. Надали обратният път ще ми отнеме по-дълго.

Тя ме гледаше по начин, който почти изразяваше съжаление.

— Навлизането тук е лесно и отнема часове; напускането е трудно, то може да отнеме векове.

Аз удивено се възрях в нея, но в крайна сметка реших, че съм разбрал погрешно.

Преди да успея да отговоря, тя откачи свирка от колана си и я наду.

— Седнете и си починете — каза ми тя. — Вървели сте дълго и сте уморен.

Девојката стисна плисираната си пола и ми направи знак да я последвам до една недалечна плоска скала.

— Те ще дойдат тук — каза непознатата и се настани и единия край на камъка. Мен тя покани да седна от другата страна. Блясъкът на залеза бе започнал да чезне; самотна звезда премигваше сред розовината. Дълъг триъгълник птици се носеше на юг; от околните блата подвикваха калугерици. — Много е красива равнината — тихо каза тя.

— Красива, но жестока към непознатите — отвърнах аз.

— Красива и жестока — занесено повтори девойката. — Красива и жестока.

— Като жена — не се усетих аз.

Тя възкликна с известно възмущение и ме погледна. Стори ми се, че тъмните ѝ очи изглеждат гневни или уплашени.

— Като жена — тихо повтори непознатата. — Това изказване съдържа жестокост. — След момент тя додаде, сякаш на себе си. — Жестоко е от негова страна да казва подобно нещо!

Не знаех какво извинение е подходящо за глупавото, макар и безобидно изказване, но знаех, че тя изглежда необичайно смутена. Започвах да си мисля, че без да осъзнавам и да го желая, съм казал нещо много лошо. С ужас си припомних капаните, които френският език залага за чужденците. И докато се опитвах да осъзная какво точно съм казал, някакви гласове долетяха от далечината. Девойката се изправи на крака.

— Не — каза тя с полуусмивка на бледото си лице. — Няма да приема извиненията ви, мосю, но ще ви докажа, че грешите: това ще бъде моето отмъщение. Погледнете, Хастур и Раул идват.

Двама мъже изникваха от сумрака. Единият носеше чувал на рамото си, а другият стискаше обръч пред себе си — както сервитьор би носил поднос. Обръчът бе прикрепен с ремъци към раменете му и бе приютил три окачулени сокола, всеки със собствено звънче. Девойката се приближи до соколджията и с бързо движение пренесе своята птица върху обръча. Соколът се намести при другарите си и утихна. Птиците се заеха да си чистят перата сред дрънчене. Другият мъж пристъпи напред, кимна почтително и прибра заека в чувала с дивеч.

— Това са моите ловци — със сдържано достойнство каза девойката. — Раул е добър соколар, някой ден ще го направя главен ловец. А Хастур е незаменим.

Двамата мъже ме поздравиха почтително.

— Не ви ли казах, мосю, че ще покажа, че грешите? — продължи тя. — За отмъщение ще ми доставите удоволствието да приемете подслона на собствения ми дом.

Преди да съм успял да отговоря, тя вече говореше със соколджиите. Двамата веднага се отдалечиха; с един щедър жест към мен непознатата ги последва. Не съм сигурен дали правилно съумях да

изразя искрената си благодарност — във всеки случай тя слушаше с доволен вид.

— Много ли сте уморен?

В присъствието ѝ бях забравил умората си. И ѝ го казах.

— Не намирате ли, че галантността е отживелица? — каза тя. Аз я погледнах с известно объркване, а девойката продължи тихо: — О, на мен ми харесва. Аз харесвам всичко отдавнашно. Прекрасно е да слушам да казвате такива неща.

Под мъглата, започнала да се издига, равнината бе притихнала. Калугериците вече не се обаждаха; щурците и останалите дребни полски създания мълчаха при преминаването ни, макар да ми се струваше, че подир нас те отново се раздвижваха. Двамата ловци бяха се отдалечили пред нас; тихото подрънкване на звънчетата достигаше глухо.

Неочаквано великолепна ловджийска хрътка изскочи от мъглата пред нас, последвана от още една и още една: само след миг около половин дузина кучета подскачаха около мен и девойката. Тя ги помилва и успокои с ръкавицата си. Младата жена им говореше по чудат начин, който бях чел в старите френски ръкописи.

Тогавя соколите върху обръча започнаха да припляскват с криле и да пицят. От някакво невидимо място протръби ловен рог. Кучетата отново се стрелнаха и изчезнаха пред нас, птиците продължаваха да шумят, а момичето, подело песента на рога, започна да напява. Ясен и мек се понесе гласът ѝ в нощния въздух:

*Chasseur, chasseur, chassez encore,
Quittez Rosette et jeanneton,
Tonton, tonton, tontaine, tonton,
Ou, pour, rabattre, des laurore,
Que les Amours soient de planton,
Tonton, tontaine, tonton.*

Под съпровода на прекрасния ѝ глас някаква сивота пред нас бързо придоби очертания. Кучета и соколи радостно пригласяха на рога. Факла проблясваше пред порта, светлина надничаше пред отворена врата. Стъпките ни отекнаха по потръпващ дървен мост. След

прекосяването му той се издигна зад нас, а ние се озовахме в малък двор, обграден с каменни стени. На прага на отворената врата изникна мъж, който се приведе приветствено и подаде чаша на новата ми познайница. Тя я прие, докосна ръба и с устни, а после отпусна ръка и тихо каза:

— Приветствам ви.

В този момент един от ловците се появи с друга чаша, очевидно предназначена за мен, но я подаде на девойката, която отпи и от нея. Тя се поколеба, преди да ми я подаде. Виждах, че това е изключителна любезност, но не знаех какво се очаква от мен, та не посегнах да отпия веднага. Девойката се изчерви, от което разбрах, че трябва да загладя грешката си веднага.

— Госпожице — подех аз. — Един непознат, когото вие спасихте от опасности, които той може никога да не осъзнае, изпразва тази чаша за здравето на най-прекрасната и мила домакиня в цяла Франция.

— И в Неговото име — промълви тя и се прекръсти, докато аз изпразвах чашата. С изящен жест девойката прекрачи прага и ме покани да я последвам. — Отново ви приветствам в замъка д'Ис.

[1] А на мен ми се струва, че се намирам на дъното на онзи тъмен кладенец, за който Хераклит разправя, че таял истината. (фр.).
— Б.пр. ↑

II

На следващата сутрин бях събуден от песента на рога. Скочих от старинното легло и се доближих до прозореца. Слънцето си бе намерило пролука край завесата. Докато поглеждах към дворчето, звукът секна.

Някакъв мъж, който може би беше брат на двамата соколари, стоеше сред глутница кучета. Извит рог висеше на гърба му; в ръката си той стискаше дълъг бич. Кучетата скимтяха и нетърпеливо подскачаха около него. Някъде в двора отекваха и копита.

— На конете! — кресна глас на бретонски. Двамата ловци, понесли соколи върху ръцете си, изникнаха в двора, сред кучетата. Един друг глас, развълнувал сърцето ми, нареди:

— Луис, разведи кучетата добре и не щади камшика и коня. Раул и Гастон, вие се погрижете ерervier да не се прояви *niais*, и ако прецените, faites courtoisie a l'oiseau. Jardiner un oiseau като онзи върху китката на Хастур не създават затруднения, но пък ти, Раул, може да се затрудниш с този *hagard*. Миналата седмица той на два пъти се прояви au vif и изгуби *beccade*, макар да е свикнал с *leurre*. Тази птица се държи като някакъв глупав *branchier*. *Paratre un hagard n'est pas si facile*.

Сънувах ли? Старият език на соколарството, който бях чел в пожълтели ръкописи — старият забравен френски на средните векове звучеше в ушите ми сред нетърпеливия лов на хрътки и подрънкването на соколи звънчета. Тя отново произнесе на сладостния забравен език:

— Ако би предпочел да им сложиш *longe* и да оставиш *hagard au bloc*, Раул, няма да възразя; би било жалко да развалиш тъй хубав ден с необучени *sors*. *Essimer abaisser*. Най-вероятно това е най-добрият начин. *La lui donnera des reins*. Може би съм прибързала с птицата. Нужно е време за преминаването на a la filiere и d'escap с упражненията.

Раул се поклонил от седлото си и отвърна:

— Ако на вас е така угодно, госпожице, ще задържа сокола.

— Така желая — отвърна тя. — Лова със соколи вече познавам. Предстои да ми покажете много уроци по *Autourserie*, бедни ми Раул. Качвайте се, Луис!

Ловецът изчезна в някаква порта, за да се появи миг по-късно, възседнал як черен кон. Следваше го помощник, също на кон.

— На добра слука, Рене! Добър лов! — радостно извика тя. — Надуйте рога си, Луис!

Чистият звук на ловния рог отново изпълни двора; кучетата първи се втурнаха през портата. Галопиращите копита изхвърчаха от двора, прогърмяха по подвижния мост, неочаквано притихнали върху дъските му, и се изгубиха окончателно сред растителността. Зовът на рога долиташе все по-слабо и по-слабо. В един момент той се отдалечи достатъчно, за да може песента на чучулига от двора да го заглуши. Чух гласа в двора да отвръща на някой в къщата.

— Не съжалявам за пропуснатия лов. Ще има и други случаи. Не забравяй гостите, Пелагия!

Нечий слаб глас долетя от къщата:

— *Courtoisie!*

Аз се съблякох и се изтърках от глава до пети в големия пръстен леген с ледена вода, който стоеше на каменния под до леглото ми. Подир това се огледах, търсейки дрехите си. Те бяха изчезнали, но близо до вратата имаше пейка, отрупана с дрехи, които огледах с удивление. Тъй като моите собствени одежди липсваха, бях принуден да облека очевидно заместващия костюм. Той включваше шапка, обувки и сребрист ловджийски жакет, но принадлежеше на друг век, особено безшевните обуца. Това ме накара да си припомня чудатите одеяния на тримата соколари в двора. Бях сигурен, че настоящото облекло във Франция и Бретан е по-различно. Едва след като се облякох и се приближих до огледалото между прозорците, можах да видя, че съм облечен по-скоро като млад ловец от средните векове, отколкото като съвременен бретонец.

Затова се поколебах, докато вземах шапката. Трябваше ли да се представя пред домакините в подобен чудат вид? Изглежда нямах избор, защото никъде в стаята нямаше звънец, с чиято помощ да призова някой слуга и да поискам дрехите си. Задоволих се да отскубна перото от шапката, отворих вратата и слязох долу.

Край огнището в голям салон възрастна жена предеше с хурка. Тя повдигна очи при появата ми и с топла усмивка ме поздрави на бретонски. Аз смеешком отвърнах на поздрава ѝ на френски. В същия момент домакинята ми се появи и ме приветства с достойнство и изящество, които затрогнаха сърцето ми. Прекрасните ѝ тъмни къдрици бяха отчасти скрити от покривало, което слагаше край на всички съмнения за епохата на одеждите ми. Изящната ѝ фигура бе обгърната от домашнотъкана ловджийска рокля, украсена със сребро; върху ръкавицата ѝ стоеше един от соколите ѝ. Напълно непринудено тя ме хвана за ръка и ме изведе в двора. Там тя се настани край една маса и ме подкани да последвам примера ѝ. Подир това чаровният ѝ акцент се осведоми за нощта, която съм прекарал, и дали дрехите, оставени за мен от Пелагия, са ми причинили неудобство. В отговор аз погледнах към собствените си одеяния, оставени да се сушат край стената: в този момент те ми изглеждаха нищожни. Колко жалки изглеждаха те в сравнение с изисканите дрехи, които носех в момента. Аз споделих това си виждане, макар и със смях, но девойката се съгласи сериозно.

— Ще ги изхвърлим — тихо каза тя. Аз удивено направих опит да обясня, че не бих и мечтал да приемам чужди дрехи, дори и ако това представлява някакъв израз на гостоприемство по тези места. И изтъкнах, че при завръщането си във Франция с подобно облекло бих изглеждал нелепо.

Тя се засмя и отметна красивата си глава, изричайки нещо на старофренски, което не можах да разбера. В този миг Пелагия изникна с поднос, върху който стояха две купички с мляко, самун бях хляб, плодове, медена пита и гарафа с тъмно вино.

— Още не съм закусвала, защото исках да ви правя компания. Но трябва да ви кажа, че съм много гладна — усмихна се тя.

— По-скоро бих умрял, отколкото да забравя нещо, изречено от вас! — изтърсих аз изчервен. — Тя сигурно ще ме сметне за луд — додадох на себе си. Но девойката ме погледна с блеснали очи.

— Изглежда, кавалерството не ви е чуждо, мосю...

Тя се прекръсти и разчупи хляба. Аз стоях загледан в белите ѝ ръце. Не смеех да я погледна в очите.

— Защо не ядете? — попита тя. — И защо имате тъй притеснен вид?

Защо? Защото вече знаех. Знаех, че съм готов да отдам живота си, за да докосна с устните си тези розови длани. Вече разбирах, че още от мига, в който зърнах тъмните ѝ очи в пустошта, съм я обикнал. Неочакваната страст ме остави безмълвен.

— Да не би да ви е зле?

С гласа на човек, произнасящ собствената си присъда, аз отвърнах тихо:

— Да, любовта ми към вас ме поболява.

И тъй като тя не помръдна и не отговори, същата пламенност отново ме накара да изрека:

— Аз, който съм недостоеен и за миг да се намирам в мислите ви; който злоупотребявам с гостоприемството ви и се отплащам на любезността ви с дръзки предположения — аз ви обичам.

Тя отпусна глава върху дланите си и бавно отвърна:

— Аз ви обичам. Думите ви значат много за мен. Обичам ви.

— В такъв случай ще ви спечеля.

— Сторете го — отвърна девойката.

През цялото това време бях седял мълчалив, обърнал лице към нея. Тя, също мълчаща, отпуснала чаровно лице върху дланта си, стоеше с лице към мен. Сред докосващите се погледи аз разбрах, че никой от двамата ни не е изрекъл и дума, но душата ѝ бе отвърнала на моята. Радостта от живота се разливаше из всяка моя жила. Тя, поруменила страните си, изглеждаше като събудена от сън. Сега в погледа ѝ се забелязваше въпрос, което ме накара да потръпна от въодушевление. Двамата започнахме да се храним и да разговаряме. Аз ѝ се представих, а в отговор тя ми каза, че името ѝ е госпожица Жана д'Ис.

Домакинята разказа за смъртта на родителите си и как деветнадесетте ѝ години били прекарани в малката укрепена ферма заедно с дойката Пелагия, кучкаря Рене и четиримата соколари — Раул, Гастон, Хастур и господин Луис, който служил още на баща ѝ. Тя никога не напускала равнината — през живота си не срещала други хора, освен горните. Тя не помнеше как е научила за Керселек, може би някой от соколарите го бе споменавал. От дойката си тя знаеше легендите за хората вълци и Жана Фландърска. Умееше да бродира и да преде, но соколите и ловните кучета бяха главната ѝ занимавка. Разказа, че при срещата ни била толкова уплашена, че едва не се

сепнала при звука на гласа ми. От скалите бе виждала морето и неговите кораби, но равнината бе изцяло лишена от човешко присъствие. Пелагия разказвала за съществуването на легенда, според която всеки, изгубен в тези земи, никога не се завръщал, защото те били омагьосани. Домакинята ми не можеше да потвърди истинността на тази история; в действителност тя никога не се била замисляла над нея, преди да ме срещне. Тя не знаеше дали соколарите са напусkali границите ѝ и дали подобно нещо е възможно. Книгите в дома, по които дойката я бе учила да чете, бяха на стотици години.

Всичко това тя ми разказа с онази очарователна сериозност, почти изцяло типична за децата. Малкото ми име тя намери лесно за произнасяне; и настоя, тъй като то беше Филип, че трябва да имам известна френска кръв. Тя не проявяваше любопитство към външния свят. Вероятно заради историите на дойката си бе изгубила всякакъв интерес към него.

Закуската бе приключила, но двамата все още стояхме на масата. Събеседничката ми подхвърляше гроздови зрънца на птиците, които безстрашно се приближаваха досами краката ни.

Аз започнах да загатвам за тръгване, но тя не искаше и да чуе. И преди да съм се осъзнал, вече бях обещал да ѝ гостувам в продължение на една седмица и да взема участие в лова. Освен това се бях сдобил с разрешение да я посетя отново след завръщането си в Керселек.

— Не зная какво бих правила, ако вие не се появите повече — невинно каза тя.

Аз, тъй като знаех, че нямам правото да я разтърсвам с признанието на обичта си, седях мълчалив, почти притаил дъх.

— Нали ще идвате често? — продължаваше девойката.

— Много често — отвърнах аз.

— Всеки ден?

— Всеки ден.

Тя въздъхна радостно и каза:

— Елате да видите соколите ми.

Тя се надигна и отново взе ръката ми с невинен жест. Сред градината и плодовите дървета двамата се отправихме към тревиста поляна, край която ромолеше ручей. Сред нея бяха пръснати двадесетина дънера, отчасти потънали сред тревата. Само две от дърветата не приютяваха соколи. Птиците бяха привързани с ремъци,

занитени над ноктите им. Тясна водна ивица обхождаше всички клони, на удобно за пиене разстояние.

При появата на девойката птиците се разшумяха и тя започна да ги обхожда: някои милваше, на други позволяваше да се качат на ръката ѝ, при трети се привеждаше, за да намести ремъците им.

— Не са ли прекрасни? — говореше тя. — Вижте, тази красавица е низък сокол. Наричат се така, защото се спускат право след плячката си. Това е син сокол. Той спада към благородните соколи, защото се издига и кръжи над плячката, преди да се спусне. Бялата птица е исландски сокол, също от благородните. Това е чучулигар, а този мъжки сокол е чаплар.

Аз се поинтересувах за начина, по който тя се е запознала със соколарските термини. Тя не можа да ми отговори, но реши, че баща ѝ трябва да я е учил като малка.

Подир това домакинята ме отведе встрани, за да ми покаже пиленцата.

— Наричат се *niais* — обясни тя. — Младата птица, готова да напусне гнездото си и да започне да скача от клон на клон, се нарича *branchier*. Птица, която още не е сменила перата си, се нарича *sors*, а сокол, който е преминал през тази смяна в плен, се нарича *mue*. Когато уловим див сокол, вече сменил перата си, наричаме го *hagard*. Раул ме научи как се слага качулката на сокол. Искате ли да ви покажа?

Тя приседна на брега на поточето, сред соколите, а аз се настаних край нозете ѝ, готов да слушам. А госпожица д'Ис повдигна розово пръстче и поде изключително сериозно:

— Първо човек трябва да улови сокола.

— Аз съм пленен — отвърнах аз.

Тя се засмя красиво и ми каза, че с мен процесът на *dressage* би бил труден, защото съм бил благороден.

— Аз вече съм опитомен — отвърнах аз, — и имам ремък и звънче.

Тя се засмя възторжено.

— В такъв случай ще се връщате ли, когато ви призова, храбри соколе?

— Аз ви принадлежа — отвърнах аз.

За момент тя остана притихнала. Бузите ѝ се наляха с цвят и тя отново повдигна пръст:

— Слушайте, аз искам да говоря за соколарство...

— Слушам ви, графиньо Жана д'Ис.

Но тя отново се замисли. Погледът ѝ изглеждаше вперен в нещо отвъд летните облаци.

— Филип — поде накрая събеседничката ми.

— Жана — прошепнах аз.

— Това е всичко... Това е всичко, което исках — въздъхна тя. — Филип и Жана.

Тя ми подаде ръката си, а аз я докоснах с устни.

— Спечелете ме — каза тя. Но този път тялото и душата го изрекоха едновременно.

— Слушам ви — отново рекох аз. — До този момент сме уловили сокола.

Жана д'Ис обгърна ръката ми с длани и ми обясни как соколът бил приучаван да каца на китката и как постепенно привиквал с ремъците и *charapon a cornette*.

— В началото те трябва да имат добър апетит — рече тя.

— Тогава започвам постепенно да намалявам храната им; тя се нарича *rat*. Когато, след много нощи *au bloc*, както са тези птици сега, соколът *hagaré* привикне да стои спокойно върху ръката, това означава, че птицата е готова да бъде научена да идва за храната си. Привързвам храната за връв, *leurre*, и уча птицата да идва при мен веднага щом започна да въртя връвта над главата си. В началото оставям храната на земята и птицата я яде там. След известно време соколът се научава да сграбчва връвта в движение — над главата ми или влачена по земята. И подир това е лесно соколът да бъде научен да напада дивеч. Важно е да се помни, че трябва винаги да *faire courtoisie a loiseau*: птицата трябва да се остави да вкуси плячката.

Писъкът на един от соколите я прекъсна; тя се надигна, за да намести ремъка, омотал се около дървото, но птицата продължаваше да приплясква с криле и да пици.

— Какво става? — рече тя. — Филип, вие виждате ли нещо? Първият момент на огледа ми не показва никаква причина за оживлението, което в този момент бе обхванало всички птици. Едва по-късно се загледах в плоския камък, върху който девойката бе седяла. Сива змия бавно се плъзгаше по сивата повърхност. Очите в плоската заострена глава проблясваха като кехлибар.

— Une couleuvre — тихо каза тя.

— Тези змии са безопасни, нали? — попитах аз.

Жана посочи към черното Л-образно очертание зад очите.

— Този символ означава сигурна смърт. Това е усойница.

Двамата проследихме как влечугото бавно се придвижва върху гладката скала към широка ивица слънчева светлина.

Аз понечих да пристъпя напред, за да разгледам змията, но Жана се вкопчи в ръката ми и възкликна:

— Недейте, Филип, притеснявам се.

— За мен ли?

— За вас, Филип... Обичам ви.

Тогава аз я взех в прегръдките си и я целунах. В този момент можех единствено да повтарям името ѝ. Тя остана да трепери, притисната към гърдите ми; нещо удари крака ми сред тревата, но аз не обърнах внимание. Нещо отново удари глезена ми, прониза ме остра болка. Аз се загледах в омайното лице на Жана д'Ис и я целунах. С цялата си сила я повдигнах на ръце и я блъснах надалеч. После се приведох, откъснах змията от крака си и стоварих пета върху главата ѝ. Спомням си, че се чувствах слаб и вцепенен; спомням си как паднах на земята. Замъгляващият се поглед зърна бялото лице на Жана да се привежда близо до моето. И сред спускащия се мрак пак усетих ръцете ѝ да се обвиват около шията ми, а меката ѝ буза да се допира до устните ми.

Още с отварянето на очите си се огледах ужасено. Жана я нямаше. Потокът и плоският камък си бяха тук; смачканата усойница още лежеше в земята до мен, но соколите и дърветата бяха изчезнали. Скочих на крака. Градината, овощията, подвижният мост и ограденият двор бяха изчезнали. Насреща ми стояха сивеещи руини, покрити с растителност, в които се вирах глуповато. Придвижих се напред, към дърветата, провлачващ изтръпналия си крак. От върха на едно от тях, изникнало сред развалината, изхвърча сокол, който започна да описва все по-широки кръгове едновременно с издигането си.

— Жана! Жана! — извиках аз, но гласът ми остана задавен и аз се отпуснах на колене сред тревата. По волята Божия бях коленичил пред ронеща се гробница, изобразяваща Дева Мария. Видях тъжното лице на Девата, изсечено в студен камък. Видях кръста и тръните в нозете ѝ. Под тях имаше надпис:

Молете се за душата на
госпожица Жана д'Ис
умряла млада от обич
по непознатия Филип
през лето господне 1573-то.

Но върху хладната плоча лежеше женска ръкавица, още топла и
уханна.

ГРАДИНИТЕ ПРОРОКОВИ

*За опиянените от обич, вино
бил Раят запретен.*

*Но аз ви уверявам: таз приказка
е тлен.*

*За тях Градините пророкови
затворят ли вратата,*

*сами ще опустеят като на
сиромах ръката.*

АТЕЛИЕТО

Той се усмихна с думите:

— Търси я из света.

Аз рекох:

— Но защо ми говориш за света? Моят свят е тук, сред тези стени и стъкления покрив; тук, сред позлатени кани и захабени скъпи оръжия, зацапани картини, черни сандъци и столове чудато резбовани, украсени в синьо и златно.

— Кого очакваш? — каза той, а аз отвърнах:

— Когато тя се появи, ще я позная.

Върху пещта ми огнен език шепнеше тайни към белеещата пепел. От улицата долитаха стъпки, глас и песен.

— Кого очакваш? — каза той, а аз отвърнах:

— Ще я позная.

Стъпки, глас и песен на улицата долу; песента познавах, но не и стъпките или гласа.

— Глупак! — извика той. — Същата е песента; гласа и стъпките годините са променили!

В пещта ми огнен език шепнеше над белеещата пепел:

— Не чакай повече; те, стъпките и гласът, от улицата долу, отминаха.

А той се усмихна и каза:

— Кого очакваш? Търси я из света! Аз отвърнах:

— Моят свят е тук, сред тези стени и стъкления покрив; сред позлатени кани и захабени скъпи оръжия, зацапани картини, черни сандъци и столове чудато резбовани, украсени в синьо и златно.

ФАНТОМЪТ

Фантомът на миналото отказваше да продължи.

— Ако е истина — въздъхна тя, — че откриваш у мен другарка, нека се върнем заедно. Ти ще забравиш, тук, под лятното небе.

Аз я притиснах, умоляващ и милващ; сграбчвах я, треперещ от гняв, но тя се противеше.

— Ако е истина — въздъхна тя, — че откриваш у мен другарка, нека се върнем заедно.

Фантомът на миналото отказваше да продължи.

ПОЖЕРТВОВАНИЕТО

Аз навлязох сред поле с цветя, чиито листенца са по-бели от сняг, а сърцата им са чисто злато.

Далеч сред него някаква жена крещеше:

— Аз убих оногова, когото обичах!

И от съд тя изливаше кръв връз цветята, чиито листенца са по-бели от сняг и чиито сърца са чисто злато.

Далеч сред него аз я следвах. Връз съда прочетох хиляди имена. А вътре прясната кръв заплашваше да прелее.

— Аз убих оногова, когото обичах! — изкрещя тя. — Светът е жаден; нека се напие!

Тя продължи да крачи; далеч от нея аз я наблюдавах да лее кръв връз цветята, чиито листенца са по-бели от сняг, а сърцата им са чисто злато.

ОРИС

Аз приближих моста, който малцина смогват да прекосят.

— Минавай! — извика пазителят, а аз се изсмях, заявявайки:

— Има време.

Той се усмихна и затвори портата.

Към моста, който малцина смогват да прекосят, се приближаваха млади и стари. Всички те бяха отхвърлени. Аз стоях лениво и броях, докато накрая, изнурен от звуците на скръбта им, отново не се приближих до моста, който малцина смогват да прекосят.

Онези в тълпата край портата запищяха:

— Той дойде прекалено късно!

А аз се изсмях, заявявайки:

— Има време.

— Минавай! — извика пазителят, а аз влязох.

Той се усмихна и затвори портата.

ТЪЛПАТА

Точно там, където тълпата е най-гъста, стоях аз до Пиеро. Всички погледи бяха насочени към мен.

— На какво се смеят те? — попитах аз.

Той се усмихна широко и отупа прахта от черния ми плащ.

— Не виждам; явно е нещо забавно, може би честен крадец!

Всички погледи бяха насочени към мен.

— Той ти открадна кесията! — Те се заливаха от смях.

— Кесията! — викнах аз. — Пиеро, на помощ! Крадец!

Те се заливаха от смях:

— Той ти открадна кесията!

Истината пристъпи напред, стиснала огледало.

— Ако той е честен крадец — извика Истината, — Пиеро ще го открие с това огледало!

Но той само се усмихна широко и отупа прахта от черния ми плащ.

— Виж — рече той. — Истината е честен крадец, тя ти връща огледалото.

Всички погледи бяха насочени към мен.

— Арестувайте Истината! — креснах аз, забравил, че не огледало, а кесия ми бяха откраднали, точно там, където тълпата е най-гъста, стоях аз до Пиеро.

ШУТЪТ

— Тя красива ли беше? — попитах аз.

А той само се засмя, заслушан в звънчетата на шапката си.

— Пронизан — изкиска се той. — Мисли за дългото пътуване, опасностите, противните нощи. Помисли си как той бродеше заради нея, година след година, сред враждебни земи, копнеещ за близките си, копнеещ за нея!

— Пронизан — изкиска се той, заслушан в звънчетата на шапката си.

— Тя красива ли беше? — попитах аз.

А той само се озъби и промърмори нещо под съпровода на звънчетата на шапката си.

— Тя го целуна на портата — изкиска се той. — А приветствието на брат му го разчувства.

— Тя красива ли беше? — попитах аз.

— Пронизан — изкиска се той. — Мисли за дългото пътуване, опасностите, противните нощи. Помисли си как той бродеше заради нея, година след година, сред враждебни земи, копнеещ за близките си, копнеещ за нея!

Тя го целуна на портата, но вътре приветствието на брат му го разчувства.

— Тя красива ли беше? — попитах аз.

А той само се озъби и промърмори нещо под съпровода на звънчетата на шапката си.

ЗЕЛЕНАТА СТАЯ

Клоунът обърна напудреното си лице към огледалото.

— Ако бледнината е красива — каза той, — кой би могъл да се мери с моята бяла маска?

— Кой би могъл да се мери с неговата бяла маска? — обърнах се аз към Смъртта край себе си.

— Кой може да се мери с мен? — рече Смъртта. — Аз съм още по-бледна.

— Ти си много красива — въздъхна клоунът и извърна напудреното си лице от огледалото.

ИЗПИТВАНЕ НА ОБИЧТА

— Ако е истина, че обичаш — рече Обичта, — тогава недей да чакаш повече. Дай ѝ бижутата, които биха я обезчестили и обезчестяват теб с обичта към безчестна. Ако е истина, че обичаш — рече Обичта, — недей да чакаш повече.

Аз взех скъпоценностите и отидох при нея, но тя ги стъпка, ридаейки:

— Научи ме да чакам — аз те обичам!

— Чакай, ако е истина — каза Обичта.

УЛИЦА „ЧЕТИРИТЕ ВЯТЪРА“

*Ferme tes yeux a demi,
Croise tes bras sur ton sein,
Et de ton cceur endormi.
Chasse a jamais tout dessein*

*Je chante la nature,
Les etoiles du soir, les larmes du matin,
Les couchers de soleil a l'horizon lointain,
Le ciel qui parle au cceur d'existence future!^[1]*

Животното поспря на прага, въпросително нащрек, готово да побегне при първа необходимост. Северн остави палитрата си и протегна ръка. Котката остана неподвижна, вперила жълти очи в него.

— Мац — тихо я привика той. — Ела. Върхът на опашката трепна колебливо.

— Ела — повтори той.

Очевидно тя намери гласа му за успокояващ, защото бавно се отпусна, все така вперила поглед в него, прибрала опашка под хлътналите си хълбоци.

Северн с усмивка се надигна от статива. Котката го наблюдаваше тихо; когато той се приближи до нея, тя премести поглед върху ръката му и проследи привеждането. Без да трепне, гостенката остана да гледа как пръстите му докосват главата ѝ. Тогава тя измяука.

Северн отдавна бе придобил навика да разговаря с животни — предимно заради обстоятелството, че прекарваше толкова време сам. Затова той каза:

— Какво има, писано? Смутените ѝ очи потърсиха неговите.

— Разбирам — меко продължи той. — Ще го получиш веднага.

С тихи стъпки той се отдалечи, за да пристъпи към задълженията си на домакин: изплакна купичка, изля в нея остатъка от бутилката с

мляко, стояща на перваза, и отново се приведе, за да натроши кифличка в млякото.

Създанието се надигна и започна да се промъква към купата.

С дръжката на мастихина той разбърка гощавката и се отдръпна, за да остави гостенката си да се храни на спокойствие. Наблюдението му протичаше мълчаливо. На моменти чинийката потракуваше върху плочките на пода — когато котката посегнеше към някой от зальците по ръба. Скоро от хляба нямаше и следа; моравият език обходи цялата повърхност на съдината, която лъсна като нова. Подир това тя приседна, невъзмутимо обърна гръб на домакина си и започна да се почиства.

— Давай — любопитно я насърчи Северн. — Имаш нужда.

Котката раздвижи едното си ухо, но не се обърна и не преустанови грижите за тоалета си. При бавното отстраняване на мръсотията Северн получи възможност да забележи, че природата бе създала гостенката му като бяла котка. На места козината липсваше, заради някаква зараза или заради белезите от сражения; опашката бе костелива, ребрата се брояха. И въпреки това усърдното почистване съумя да извади на показ качествата ѝ. Живописецът учтиво я изчака да приключи, преди да възобнови разговора. Когато най-сетне тя затвори очи и легна, художникът меко поде:

— Разкажи ми за тревогите си, писано.

В отговор на гласа му тя започна да ръмжи, което той разпозна като опит за предене. Северн се приведе да я помилва по бузата. В отговор получи ново измяукване, което съдържаше зачатъците на въпрос.

— Определено изглеждаш много по-добре. А когато си върнеш и оперението, ще станеш прекрасна птица.

Видимо поласкана, тя се надигна и започна да се върти около краката му и да отрива глава в тях, изразявайки задоволството си. Северн отвърна с обичайната си учтивост:

— Кажете сега, какво те е довело тук, на улица „Четири вятъра“, цели пет етажа до вратата, зад която намери приветствие? Какво те накара да не побегнеш веднага, когато аз загърбих платното си, за да срещна жълтите ти очи? И ти ли като мен си жителка на Латинския квартал? И защо носиш розов жартуер на врата си?

Котката се бе покатерила в скута му и отново мъркаше в отговор на галенето му.

— Моля да ме извиниш — продължи Северн, — ако проявявам неподобаващо любопитство, но този чудат нашийник го заслужава. Мога да видя, че закопчалката му е сребърна; виждам знака на монетния двор, изискван от закона на Републиката. Кажй сега; защо този жартйер от розова коприна, тъй деликатно бродйран, стои около изгладнялата ти шия? Недискретност ли проявявам, когато питам дали неговата притежателка е и твоя стопанка? Дали тя е някаква възрастна дама, която пази мили спомени от младостта си и се развеселява, като те краси по такъв начин? Обиколката на жартйера загатва това, защото твоята шия е тънка, а жартйерът не ти убива. Но пък от друга страна забелязвам — аз забелязвам много неща — че жартйерът може да се разширява. Тези дупчици със сребърни обкови са доказателство за това. Те са пет на брой. Сега виждам, че петата дупка е захабена, изглежда, езичето на закопчалката е стояло често там. Това загатва добре налята форма.

Котката доволно раздвижи лапички. Навън улицата беше притихнала.

Северн продължи да разсъждава гласно:

— Защо й е било на стопанката ти да те украсява с предмет, тъй важен за нейния тоалет? Поне важен през по-голямата част от времето... Защо тя е обвила врата ти с този предмет от сребро и коприна? Дали е било някакъв моментен каприз: когато ти, преди да изгубиш пълнотата си, жизнерадостно си влязла в спалнята й, за да й пожелаеш добро утро. Разбира се. И тя се е надигнала сред възглавниците, сплела коси, а ти си скочила връз леглото, мъркайки: Добро утро, милейди. Много лесно е да се разбере. — Той се прозина и отпусна глава на облегалката. Котката продължаваше да преде и мачкаше с прибраните си нокти коляното му.

— Да ти разкажа ли за нея, писано? Тя, господарката ти, е много красива — сънено промълви той. — Косата й се стеле в светлокафяво. Бих могъл да я нарисувам, но не на платното, защото се нуждая от цветове, нюанси и оттенъци далеч по-великолепни и от палитрата на дъга. Бих могъл да я нарисувам само докато сънувам, защото само в сънищата човек може да открие подобни цветове. За очите й трябва да имам небесен лазур — синьото на небе, недокоснато от облак. Само в

сънищата се среща такова небе. За устните бих използвал рози от градините на сънищата, а за челото — белота от планинските лавини, които се издигат до луната, много по-високо от нашата луна. Кристалните луни на съня. Твоята господарка. Тя е много красива.

Думите утигнаха върху устните му, клепачите му се отпуснаха.

Котката също заспа, обърнала глава към хълбока си, отпуснала лапи.

[1] Ти очите притвори,
върз гръдта склучи ръцете.
И не пущай там тъги
в сънищата на сърцето.

Чух песен на природни красоти:
нощни звезди, в утринта росни сълзи;
заник на хоризонта далечен;
и небе: то на душата нашепва за онуй, дето предстои! ↑

II

— Имаме късмет — отбеляза Северн, докато изправяше гръб и се протягаше — че проспяхме обяда, защото за вечеря мога да ти предложа само покупки за един сребърен франк.

Котката в скута му се изви и го погледна.

— Какво ще бъде? Печено пиле със салата? Не? Може би предпочиташ телешко? Разбира се. Аз бих искал яйце и бял хляб. Сега да видим за виното? Ти искаш мляко? Добре. Аз ще се огранича с вода, право от извора. — Той посочи към кофата в чешмата.

Северн си сложи шапката и излезе. Котката го последва до вратата; когато той затвори след себе си, тя се настани на пода, където се зае да души пукнатините и да наостря уши при всяко проскърцване на старата постройка.

Долу някаква врата се отвори и затвори. Котката изчакваше със сериозно, отчасти съмняващо се изражение, пригладила уши в нервно очакване. В един момент тя рязко се надигна, размятала опашка, и се зае безшумно да обхожда ателието. Над един съд с терпентин тя кихна и побърза да се оттегли към масата, върху която се и качи. Удовлетворила любопитството си, събудено от купчина черен восък, тя се върна до вратата и се настани отново, загледана в пукнатината на прага. Измяука жално.

Северн се върна с мрачен вид, но котката го посрещна радостно и отново започна да се отрива о краката му и да побутва муцуна в дланта му. И през цялото време предеше енергично.

Той остави върху масата къс месо, увит в кафява хартия, и с помощта на джобно ножче го нарязва на късове. Млякото изникна от бутилка, преди съхранявала лекарство, и отново бе налято в паничка.

Котката веднага потопи език, като продължаваше да преде.

Северн приготви яйцето си и го изяде с резен хляб, наблюдавайки как гостенката му омиа месото. Когато той също се нахрани и изпи чаша вода от мивката, домакинът отново седна и я взе в скута си. Котката веднага се сви и се зае да се почиства. Северн

отново заговори, като на моменти я милваше, за да подчертае думите си:

— Писано, открих къде живее стопанката ти. В действителност не е далече; мястото се намира под същия този напукан покрив, само че в северното крило, което аз смятах за необитаемо. Чистачът ми разказа това. Като никога тази вечер го заварих трезвен. Касапинът на улица „Сена“, от когото ти купих месото, те познава. А дъртият Кабан, пекарят, също ми разказа за теб, макар и с излишен сарказъм. Те двамата ми обясниха за господарката ти неща, които отказвам да повярвам. Те казаха, че тя била лекомислена и ленива. Дребният скулптор на приземния етаж, който също пазаруваше от дъртия Кабан, тази вечер разговаря с мен за първи път, макар че двамата с него винаги сме си кимвали. Той ми каза, че стопанката ти била много добра и много красива. Но той лично я бил виждал само веднъж и не знаел името ѝ. Аз му благодарих; и сам не зная защо му благодарих тъй горещо. А Кабан каза: „На тази проклета улица вихрите довяват всички злини.“ Скулпторът го погледна объркано, а на излизане ми каза: „Убеден съм, мосю, че тя е колкото красива, толкова и добра.“

Котката бе приключила с тоалета си и безшумно скочи на пода. Там тя се доближи до вратата и изсумтя. Северн коленичи край нея и откопча жартiera. Няколко мига той го оглежда, преди да оповести:

— Върху сребърната закопчалка е изгравирано име. Името е красиво: Силвия Илван. Силвия е женско име, а Илван е името на селище. В този квартал на Париж и особено на улица „Четириите вятъра“ имената биват заменяни като сезоните. Град Илван ми е познат, защото там се срещнах лице в лице със Съдбата, която се оказа жестока към мен. Но знаеш ли, че в Илван Съдбата се наричаше Силвия?

Той отново закопча жартiera около шията ѝ и се изправи, все още загледан в котката, настанила се пред вратата.

— Името Илван бе вълшебно за мен. То ми нашепваше за поляни и чисти реки. Името Силвия ме измъчва като миризмата на мъртви цветя.

Котката измяука.

— Добре — успокой я той. — Ще те взема. Твоята Силвия не е моята Силвия; светът е голям, Илван не е някакво никому неизвестно място. И трябва да ти кажа, че в мрака и мръсотията на бедната част на

Париж, сред тъжните сенки на тази развалина, тези имена са ми приятни.

Художникът повдигна котката и навлезе в притихналия коридор, отправяйки се към стълбището. Пететажно слизане го отведе в осветения от луната двор, покрай квартирата на дребния скулптор; последва изкачване отвъд портата на северното крило — нагоре по клатещите се стълби, докато не достигна затворена врата. След дълго тропане нещо зад нея най-сетне се раздвижи; вратата се отвори и Северн прекрачи прага. Стаята бе мрачна. При влизането му котката скочи от обятията му и изчезна сред сенките. Художникът остана заслушан, но не чу нищо. Тази потискаща тишина го накара да запали клечка кибрит. Оказа се, че до него има масичка с позлатен свещник. Северн го запали и сред така подсиления блясък се огледа. Украшената полица на камината сивееше от пепелта на отдавнашни огньовете. В една ниша край прозорците имаше легло, от което прекрасни завивки, меки и изящни като дантела, отчасти докосваха излъскания под. Той повдигна свещника над главата си. В краката му лежеше кърпичка, излъчваща слаба миризма на парфюм. Подир това той се обърна към прозорците. Пред тях имаше канапе, над което бяха нахвърляни копринена рокля, дантелени одежди, изящни като паяжини, дълги, смачкани ръкавици. На пода лежаха чорапи, малки заострени обувки и един жартуер от розова коприна със сребърна закопчалка. Удивен, той пристъпи напред и отмести завесите на балдахина. За момент пламъкът трепна в ръката му, преди погледът му да срещне две усмихнати очи, а блясъкът на свещта да освети коса със златист блясък.

Тя беше бледа, но не колкото него; погледът ѝ запазваше детска невъзмутимост. А той се взираше, треперещ целия. Пламъкът отново започна да премигва.

Най-сетне той прошепна:

— Силвия, аз съм.

И отново:

— Аз съм.

Тогава, знаейки, че тя е мъртва, той целуна устните ѝ. И през дългите часове на нощта котката остана да преде в скута му и да раздвижва лапи. Докато небето над улица „Четири вятъра“ не просветля.

УЛИЦАТА НА ПЪРВИЯ СНАРЯД

*Ликувайте: намусеният месец си отива
зората нова ще го прати да почива: я вижте как,
изнемощял, в небето крее избледнял.*

I

В стаята вече бе притъмняло. Високите покриви отсреща отрязваха и малкото оставащо от декемврийската светлина. Момичето премести стола си по-близо до прозореца и си избра по-голяма игла, която вдяна. Подир това девойката приглади дрешката върху коленете си, приведе се, отхапа конеца и изтегли по-малката игла от подгъва. Приключила с отстраняването на конци и дантели, тя отново помилва дрешката в скута си. После забодде иглата с конеца в корсажа си и я прекара през едно копче. Но при движението ѝ ръката ѝ трепна, нишката се скъса и копчето се търкулна на пода. Девойката повдигна глава. Погледът ѝ остана втренчен върху ивица чезнеща светлина над комините. Някъде от града долитаха звуци, напомнящи далечните удари на барабани, а още по-далеч се носеше някакво неясно и променливо ръмжене, като вълни, връхлитащи върху скалите. Студът бе станал нетърпим, жесток и пронизващ, превърнал вчерашната киша в кремък. Всеки звук от улицата долиташе металически изострен: трополенето на дървени обувки, затварянето на кепенци, рядкото обаждане на човешки глас. Самият въздух бе натезал, не само от мраз, а и от дим. Да се диша бе болезнено, движението бе усилие.

Видът на свъсеното небе пораждаше умора, а облаците му натъжаваха. Това усещане за гнет се пропиваше в замръзалия град и застиналата му река. То бе обгърнало целия му разкош на кули, кейове, мостове и хиляди кули. Площадите, булевардите и дворците не бяха пощадени — угнетението бе смогнало да се промъкне сред мостовете и да пропълзи и сред тесните улички на Латинския квартал, за да разхвърля по тях сивотата на декемврийското небе. Пълна тъга. В момента валеше ледена суграшица, която ръсеше паважа със снежинки. Вятърът бе започнал да натрупва кристали върху первазите. Светлината на прозореца почти бе изчезнала — девойката трябваше да приведе глава ниско над дрешката. В един момент тя повдигна глава и отмести къдрици.

— Джак?

— Да, мила?

— Не забравяй да почистиш палитрата си.

Той кимна, взе палитрата и приседна направо на пода пред печката. Главата и раменете му останаха в сянка, но сиянието на огъня заливаше скута му и отскачаше от острието на ножа. Тази светлина осветяваше кутия с бои. Върху капака ѝ бе издълбан надпис:

Дж. Трент Школа на изящните изкуства 1870 г.

Образите на американско и на френско знаме съпътстваха посвещението.

Мокрият сняг бе започнал да блъска прозорците и да покрива стъклата с разнообразни форми. Под допира на по-топлия въздух снежинките се стопяваха, стичаха се и отново замръзваха, за да образуват нови, още по-объркващи очертания.

Разнесе се кучешко изскимтяване; лапички затрополиха по цинковата повърхност зад печката.

— Джак, мили, мислиш ли, че Херкулес е гладен?

Трополенето на лапи се бе усилило.

— Той скимти — нервно продължи тя. — И ако не е от глад, значи е заради... — Гласът ѝ се задави.

Нарастващ вой изпълни въздуха; прозорците потрепериха.

— Джак — проплака тя, — още един...

Гласът ѝ бе удавен в пищенето на снаряд, разкъсващ облаците.

— Това беше най-близкото попадение — промърмори тя.

— Нищо подобно — жизнерадостно отвърна Джак. — Най-вероятно е паднал край Монмартр.

И тъй като девойката не отговори, той продължи с пресилено безразличие:

— Те няма да си направят труда да стрелят към Латинския квартал; а и не разполагат с батарея, която би могла да го засегне.

Подир малко тя се обади, по-ведро:

— Мили, кога ще ме заведеш да разгледам статуите на Мосю Уест?

— Готов съм да се обзаложа — рече той, оставяйки палитрата си, за да се приближи до прозореца, — че Колет днес е била там.

— Защо? — изумено попита тя. И после додаде: — Мъжете са непоносими, когато си мислят, че знаят всичко! Държа да те предупредя, че ако Мосю Уест е достатъчно тщеславен, за да си въобрази, че Колет...

От север долетя нов снаряд. От писъка на преминаването му прозорците звъннаха.

— Този вече мина прекалено близо — изтърси Джак.

Известно време двамата мълчаха, преди той да подеме весело:

— Хайде, върви, Силвия, и срази клетия Уест.

Но тя само въздъхна:

— Мили, никога няма да привикна към снарядите.

Той приседна на облегалката на стола ѝ.

Ножиците ѝ издрънчаха на пода; тя захвърли недовършената рокличка подире им и протегна ръце, за да обгърне шията му и да го придърпа в скута си.

— Недей да излизаш тази вечер, Джак.

Той целуна умолително извърнатото лице.

— Знаеш, че трябва да изляза. И без това ми е достатъчно трудно.

— Но когато чуя снарядите... и зная, че ти си някъде навън...

— Всички те падат в Монмартр...

— Може да паднат в академията. Ти сам каза, че два снаряда са уцелили кея „д'Орсе“...

— Чиста случайност.

— Джак, не ме измъчвай така! Вземи ме със себе си!

— А кой ще се погрижи за вечерята?

Тя се надигна и се хвърли върху леглото.

— Тази обсада се отразява съкрушително на нервите ми. Зная, че трябва да излезеш, но те моля да не закъсняваш. Само да знаеше колко страдам! Трябва да бъдеш търпелив с мен, мили.

— Там е също толкова безопасно, колкото и тук — каза той.

Тя го наблюдава как напълва спиртната лампа и я запалва. Когато Джак си взе шапката и се намери да излезе, младата жена скочи и мълчаливо се вкопчи в него. Подир миг той каза:

— Силвия, спомни си, че моята смелост зависи от теб. Трябва да изляза.

Тя не помръдна.

— Трябва да вървя — повтори Джак. Този път любимата му се отдръпна. Изглеждаше, че тя се кани да каже нещо, но само се вгледа в него. С известно нетърпение той я целуна отново и каза: — Не се притеснявай, мила.

На последния участък от стълбището някаква жена изникна от портиерната, стиснала писмо.

— Мосю Жак! Мосю Жак! Мосю Фолъби остави това за вас!
Той взе писмото, облегна се на прага и зачете:

Скъпи Джак,

Вярвам, че Брайт е останал без пукната пара, а за Фолъби съм сигурен. Брайт се кълне, че не е, а Фолъби се кълне, че е, така че те оставям сам да си вадиш заключенията. Замислил съм нещо за обяд; ако проработи, ще ви вкарам и вас.

Твой Уест.

P.S. Слава на Бога, Фолъби се е отгървал от Хартман и шайката му! Там има нещо гнило. А може би той просто си е скъперник.

P.P.S. През живота си не съм бил толкова влюбен, но съм сигурен, че тя въобще не се интересува от мен.

— Хубаво — усмихна се Трент към портиерката. — Как е старият Котард?

Старицата поклати глава и посочи към леглото със спуснати завеси.

— Дядо Котард! — възкликна художникът. — Как е раната днес?

Той се приближи до леглото и отмести една от завесите. Сред смачканите чаршафи лежеше старец.

— По-добре ли сте? — запита Трент, все така усмихнат.

— По-добре — уморено повтори старецът. След известна пауза той додаде: — Имате ли някакви вести, мосю Жак?

— Днес още не съм излизал. Ще ви предам всички слухове, които чуя, макар, Бог ми е свидетел, да ми е омръзнало от тях — промърмори Джак, по-скоро на себе си. И по-високо: — Горے главата, изглеждате по-добре.

— А контраатаката?

— Тя е нарочена за тази седмица. Генерал Трошу изпрати нарежданията снощи.

— Ще бъде ужасно.

— Ще бъде отвратително — промълви Трент на себе си, докато излизаше на улицата и поемаше към Сена. — Същинско клане. Радвам се, че аз няма да участвам.

Улицата беше почти пуста. Няколко жени, увити във военни плащове, бавно крачеха по замръзналия паваж; дрипав гамен се беше съсредоточил над канала на ъгъла на булеварда. Хлапакът бе пристегнал скромните си одежди с парче въже наместо колан. От въжето висеше плъх, от който все още се стичаше кръв.

— Вътре има и още един — извика гаменът към Трент. — Хласнах го, обаче избяга.

Джак прекоси улицата и попита:

— Колко ще искаш?

— Тлъст е, така че два франка за четвърт. Толкова дават на пазара Сен Жермен.

Рязък пристъп на кашлица го накара да замълчи. Гаменът невъзмутимо обърса уста с опакото на дланта си и лукаво погледна към Трент, подновявайки разговора:

— Миналата седмица човек можеше да си купи цял плъх за шест франка, обаче — тук той изгърси изключително противна псувня — проклетите плъхове вече са се махнали от улица „Сена“ и са отишли при новата болница. Този ще ти го дам за седем франка. В Ил Сен Луи бих могъл да му взема десет!

— Лъжеш — каза Трент. — И нека ти кажа, че ако се опиташ да измамиш някой от този квартал, тукашните бързо ще се оправят с теб и плъховете ти.

За момент той остана загледан в гамена, който от своя страна се преструваше на страшно уплашен. Подир това Джак му подхвърли един франк. Хлапето улови монетата, пхна я в устата си и отново се обърна към канала. За миг гаменът приклепна, настръхнал, хванал решетката; сетне рязко скочи напред и хвърли камък. Трент го остави да доубива ранения мятан се плъх.

— Не бих се учудил, ако Брайт се озове в такава ситуация — промърмори той. С бърза крачка Джак зави в нужната му уличка и

влезе в третата къща отляво.

— Мосю си е у дома — изхриптя портиерът.

Дом? По-скоро ставаше дума за таван без никаква мебелировка, с изключение на железния креват в ъгъла и металния леген с кана, оставени право на пода.

Уест изникна на вратата, премигващ, и направи знак на госта си да влезе. Брайт, който рисуваше в леглото, за да се сгрее, повдигна глава, засмя се и протегна ръка.

— Нещо ново?

Небрежният въпрос получи обичайния отговор.

— Обичайното.

С тези думи Трент се настани на леглото.

— Небеса, къде намерихте това? — възкликна той и посочи към полуизядено пиле, оставено да мъти в легена.

Уест се ухили.

— Да не би двамата да сте станали милионери? Хайде, плюйте камъчето.

С леко засрамен вид Брайт поде:

— О, то е по заслуга на Уест...

Той бе прекъснат от самия Уест, който изяви желание да разкаже лично.

— Преди обсадата имах препоръчително писмо до един от тукашните типове, тлъст banker, германо-американец. Знаеш ги тези. Разбира се, по-рано аз бях забравил за писмото, но тази сутрин, решавайки, че възможността е добра, аз реших да се отбия на посещение.

Негодникът си живее уютно; дори антрето му е отоплено, момчето ми! Някаква ливрея най-сетне се съгласява да отнесе писмото и визитката ми и ме оставя да чакам в коридора, което на мен никак не ми се харесва. Затова аз влизам в първата попаднала ми стая и там заварвам приготвена маса край камината — същинско пиршество. Ливреята се връща и ми наглее. Не, казва, неговият господар не си бил вкъщи. И освен това господарят бил прекалено зает, за да се занимава с препоръки. Покрай обсадата и деловите затруднения, дрън-дрън... Аз му тегля един ритник, грабвам туй пиле от масата, хвърлям визитката на подноса, обявявам ливреята за пруска свиня и се оттеглям с плячката. Трент поклати глава.

— Забравих да кажа, че Хартман често се отбива там. От това си вадя заключения — продължи Уест. — Сега за пилето. Половината е за нас с Брайт, а другата половина е за Колет. Но, разбира се, ти ще ми помогнеш да изям моя дял, защото аз не съм гладен.

— Аз също — поде Брайт.

Трент се усмихна към изпосталелите им лица и отново поклати глава с думите:

— Глупости! Знаеш, че аз не огладнявам!

Уест се поколеба, изчерви се и отдели порцията на Брайт. Подир това той се сбогува с тях и забърза да посети № 470 на улица „Серпент“: там живееше красиво девойче на име Колет, осиротяло след битката при Седан. Само Бог знаеше как въпросната Колет смогва да съхранява руменината на страните си; обсадата на града здравата притискаше бедните.

— Пилето страшно ще я зарадва, но аз си мисля, че тя и без друго е влюбена в Уест — отбеляза Трент. Той отново се приближи до леглото. — А ти кажи направо, старче, колко пари са ти останали?

Събеседникът се поколеба и се изчерви.

— Хайде, друже — настоя Трент.

Изпод матрака Брайт извади кесия и с трогателен жест я подаде на приятеля си.

— Седем су — отброи Джак. — Омръзна ми от теб. Защо не си дошъл при мен? Колко пъти трябва да ти повтарям едно и също и да ти обяснявам, че тъй като имам пари, мой дълг е да ги споделям с теб, и че твой дълг като всеки американец е да ги споделяш с мен? Ти не можеш да се сдобиеш и с цент, градът е блокиран, а американският посланик е зает да се занимава с немските глупости и кой знае още какво. Кога най-сетне ще се вразумиш?

— Да, Трент, но това е задължение, което надали някога ще мога да ти изплатя, дори отчасти. Аз съм беден и...

— Естествено, че ще ми се издължиш. Ако бях лихвар, щях да се опра на таланта ти като гаранция. Когато станеш богат и известен.

— Трент, недей...

— Добре, млъквам. Но ти престани с глупостите.

Той изсипа десетина златни монети в кесията и отново я прибра под матрака.

— На колко си години? — усмихнато попита Трент.

— На шестнадесет.

Джак отпусна ръка върху рамото му.

— Аз съм на двадесет и две. За теб аз съм твой дядо. Докато не навършиш двадесет и една, ще правиш каквото ти кажа.

— Надявам се, че по това време обсадата ще е приключила. — Брайт се опита да се пошегува, но в сърцата си и двамата се молеха за настъпването на края ѝ.

Отговори им пронизителният писък на снаряд, разкъсал мрачните облаци на декемврийската нощ.

II

Уест, застанал на прага на къща на улица „Сerpент“, говореше гневно. Той не се интересувахе дали тонът му се харесва на Хартман: просто говореше, а не спореше с него.

— И ти се наричаш американец! — изсумтя Уест. — Берлин и Адът са пълни с такива американци. Промъкваш се при Колет, натъпкал джобове с бял хляб, телешко и бутилка вино от тридесет франка, а не можеш да дадеш един долар за американските санитарии. Брайт дарява, макар през половината време да умира от глад!

Хартман се отдръпна към бордюра, но Уест го последва, смръщил лице.

— Да не си посмял да се наричаш мой сънародник — изръмжа той. — Или творец! Творците не се промъкват в гражданската защита, където да се хранят като плъхове с чуждата кръв! И ще ти кажа още нещо — продължи Уест, снижил глас, защото Хартман бе трепнал. — На твоето място бих се държал настрана от онзи елзаски ресторант и самодоволните бандити, които се навъртат там. Знаеш как постъпват те с подозрителните!

— Лъжеш, куче! — изкрещя Хартман и замахна с бутилката право към лицето му.

Уест го сграбчи за врата и го блъсна в стената.

— Сега ме чуй — процеди той през зъби. — Ти още от самото начало ми изглеждаше подозрителен. А сега съм готов да се закълна, че си шпионин! Не е моя работа да преследвам подобни отрепки и нямам намерение да те издавам, но искам да разбереш следното. Колет не те харесва, а аз не мога да те понасям. Ако още веднъж те срещна на тази улица, ще се погрижа срещата ни да протече доста неприятно. Сега да те няма, мазен прусако!

Хартман бе успял да извади нож от джоба си, но Уест го изтръгна от ръката му и го хвърли в канавката. Някакъв гамен, който наблюдаваше сблъсъка им, избухна в смях. Веселието му отекна сред тясната улица. Прозорците по протежението ѝ започнаха да се отварят;

редици изпосталели лица занадничаха, за да видят причината за смеха сред умиращ от глад град.

— Да не би да сме победили? — промърмори един.

— Огледай се! — кресна Уест към Хартман, който тъкмо се надигаше от земята. — Огледай се, негоднико! Погледни лицата им!

Но Хартман погледна към него, и то по начин, който не можеше лесно да бъде забравен, преди да се оттегли безмълвно. Трент, неочаквано изникнал на ъгъла, любопитно погледна към Уест. Последният просто кимна към вратата и каза:

— Ела, Фолъби е горе.

— Какво си правил с този нож? — попита Фолъби, когато двамата влязоха в ателието.

Уест погледна към ранената си ръка, която още стискаше ножа, и каза:

— Порязах се, без да искам.

Той захвърли оръжието в един ъгъл и се зае да отмива кръвта от пръстите си.

Фолъби, тлъст и ленив, го наблюдаваше мълчаливо. Трент, започнал да се досеща за развоя на събитията, с усмивка се приближи към Фолъби.

— С теб трябва да обсъдим едни дреболии! — каза той.

— Давай ги насама, на карантия не отказвам! — с пресилена готовност каза Фолъби.

С навъсване Джак възвърна сериозността на разговора:

— Колко ти заех миналата седмица?

— Триста и осемдесет франка — отвърна запитаният и потръпна разкаяно.

— Къде са те?

Фолъби се впусна в поредица сложни обяснения, много скоро прекъсната от Трент:

— Знаех си, прахосал си ги. Както винаги. Не ме е грижа какво си правил преди обсадата: зная, че си богат и имаш право да се оправяш с парите си по избран от тебе начин. Освен това зная, че това не е моя работа. Но сега нещата не стоят така. Защото на мен се пада да предоставям пари, докато самият ти не получиш. Което няма да се случи преди края на обсадата. Аз съм склонен да споделям своето, но нямам намерение да гледам как то бива прахосвано. О, да, разбира се,

зная, че ти ще ми се издължиш, но не това е въпросът. А и приятелите ти са на мнение, старче, че малко въздържание не би ти се отразило зле. В този град на изгладнели скелети ти си същински изрод!

— Наистина съм малко пълничък — призна онзи.

— Наистина ли си свършил парите? — остро попита Трент.

— Да — въздъхна пълничкият.

— Печеното прасенце на улица „Сен Оноре“ още ли е там? — продължи Джак.

— Какво? — заекна събеседникът му.

— Така си и знаех. Хвацал съм те да блееш в екстаз пред него поне десетина пъти!

Подир това със смях Джак подаде на Фолъби двадесет франка и каза:

— Ако и тези пари отидат за лакомства, ще останеш да се прехранваш от собствените си тлъстини.

След това той отиде да помогне на Уест, който стоеше край мивката и си превързваше ръката.

Уест го остави да завърже възела и каза:

— Сигурно си спомняш, че вчера ви оставих с Брайт и отидох да занеса билето на Колет.

— Пиле! Небеса! — простена Фолъби.

— Пиле — повтори Уест, видимо наслаждаващ се на страданията на Фолъби. — Та как да ти кажа... Нещата се промениха. Двамата с Колет ще се женим...

— С билето какво стана? — немошно попита Фолъби.

— Млъкни! — изсмя се Трент, хвана Уест под ръка и се отправи към стълбите.

— Клетата — продължи Уест — не бе използвала и клечица за огрев. Цяла седмица стояла така. Не искала да ми каже, защото смятала, че дървата ще ми трябват за глинената ми статуя. Както и да е. Когато узнах, строших подхилващата се глинена нимфа. Останалото да замръзва. — Подир миг тон срамежливо додаде: — Няма ли да се отбиееш на излизане? Номер седемнадесет.

— Ще се отбия — отвърна Трент и тихо затвори вратата след себе си.

На третата площадка той спря, запали клечка кибрит, откри търсения номер и почука.

— Ти ли си, Жорж? — Вратата се отвори. — Простете, мосю Жак, реших, че е мосю Уест. — Колет се изчерви. — Вече знаете? Много ви благодаря за пожеланията. Сигурна съм, че двамата ще се обичаме много и нямам търпение да видя Силвия и да ѝ кажа... и...

— И какво? — засмя се Трент.

— Много съм щастлива — въздъхна тя.

— Джордж е златно момче — обяви Джак Трент. — Заповядайте на вечеря. И без това Силвия утре ще има празник — става на деветнадесет. Вече писах на Торн; семейство Жернал ще дойдат с братовчедка си Одил. А Фолъби специално обеща да доведе единствено себе си.

Момичето срамежливо прие и го изпроводи с купища поздрави за Силвия.

С бърза крачка, ускорявана от студа, той се отправи по улицата, прекоси улица „Лунна“ и излезе на улица „Сена“. Ранната зимна нощ вече се бе спуснала, почти без предизвестие, но небето оставаше ясно, обсипано със звезди. Бомбардировката бе станала ожесточена — неспирен гръм откъм пруските позиции, към който се сливаха трусовете от Мон Валериен.

Снарядите прорязваха небосклона като падащи звезди. Под погледа му сини и червени ракети прорязваха хоризонта от форт Иси. Северната крепост пламтеше като огън.

— Добри новини! — изкрещя някакъв мъж от булевард „Сен Жермен“.

Като по магия навън започнаха да изникват хора: трепереци, тракаци със зъби хора с хлътнали очи.

— Жак! — изкрещя някой. — Лоарската армия!

— Най-сетне, граждани, казах ви! Казах ви! Утре, може би тази нощ, кой знае?

— Истина ли е? Наистина ли има набег?

Някой каза:

— Господи, набег! Какво ще стане със сина ми?

— Да вървим ли към Сена? Казват, че от Пон Ньоф човек можел да види светлините на Лоарската армия!

Край Трент стоеше някакво дете, което повтаряше:

— Мамо, това значи ли, че утре ще ядем мек хляб?

Недалеч от детето някакъв старец се поклащаше на място, притиснал ръце към гърдите си.

— Истина ли е? Кой е чул новините? Обущарят на улица „Буши“ чул от някакъв военен, който бил чул въстаник да го повтаря на капитан от националната гвардия.

Трент се присъедини към тълпата, която се отправяше към река Сена.

Един след друг снаряди пресичаха небето. От Монмартр оръдието изгрухтя; монпарнаските батареи се присъединиха с трясък. Мостът гъмжеше от люде.

Трент попита:

— Кой е виждал светлините на Лоарската армия?

— Всички ги чакаме — отговориха му хората.

Той се загледа на север. Неочаквано силуетът на Триумфалната арка се откри отсечено в приплама на оръдие. Гърмът се разнесе по крайбрежието; старият мост потръпна.

Край Пон дю Жур изникна нов проблясък; масивна експлозия разтърси моста. Целият източен бастион избухна в пламъци, чието сияние започна да се издига към небето.

— Някой виждал ли е светлините? — отново попита Джак.

— Чакаме — отвърнаха събраните.

— Да, чакаме — промърмори някой зад него. — Чакаме, болни, изгладнели, измръзнали. Обаче чакаме. Набег ли има? Те с радост отиват. Гладна смърт? Те мрат от глад. Те нямат време да мислят за предаване. Герои ли са тези парижани? Теб питам, Трент.

Главният лекар на американската военномедицинска служба се загледа по протежение на парапета.

— Някакви новини, докторе? — по навик запитва Трент.

— Новини? — отвърна докторът. — Нищо не ми е известно. Нямам време да научавам новини. Защо са се събрали тези хора?

— Казват, че Лоарската армия била дала сигнал на Мон Валериен.

— Клетите. — За миг лекарят се огледа, преди да продължи. — Толкова съм напрегнат и притеснен, че не зная какво да правя. При последния набег имахме работа за петдесет санитарни коли. Утре ще има нов набег. Бих искал вие да дойдете в лазарета. Може да ни потрябват доброволци. Как е мадам? — неочаквано додаде той.

— Добре — отвърна Трент. — Но с всеки изминат ден изглежда, че става все по-нервна. Вече трябваше да съм се прибрал.

— Грижи се добре за нея — каза военният лекар и хвърли нов остър поглед към събраните. — Аз също трябва да вървя. Приятна вечер. — И той се отдалечи, мърморейки: — Клетите!

Трент се приведе над парапета и се загледа в мрачните води, които търчаха под моста. Някакви тъмни предмети, понесени от течението, със стържещ звук одираха каменните основи, завъртаха се за миг и отново изчезваха в тъмата. Лед от Марн.

Върху рамото му се отпусна ръка.

— Привет, Саутуарк! — възкликна Джак, като се обърна. — Точно тук не очаквах да те видя.

— Трент, трябва да поговорим. Недей да стоиш тук. И не се вслушвай в нещата за Лоарската армия. — С тези думи аташето на американската легация хвана познатия си под ръка и го повлече към Лувъра.

— Значи това е поредната лъжа! — горчиво отбеляза Трент.

— По-лошо. В легацията знаем, но не мога да го обсъждам. Само че не за това исках да говорим. Този следобед се е случило нещо. В елзаския ресторант е бил арестуван американец на име Хартман. Познаваш ли го?

— Познавам един германец на име Хартман, който се обявява за американец.

— Преди около два часа Хартман е бил арестуван. Предстои да бъде разстрелян.

— Какво?!

— Разбира се, ние не можем да позволим да бъде екзекутиран веднага, но доказателствата изглеждат ясни.

— Той шпионин ли е?

— Документите, открити в квартирата му, го уличават много сериозно. Освен това е спекулирал с комитета по раздаването на храната. По някакъв начин е успял да се сдобие с петдесеторна дажба. Той се представя за американски художник, което ни принуждава да му обърнем внимание. Неприятна работа.

— Да крадеш от хората в такъв момент е по-лошо от това да ограбваш дарения — гневно възкликна Трент. — Нека застрелят негодника!

— Той е американски гражданин.

— О, да — горчиво каза другият. — Американското гражданство е безценна привилегия, с която всеки опулен германец...

Той се задави от гняв.

Саутуарк крепко стисна ръцете му.

— Няма какво да се направи, трябва да се грижим и за мършата в стадото. Боя се, че има вероятност да бъдеш призован, за да го припознаеш като американски гражданин — подсмихна се той и се отдалечи по Рейнския булевард.

За момент Трент остана неподвижен, ругаещ мислено, преди да извади часовника си. Седем часът.

— Силвия ще се притесни — каза си той и забърза обратно към реката.

Парижани все още се скупчваха треперещи на моста: печално струпване, загледано в нощта с надеждата да зърне очакваната армия. Сърцата им туптяха едновременно с оръдейните гърмежи, очите им светваха с всеки барутен проблясък, а надеждите им се окриляваха едновременно със снарядите.

Черен облак бе надвиснал над укрепленията. От хоризонт до хоризонт оръдейният дим се стелеше на ивици, ту понесен на парцали сред улиците, ту обвил покривите. Във всеки случай кейове, мостове и река бяха обвити в сериста мъгла. Отделни места от този облак с остра миризма припламваха в мълниците на изстрели. На моменти той се разкъсваше, за да покаже истинските звезди.

Трент отново пое по улица „Сена“, понастоящем тъжна и изоставена, с редици залостени прозорци и незапалени лампи. Съпътстваше го известна нервност; на няколко пъти му се прииска да бе взел револвер със себе си, но приведените силуети, които го подминаваха, бяха прекалено отслабнали от глад, за да представляват заплаха. Трент действително стигна до дома си необезпокояван. Но там някой скочи към гърлото му. На няколко пъти Джак и нападателят му се претъркаляха по ледения паваж, преди Трент да се отскубне и да скочи на крака.

— Изправи се — каза той на противника си.

С умишлена бавност някакъв дребен гамен се надигна от улицата и го изгледа презрително.

— Хубаво си се захванал — рече Трент. — И то на твоята възраст! Ще свършиш с разстрел! Дай тук гаротата!

Безпризорният мълчаливо му подаде връвта. Трент запали клечка кибрит, за да огледа нападателя. Това беше познатият му ловец на плъхове.

— Така си и знаех — промърмори той.

— Tiens, c'est toi^[1] — спокойно отвърна гаменът.

Наглостта в тона му смая Трент.

— Знаеш ли ти, млади удушвачо, че крадците на твоите години ги разстрелват?

Хлапакът продължаваше да го наблюдава безстрастно.

— Стреляй тогава.

За да предотврати избухването си, Джак се обърна и влезе в хотела си.

Той преодоля притъмнялото стълбище пипнешком, най-сетне достигна своя етаж и подири вратата. От ателието му долитаха гласове. Сред тях той разпозна оживения кикот на Уест и кискането на Фолъби. Най-сетне Джак намери дръжката на вратата и отвори. Очите му се нуждаеха от миг, та отново да привикнат към светлината.

— Ето те и теб, Джак! — извика Уест. — Какъв си ми домакин! Каниш хората и ги оставяш да те чакат. Нашият Фолъби започна да ридае от глад.

— Мълчи — намеси се последният. — Може да се е забавил, защото е купувал пуйка.

— Ходил е да удушавя хората, като гледам! — засмя се Жернал. — Да живее Света Гарота!

Трент се здрависа с всички и се присмя на бледото лице на Силвия.

— Нямах намерение да закъснявам; просто поспрях на моста, за да наблюдавам обстрела. Ти притесняваше ли се, Силвия?

Тя се усмихна и промърмори:

— Не, разбира се!

Но ръката ѝ подири неговата и силно я стисна.

— Към трапезата! — изкрещя Фолъби и прибави радостен възглас.

— По-спокойно — отбеляза Торн, припомнил си обноските. — Ти не си домакинът тук.

Мари Жернал, до този момент разговаряла с Колет, скочи и хвана Торн под ръка. Съпругът ѝ, Мосю Жернал, стори същото с Одил.

Трент се поклони ниско и подаде ръка на Колет. Уест взе Силвия, а Фолъби остана неспокойно да се поклаща в края на процесията.

— Всички ще обиколим трапезата три пъти, пеейки Марсилезата — обясни Силвия. — Мосю Фолъби ще отмерва ритъма по масата.

Фолъби възрази, че пеенето би могло да почака, но протестите му бяха удавени в припева. На оръжие! Редиците стегнете!

Всички се заеха да обикалят стаята и да пеят „Напред! Напред!“ с цяло гърло. С кисело изражение Фолъби тактуваше и се утешаваше с мисълта, че това поне отчасти ще обогати апетита му. Смуглият Херкулес избяга под кревата, където остана да скимти и лае, докато не бе извлечен от Жернал и поставен в скута на Одил.

— А сега моля за внимание — сериозно изрече Трент, когато всички заеха местата си. И той започна да чете менюто.

Обсадна телешка супа.

Риба.

Гробищни сардини.

Бяло вино.

Червено вино.

Прясно телешко-набег.

Зеленчуци: Карабинен боб. Гравелотски грах.

Картофи по ирландски.

Разни.

Студено осолено телешко а ла Тиер. Гарибалдейски задушени смокини.

Десерт.

Сушени смокини. Бял хляб. Сладко от стафиди. Чай, кафе. Ликьор.

Лули и цигари.

Фолъби аплодира енергично, а Силвия се зае да поднася супата.

— Не е ли прекрасно? — въздъхна Одил.

Мари Жернал с възторг изсърба лъжицата си.

— Не всички харесват конско. Каквото и да се говори, конското няма вкус на телешко — прошепна Колет на годеника си.

Фольби, който бе приключил своята порция, бе започнал да прави мили очи на супника и да приглажда брадичката си.

— Искаш ли още супа, друже? — обади се Трент.

— Мосю Фольби не иска още супа — обяви Силвия. — Нея съм заделила за портиера.

Фольби премести погледа си върху рибата.

Сардините, току-що свалени от скарата, имаха голям успех. Докато останалите се хранеха, Силвия изтича долу да отнесе супата на портиерката и съпруга ѝ. Когато тя се върна, изчервена и задъхана, и усмихвайки се щастливо на Трент, зае мястото си, последният се надигна. Сътрапезниците утигнаха. За момент домакинят погледна към Силвия и си помисли, че никога не я е виждал тъй красива.

— Всички знаете, че днес е деветнадесетият рожден ден на моята съпруга...

Фольби, преливащ от ентузиазъм, размаха чашата си над глава, за ужас на Одил и Колет. Торн, Уест и семейство Жернал на три пъти допълваха чашите си, преди овациите, съпроводици тоста за здравето на Силвия, да утихнат.

Трижди чашите бяха напълвани и изпразвани в чест на Силвия. А също и на Трент, макар той да се противеше.

— Не подобава — извика той. — Нека следващият тост бъде в името на двете Републики: Франция и Америка!

— За Републиките! За Републиките! — извикаха всички. Тостът бе вдигнат сред викове — *Vive la France! Vive l'Amérique! Vive la Nation!*

Тогава Трент, усмихващ се към Уест, вдигна нова здравица:

— За щастливата двойка!

Всички разбраха; Силвия се приведе да целуне Колет, а Трент кимна почтително към годеника.

Телешкото бе изядено сравнително спокойно. Но когато то приключи и порция от него също бе заделена за старата портиерска двойка, Трент викна:

— Да прием за Париж! Нека градът се отърси от развалините си и прогони нашественика!

Радостните им възгласи за момент заглушиха монотонния гърмеж на пруските оръдия.

Цигари и лули бяха запалени; за момент Трент се заслуша в оживените разговори около себе си. Бъбренето бе накъсвано от женски смях или от кискането на Фолъби. Тогава той се обърна към Уест.

— Тази нощ ще има набег — рече домакинът. — На идване се натъкнах на главния лекар и той ме помоли да говоря с вас. Всяка помощ, която можем да му дадем, ще бъде приветствана.

Той снижи глас и продължи на английски:

— Аз самият ще отида утре сутринта. Има опасност, разбира се, но смятам да не казвам на Силвия.

Уест кимна. Торн и Жернал, които бяха чули, също предложиха съдействие. Фолъби се присъедини, макар и неохотно.

— Така да бъде — бързо изрече Трент. — Сега нито дума повече за това. Утре ще се чакаме в санитарния щаб в осем.

Силвия и Колет, смутени от разговора на непознат език, поискаха да узнаят обсъжданата тема.

— За какво може да говори един скулптор? — със смях извика Уест.

Одил хвърли укорителен поглед към Торн, неин годеник.

— Ти не си французин. Тази война не те засяга — гордо каза тя.

Торн не каза нищо, но Уест реагира възмутено:

— Изглежда — каза той на Фолъби, — че човек не може да обсъди красавиците на гръцката скулптура на родния си език, без да породи подозрение.

Колет притисна длан над устата му и се обърна към Силвия:

— Тези мъже са ужасно неискрени.

— Думата за линейка е една и съща и в двата езика — подметна Мари Жернал. Силвия, не вярвай на мосю Трент.

— Джак — прошепна Силвия, — обещавай ми...

Потропване на вратата ги прекъсна.

— Влез! — извика Фолъби. Трент бързо отиде до вратата и я откряна. Подир миг той се извини на останалите и излезе в коридора.

Не след дълго той се завърна недоволен.

— Какво е станало, Джак? — възкликна Уест.

— Какво станало ли? — остро повтори Трент. — Ето какво: току-що получих призовка от американския посланик да потвърдя, че един

крадец и немски шпионин в действителност е мой съгражданин и брат в изкуството.

— Не отивай — предложи Фолъби.

— Ако не отида, те ще го разстрелят веднага.

— Какво пък, нека — процеди Торн.

— Знае ли се кой е?

— Хартман! — извика Уест.

Силвия пребледня. Одил я прегърна и я отведе до един стол, заявявайки спокойно:

— Силвия припадна. Тук е прекалено горещо. Донесете малко вода.

Трент веднага се отзова.

Силвия отвори очи, подир миг се надигна и с помощта на Мари Жернал и Трент се оттегли в спалнята.

Това беше сигнал, че вечерта е приключила. Всички се сбoguваха с домакина, изразявайки надежда, че на сутринта Силвия ще е напълно оздравяла.

Мари се сбoguва набързо с него, като отбягваше погледа му. Въпреки това Джак ѝ благодари искрено.

— Мога ли да помогна с нещо, Джак? — попита Уест, който си тръгваше последен.

Трент остана облегнат на парапета, заслушан в заглъхващите стъпки. Входната врата се затръшна, постройката утихна. Още няколко секунди той остана неподвижен, загледан в мрака, хапейки устни.

— Аз съм се побъркал! — промърмори той и с нетърпелив жест запали свещ, за да се върне в спалнята. Силвия все още лежеше. Джак се приведе над нея и я погали по челото. — По-добре ли си, мила?

Тя не отговори, но го погледна в очите. Онова, което той видя в тях, накара сърцето му да изтръпне. Трент приседна край леглото и зарови лице в шепите си.

Най-накрая Силвия заговори — с необичаен и напрегнат глас. Глас, който той никога не бе чувал. Той отпусна ръце и се заслуша, притиснал гръб към облегалката на стола си.

— Джак, онова, от което толкова се страхувах, най-сетне се случи. Така се боях и опасявах, тъй често лежах будна в нощта и се молех да умра, преди ти да узнаеш! Аз те обичам, Джак, и не бих могла да продължа да живея, ако ти ме оставиш. Аз ти изневерих; това

се случи, преди да те срещна. От онзи ден, когато ти ме откри плачеща в Люксембургската градина и ме заговори, Джак, аз съм ти била вярна и в мисли, и в дела. Обикнах те от първия миг и не се осмелявах да ти призная за това. Боях се, че ще ме оставиш. И оттогава обичта ми не спираше да нараства и нараства. Как страдах! Но все не се осмелявах да ти призная. И сега знаеш, но не знаеш най-лошото. Той беше зъл... толкова зъл!

Тя отпусна лице в шепите си.

— Трябва ли да продължавам? Трябва ли да ти казвам? Не можеш ли да се досетиш, Джак?

Той не помръдна; очите му изглеждаха угаснали.

— Тогава бях толкова млада, не знаех нищо... а той каза... каза, че ме обича.

Трент се надигна и удари свещта с юмрука си. В стаята притъмня.

Камбаните на „Сен Сюлпис“ отброиха часа. Силвия се сепна и трескаво заговори отново:

— Не, трябва да ти кажа всичко! Когато ти ми каза, че ме обичаш, ти не ме попита за нищо. Но тогава беше вече прекалено късно. Другият живот, който ме е обвързал към него, винаги ще остава между теб и мен. Заради този друг той не бива да умира. Не бива да позволяваш да го разстрелят.

Трент стоеше неподвижен, но мислите му се въртяха в противоположна посока.

Силвия, нежната Силвия, която се бе превърнала в негова спътничка по време на студентския му живот, която търпеше заедно с него мъчителната обсада, тази изящна синеока девойка, която той обичаше тъй силно, която той милваше, която понякога го дразнеше със страстната си отдаденост към него — дали това беше същата Силвия, която сега ридаше в мрака?

Той стисна зъби.

— Нека да умре! Нека умре!

Но после, заради Силвия и заради другия живот, той размисли. Той щеше да отиде, трябваше да отиде; дългът му беше ясен. Но нещата със Силвия никога нямаше да останат същите. Подир признанието ѝ той бе обхванат от смътен ужас. Треперещ, драсна клечка кибрит.

Тя все още лежеше на кревата, с лице, отчасти скрито от кърлиците, притиснала ръце към гърдите си.

Джак не можеше да я остави, но не можеше и да остане. По-рано той не знаеше, че я обича. Тя просто бе негова другарка, негова спътничка. Сега осъзнаваше, че я обича с цялата си същина — осъзнаваше, когато бе прекалено късно. Късно? Но защо? Той си помисли за другия живот, който винаги я обвързваше със създанието, чийто живот в момента бе застрашен. Със заричане той скочи към вратата, но тя отказваше да се отвори. А може би защото той я тласна обратно, заключи я и се хвърли на колене край леглото, знаейки, че не се осмелява да напусне най-голямата си ценност.

[1] Ти ли си бил. (фр.). — Б.пр. ↑

III

Беше четири сутринта, когато той излезе от затвора за осъдени на смърт заедно със секретаря на американската легация. Край каретата на посланика се бяха струпали хора. Конете удряха крак по ледената улица; кочияшът се беше омотал в дебели кожи. Саутуарк помогна на секретаря да се качи в каретата и стисна ръката на Трент, като му благодари за отзоваването.

— Само как се вираше негодникът — рече той. — Твоите показания го смазаха, но му спасиха кожицата, поне за момента, и предотвратиха усложнения.

Секретарят въздъхна:

— Ние изпълнихме своята част. Сега нека французите докажат, че той е шпионин, и ние ще си умием ръцете. Качвай се, капитане. Ела и ти, Трент!

— Бих искал да разменя няколко думи с капитан Саутуарк. Няма да го задържам — бързо каза Трент и снижи глас. — Саутуарк, сега искам ти да ми помогнеш. Историята на негодника ти е известна. Ти знаеш, че детето е в неговата квартира. Върви да го вземеш и го доведи в моя апартамент. Ако разстрелят негодника, аз ще се грижа за детето.

— Разбирам — бавно кимна капитанът.

— Веднага ли ще се заемеш?

— Да.

Ръцете им се стиснаха крепко. Капитан Саутуарк се качи в каретата и направи на Трент знак да го последва. Но последният поклати глава и се сбогува с пътниците. Каретата потегли.

Джак я проследи с поглед до края на улицата, преди да поеме към дома. Само след две крачки той спря, поколеба се и пое в противоположната посока. Нещо — може би видът на затворника, срещу когото се бе изправил неотдавна — пораждаше в него погнуса. В момента той се нуждаеше да остане сам, за да размисли. Случилото се тази вечер го беше разтърсило, но разходката щеше да му помогне да проясни главата си и да се върне при Силвия. Той закрачи бързо. За известно време горчивите мисли действително избледняха, но когато

накрая Джак спря задъхан близо до Триумфалната арка, горчилката го връхлетя отново — още по-силно. Лицето на затворника, изкривено в отвратителна гримаса на страх, изникна в сенките.

Отвратен, той започна да се разхожда под Арката, стараещ се да осигури занимание на мисълта си, загледан в скулптираните корнизи, за да прочете имената на героите и битките, гравирани там. Но през цялото време бледото лице на Хартман го преследваше, озъбено от ужас. От ужас ли? Дали не беше злорадство? При тази мисъл Трент се сепна като човек, до чието гърло неочаквано е бил допрян нож. След една бърза обиколка на площада той се върна на същото място и отново поднови сражението си с мъката.

Въздухът беше мразовит, но бузите на Трент пламтяха от гневен срам. Срам? Това пък защо? Защото се бе омъжил за девойка, която случайността бе направила майка? Той наистина ли я обичаше? Нима това нищожно бохемско съществуване щеше да съставлява целия му живот? Той извърна поглед към тайните на собственото си сърце: те съставяха злокобна история — история на миналото му. Засрамен, той покри лицето си с длани. А през това време сърцето му отброяваше едновременно с тъпата болка, пулсираща зад челото. Тези удари дълбаеха историята на бъдещето му — позор и срам.

Най-сетне той се отскубна от летаргията, която бе започнала да смекчава острината на мислите му, повдигна глава и се огледа. Неочаквана мъгла бе изпълнила улиците и скрила основите на Арката. Той трябваше да се прибере. Връхлетя го ужас от самотата му. Но той не беше сам. Мъглата бе изпълнена с фантоми. Силуетите им се движеха навсякъде около него, носеха се, протягаха се и изчезваха, за да отстъпят на други. Той не беше сам: те се трупаха и край него, докосваха го, обгръщаха го от всички посоки, изтласкваха го назад, сграбчваха го и го понасяха със себе си сред мъглата. По някаква мрачна уличка, белееща от мъгла, го отнасяха те. Може би говореха, но гласовете им оставаха нечути в спусналите се над паважа облаци. Най-сетне пред някаква стена с масивна метална врата те забавиха ход. Все по-бавно и по-бавно ставаше плъзгането им, преди движението да секне. Неочакван вятър размести мъглата. Оттеглянето ѝ придаде яснота на околните очертания. Бледина плъзеше над хоризонта, докосваше воднистите облаци и извличаше слаби искри от хиляда щика. Щикове — те бяха навсякъде, за да разсекат мъглата или да се

стекат под нея в реки стомана. Високо над стената се издигаше огромно оръдие, около което сновяха силуети. В подножието поток щикове се изливаше през портата и навън, в сенчестата равнина. Стана по-светло. Лицата на маршируващите започнаха да придобиват конкретност и той можа да разпознае едно.

— Филип!

Въпросният обърна глава.

— Ще се намери ли място и за мен? — провикна се Трент, но познатият му само махна с ръка и отмина заедно с останалите. Подир това започна да се проточва кавалерията, ескадрон подир ескадрон; последваха ги много оръдия, санитарна кола, сетне нови безкрайни редици щикове. Край него кирасир седеше върху топло дишания си кон, а напред, сред група конни офицери, Трент различи генерал, обърнал астрагановата яка на мундира си край бледото си лице.

Недалеч ридаеха някакви жени; една от тях се опитваше да постави парче черен хляб в сухарката на един войник. Войникът се опитваше да ѝ помогне, но пушката му пречеше, затова Трент се притече на помощ и задържа оръжието му. Така жената успя да отвори торбата и да прибере хляба, междувременно намокрен със сълзите ѝ. Пушката не беше тежка; напротив, тя бе изключително удобна. Дали щикът бе наточен? Той докосна ръба. Обзе го неочакван копнеж, яростно, настойчиво желание.

— *Chouette!* — извика гамен, останал край портата. — *Encore toi mon vieux?*^[1]

Трент погледна натам и видя, че младият ловец на плъхове се смее насреща му. Но войникът вече си вземаше пушката, благодареше и се затичваше да догони батальона си.

— И ти ли отиваш? — обърна се Трент към пехотинец, който седеше на земята и превързваше крака си.

— Да.

Тогава някакво момиче — още дете — хвана Джак за ръката и го отведе в кафенето срещу портата.

Помещението бе изпълнено с войници. Някои, пребледнели и притихнали, седяха на пода, други стенеха в покрити с кожи канапета.

— Избирай — каза момичето със състрадателен жест. — Те не могат да отидат!

От купчината дрехи на пода той си избра шинел и кепе. Тя му помогна да си сложи раницата, кутията с патрони и колана и му показа как да зарежда пушката.

Трент ѝ благодари, а тя се загледа в краката си.

— Ти си чужденец.

— Американец — потвърди той и понечи да излезе, но детето не му позволи.

— Аз съм бретонка. Баща ми е горе при оръдието. Той ще те застреля, ако си шпионин.

За момент двамата останаха неподвижни.

Трент въздъхна, приведе се и целуна детето.

— Моли се за Франция, малката ми — промърмори той.

А тя отвърна със слаба усмивка:

— За Франция и за теб, добри ми мосю.

Джак изтича обратно на улицата и прекоси портата. Озовал се вълн, той започна да си проправя път сред тълпата. Някакъв ефрейтор мина край него, погледна го и спря, загледан. Подир миг той направи знак на един от офицерите.

— Ти си от шестдесети — изръмжа ефрейторът, вторачен в номера върху кепето.

— Доброволци не ни трябват — додаде офицерът, зърнал цивилните панталони.

— Явявам се на мястото на другар — каза Трент.

Офицерът сви рамене и отмина.

Повече никой не му обърна внимание, макар че — един-двама погледнаха към панталоните му. Пътят беше кишав, разкалян от копита и колела. Някакъв войник пред него си изкълчи крака в една замръзнала хълтнатина и със стон пролази встрани. От двете им страни се простираше сивеещ сняг, който се топеше. На места сред разкъсаните живи плетове личаха коли, които носеха знака на червения кръст. Край някои от тях стояха свещеници с овехтели одежди, а други имаха назначени за кочияши осакатени кавалеристи. Имаше и една санитарна кола, на капрата на която седеше монахиня. От двете страни на пътя се свиваха притихнали къщи с раздрани стени и прозорци без стъкла. Още по-натам, в опасната зона, не бяха останали никакви следи от човешко присъствие — само на места се чернееха купчини замръзнали тухли или някоя почерняла изба, затрупана със сняг.

От известно време насам войникът зад Трент бе започнал да го дразни, защото непрекъснато го настъпваше. В крайна сметка решил, че това е умишлено, Джак се обърна рязко и видя насреща си състудент от академията. Трент се сепна:

— Мислех, че си в болницата!

Другият поклати глава и посочи към превързаната си челюст.

— Разбирам, не можеш да говориш. Мога ли да ти помогна с нещо?

Раненият бръкна в сухарната си и извади кора черен хляб.

— Той не може да дъвче заради раната си и иска ти да го сториш — обясни някакъв войник до тях.

Трент взе кората, натроши я на хапки и започна да ги сдъвква една след друга и да ги подава на изгладнелия.

На моменти ординарците препускаха напред и ги заливаха с киша. Походът бе мразовит и мълчалив, сред влажни поля, обвити в мъгла. Близо до железопътния насип успоредно с тях напредваше някаква друга колона. Трент я наблюдаваше: сивкава маса, ту неясна, ту изчезваща в мъглата. В продължение на половин час колоната се изгуби от погледа му.

Когато най-сетне я зърна отново, той забеляза тънка редица да се отделя от нея и бързо да се насочва на запад. В същия момент някакво продължително пропукване долетя от мъглата пред тях. И други редици започнаха да се отделят от колоната и да се насочват на изток и на запад; пукотът стана по-настойчив. Край тях препусна батарея; Трент и другарите му се отдръпнаха, за да направят път. Батареята се разположи вдясно от батальона му. Когато първият ѝ изстрел разкъса мъглата, оръдието от укрепленията отвърна с мощен рев. Наблизо препусна офицер, крещящ нещо, което Трент не разбра. Във всеки случай редиците пред него неочаквано се отделиха встрани и се изгубиха в сумрака. Още офицери изникнаха напред и се спряха край него, загледани в мъглата. Пред тях пукотът се бе превърнал в продължителен трясък. Чакането бе нетърпимо. Трент продължаваше да дъвче за познатия си. Последният не успя да преглътне поредната хапка и след миг поклати глава, като направи знак на Трент да дойде остатъка. Някакъв ефрейтор му предложи бренди и той прие, но когато се обърна, за да му върне плоската, ефрейторът вече лежеше на земята. Сепнат, Джак се обърна към войника до себе си. Онзи сви рамене и

понечи да каже нещо, но внезапно на свой ред рухна, покосен. В този момент конят на един от офицерите подскочи и се хвърли обратно сред батальона, размахвайки копита. Един войник беше стъпкан; друг бе ритнат в гърдите и запратен встрани. Офицерът с мъка успя да овладее животното и да го насочи обратно напред, където конят остана да потръпва. Канонадата се приближаваше. Някакъв щабен офицер, обхождащ редиците на батальона, неочаквано се отпусна в седлото си и остана да лежи върху гривата на коня си. Един от ботушите му се откачи от стремето и остана да се поклаща, от него се стичаше кръв. От мъглата пред тях изникнаха тичащи войници. Пътищата, полята и канавките преливаха от тях. Много от тях погинаха. На Трент се стори, че вижда конници да прелитат като призраци зад мъглата отвъд. Някой до него изпсува грозно, заявявайки, че също е видял ездачите — улани. Въпреки това батальонът не помръдваше. Мъглата отново се разстла над поляните.

Полковникът седеше тромаво на коня си, а заострената му като куршум глава бе заровена в яката на мундира. Дебелите му крака стърчаха от стремената.

Тръбачите се струпаха около него, готови да дадат сигнал. Зад него офицер в бледосиня куртка пушеше цигара и разговаряше с хусарски капитан. С трескав галоп долетя ординарец, който спря край полковника. Последният го отпрати в тила, без дори да извърща глава. От лявата страна се издигна объркано мърморене, приключило с крясък. Хусар полетя напред, последван от втори и трети. Ескадроните започнаха да се нижат край тях сред мъглите. В този миг полковникът накара коня си да се изправи, тръбите засвириха и целият батальон се насочи надолу, към поляната. Трент си изгуби кепето почти веднага: нещо, което той взе за клон, го блъсна от главата му. Мнозина от другарите му рухнаха сред лапавицата и той реши, че те са се подхлъзнали. Един войник се свлече право пред него и Джак се приведе да му помогне, но онзи изпищя от болка при допира му, а някакъв офицер отзад се развика:

— Напред! Напред!

Затова Трент отново се затича. Трябваше да тичат дълго; на няколко пъти му се наложи да намества пушката си. Най-сетне достигнаха железопътния насип; там, задъхан, Джак получи възможността да се огледа. Той отчаяно се нуждаеше от действие, от

противници, които да убива и смазва: беше го обхванало желание да се хвърли сред враговете и да ги разкъса. Страшно му се искаше да открие огън насреща им, да използва заострения си щик. Не бе очаквал това. Искеше да се изтощи, да се сражава до отмала, докато ръката му не натежи, и тогава да се върне у дома. Нечий глас обяви, че половината батальон бил избит в щурма; недалеч друг войник оглеждаше труп под насипа. Тялото, все още топло, бе облечено в непозната униформа. Дори и видът на шипестия шлем не накара Джак да осъзнае станалото.

Недалеч от него стоеше полковникът. Очите му блестяха под аленото кепе. Трент го чу да отвърща на офицер:

— Мога да я удържа, но след още една подобна атака няма да ми останат и тръбачи.

— Прусациите тук ли са били? — обърна се Трент към един войник, който обърсваше кръвта, капеща от косата му.

— Да. Хусарите ги прочистиха. Ние се натъкнахме на фланговия им огън.

— Ние подкрепяме батарея — каза друг.

Батальонът изкачи насипа и прекоси релсите. Трент нави крачолите си и ги пъкна във вълнените си чорапи, но нов преход не последва. Някои от войниците приседнаха сред коловозите. Трент потърси ранения си съученик и го откри пребледнял. Канонадата ставаше страховита. За момент мъглата се раздигна. Това му позволи да зърне първия батальон сред железопътната линия, полковете от двете страни. Облаците се спуснаха отново, барабаните загърмяха; роговете се обадиха някъде от крайната страна. Неспokoйство припламна сред войниците; полковникът махна с ръка и под съпровода на барабаните батальонът отново пое сред мъглата. Изглежда вече приближаваха вражеските позиции, защото първите редици откриваха огън. По протежението на насипа се търкаляха санитарни коли; хусарите прелитаха като фантоми. Навсякъде около тях избухна суматоха. От мъглата долитаха стенания и залпове. Снаряди падаха навсякъде и обсипваха редиците с осколци от замръзнала киша. Трент се ужаси. В сърцето му се промъкваше ужас от неизвестното, което го чакаше в мрака. Разтърсването на оръдията го отвращаваше. Той вече се намираще достатъчно близо, за да види оранжевия проблясък сред мъглата, съпровождащ изстрелите. Вражеската батарея се намираще

близо, защото полковникът изкрещя настъпление и първият батальон вече се отправяше. Макар и самият му дъх да трепереше, Трент забърза напред. Страховитият обстрел пред него го вцепени. Някъде в мъглата ликуваха бойци; окървавеният кон на полковника притича сред дима.

Поредна експлозия, избухнала досами него, го замая. Всички от дясната му страна бяха повалени. Започваше да му се вие свят; мъглата и димът го задавяха. Трент на сляпо протегна ръка, за да се задържи, и откри търсената подкрепа. Това беше колелото на лафет. Някакъв мъж изскочи иззад оръдието, но залитна назад с разсечено от щик гърло. Трент разбра, че е убил. Той механично се приведе, за да повдигне пушката си. Щикът все още стоеше забит в шията на врага, който конвулсивно размахваше ръце. Тази гледка отврати Джак, който се облегна на оръдието. Навсякъде около него кипеше сражение; зловонието на пот и дим изпълваше въздуха над позициите. Някой го нападна в гръб, а друг посегна да го сграбчи, но тези врагове на свой ред бяха нападнати. Неспирното звънтене на щиковете започваше да го дразни. Той сграбчи шомпола и започна да замахва с него, докато не го строши.

Нечия ръка се обви около гърлото му и го повали на земята. Трент изблъска противника си, удуши го и се изправи на колене. Той видя как негов другар се свлича край оръдието с размазан череп; видя как полковникът пада от седлото си и се просва в калта. Подир това изгуби съзнание.

Джак се свести сред железопътната линия. От двете му страни се трупаха войници, които стенеха, ругаеха и бягаха в мъглата. Със залитане Трент се изправи на крака и ги последва. Веднъж той поспря, за да помогне на другар с превързана челюст, който не можеше да говори, но остана вкопчен в ръката му, преди да се свлече мъртъв. Освен това той се притече на помощ на войник, който простена:

— Trent, c'est moi, Philippe!^[2]

Един неочакван залп го отърва и от това му задължение.

Бе изникнал леден вятър, който разсичаше мъглата. За момент слънцето надникна злобно сред оголелия Венсенски лес, преди да се спусне като съсирек отвъд хоризонта на напоеното с кръв поле.

[1] Пак ли ти, бухале? (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Трент, аз съм, Филип! (фр.). — Б.пр. ↑

IV

Когато камбанарията на „Сен Сюлпис“ отбеляза полунощ, през парижките порти все още преминаваха останките от някогашната армия.

Те бяха започнали да пристигат едновременно с нощта; мрачна орда, покрита със засъхнала кал и припадаща от глад и изтощение. В началото нямаше безредие и множеството мълчаливо се бе разливало сред мразовитите улици. Объркването бе настъпило впоследствие. Все по-бързо и по-бързо ескадроните и артилеристите се бяха вливали в града сред тропот на копита и сандъци. След тях залиташе пехотата. На места жалките остатъци от някой полк крачеха в опит да поддържат някакъв ред; другаде озлобена тълпа пехотинци си проправяше път. Подир това следваха още конници, оръдия, войници без офицери и офицери без войници. Накрая тежко се търкаляха колите с ранените.

Смълчана от мъка, тълпата наблюдаваше.

През целия ден в града бяха пристигали линейки; през целия ден парцаливата тълпа бе скимтяла край бариерите. По пладне тълпата се бе увеличила десетократно, изпълвайки площадите край портите и вътрешните стени.

В четири следобед немските батареи неочаквано се обвиха в пушек и снарядите им полетяха към Монпарнас. Двадесет минути по-късно два снаряда удариха къща на улица „Бак“, а миг по-късно първият снаряд падна в Латинския квартал.

Уплашеният Уест завари Брайт да рисува в леглото си.

— По-добре слез; къщата ни бе ударена и се боя, че някои от обирджиите може да си набележат да ни посетят вечерта.

Брайт скочи от кревата и нахлузи одежда, някога представлявала шинел.

— Има ли ранен? — попита той. В момента се сражаваше с разпадащата се подплата на ръкава си.

— Не. Колет се е затворила в избата, а портиерът избяга при укрепленията. Ако обстрелът продължи, там ще се е струпала тълпа. Ти би могъл да ни помогнеш...

— Разбира се — каза Брайт.

Когато двамата достигнаха улица „Сerpент“ и свиваха към дома на Уест, последният неочаквано каза: — Днес виждал ли си Джак Трент?

— Не — отвърна Брайт и придоби разтревожен вид. — Нямаше го при санитарите.

— Сигурно е останал да се грижи за Силвия.

Къщата в края на уличката бе уцелена от снаряд. Бомбата се пръсна на първия етаж и засипа улицата с мазилка и тухли. Втори снаряд удари комин и се зарови в градината, последван от лавина тухли. Трети избухна оглушително в съседната уличка.

Двамата забързаха към стълбите на мазето. Тук Брайт отново спря:

— Дали да не отида да се уверя, че двамата са добре? Ще се върна преди свечеряване.

— Не. Върви при Колет, аз ще отида.

— Нека да отида аз; няма опасност.

— Зная — спокойно отвърна Уест и придърпа приятеля си към стълбите. Металната врата в подножието им бе залостена. — Колет! — извика той.

Вратата се отвори и девойката изскочи да ги посрещне. В този миг Брайт погледна зад себе си, извика сепнато и блъсна двамата в избата, а после скочи подире им и затръшна вратата. Няколко мига покъсно силен удар я разтърси.

— Плячкосници — преbledнял промърмори Уест.

— Вратата няма да помръдне — спокойно отбеляза Колет. Брайт огледа преградата, която продължаваше да се тресе от обсипващите я удари. Уест нервно погледна към Колет. Тъй като тя продължаваше да изглежда невъзмутима, това го успокои.

— Не мисля, че ще останат да се навъртат тук още дълго — каза Брайт. — Обзалагам се, че те претърсват мазетата единствено за алкохол.

— Освен ако не са узнали, че тук са заровени ценности.

— Но тук надали има нещо. Или? — неспокойно попита Брайт.

— Уви, има — изръмжа Уест. — Свидливият ми хазяин... Долетял от външната страна трясък, последван от вик, прекъсна думите му. Ожесточена поредица от удари се посипа върху вратата. В

един момент последва остър пукот, придружен от метално дрънчене. Триъгълно парче метал се откърти от преградата; през зейналата пролука надникна лъч светлина.

Уест мигновено коленичи, пъкна дулото на револвера си през образувалия се отвор и изпразни барабана. За момент уличката се изпълни с екота на изстрелите, сетне последва пълна тишина.

В един момент нов изпитателен удар се стовари върху вратата; поредицата се възобнови. Повърхността на метала бе разцепена от изникнала пукнатина.

— Ела. — Уест стисна Колет за китката. — След мен, Брайт! Той се затича към светло петно в отсрещния край на подземиеето. Това петно се образуваше от решетъчен капак. Уест направи знак на спътника си да се качи на раменете му.

— Изблъскай решетката. Бързо!

С известно усилие Брайт повдигна капака, изпълзя и издърпа Колет, на свой ред покатерила се на раменете на Уест.

— Побързай, старче! — извика последният.

Брайт обви крака около една верига на улицата и за втори път се приведе в отвора. Жълтеникава светлина изпълваше избата; въздухът вътре се изпълваше със зловонието на петролни факли. Металната врата все още удържаше, но в нея се бе образувала пролука, през която се промъкваше първият силует.

— Скачай! — прошепна Брайт. Уест увисна на ръцете му; Колет се притече на помощ и го сграбчи за яката. Двамата го издърпаха. Тук нервите на девойката не издържаха и тя избухна в ридания. Уест я прегърна и я отведе в отсрещната улица. Брайт, след като постави решетката обратно и струпа отгоре ѝ няколко каменни плочи от близката стена, се присъедини към тях. Почти се беше свечерило. Тримата забързаха сред града, осветяван единствено от горящи постройки и проблясъка на снарядите. Пожарите те заобиколиха; от далечината можеха да видят притичващите силуети на плячкаджиите. На моменти те минаваха покрай препили жени, които проклинаха света; случваше се да се натъкнат и на тътреци се негодници с осаждени лица и ръце — знак за участието им в разрухата. Най-сетне те достигнаха Сена и прекосиха моста.

Тогава Брайт каза:

— Трябва да се върна. Притеснявам се за Джек и Силвия.

Говорейки, той се отдръпна, за да направи път на тълпа, която прекосяваше моста и се изливаше край крайречните казарми. Сред тях Уест различи отмерените крачки на взвод. Край тримата мина фенер, редица щикове, сетне още един фенер, чиято светлина танцуваше по бледно лице.

— Хартман! — ахна Колет.

Тримата предпазливо последваха процесията, затаили дъх. Тя достигна казармите; портата на тамошната стена се затръшна. За момент фенер блесна край страничния вход. Тълпата остана притисната до спуснатата решетка. От двора долетя залп.

Една след друга факли изникваха край брега. Целият площад кипеше от движение. От „Шанз-Елизе“ и площад „Конкорд“ изникваха завръщащи се войници — отчасти роти, отчасти тълпи. Те се изливаха от всички улици, а подпре им вървяха жени и деца. Мълвата за загубата, понесена от хладния вятър, плъзна край Триумфалната арка и притъмнелия булевард.

Оредял батальон преминаваше край тях — свидетелство за съкрушителното поражение. Уест простена. Тогава от редиците изскочи войник, който извика името му. Видял, че това е Трент, на свой ред Уест възкликна сепнато. Джак го сграбчи, пребледнял от ужас.

— Силвия?

Уест се вираше насреща му, неспособен да отвърне. Но Колет простена:

— Бога ми, те обстрелват Латинския квартал!

— Трент! — кресна Брайт, но приятелят им вече изчезваше и те не можаха да го догонят.

Когато Трент излезе на булевард „Сен Жермен“, обстрелът бе престанал, но входът към улица „Сена“ бе затрупан от отломки. Снарядите бяха оставили множество вдлъбнатини сред паважа. Близкото кафене бе обсипано с парченца стъкло, книжарницата бе опустошена от директно попадение, а малката пекарна, отдавна затворена, се извиваше по неестествен начин.

Трент се покатери върху отломките и забърза по улица „Турнон“. На ъгъла пламтеше пожар, който осветяваше улицата с хотела. Върху стената на банката, под разтрошен газов фенер, дете изписваше с парче въглен:

Тук падна първият снаряд.

На Джак му се струваше, че изписаните думи го зашлевяват в лицето. Младият ловец на плъхове постави точката и се отдръпна, за да огледа делото си. В този момент той зърна щика на Трент, изпищя и избяга. Докато Джак се тътреше сред опустошената улица, изсред руините изникваха озлобени жени, които изоставяха плячкосването си и побягваха с ругатни.

В началото той се затрудни да открие дома си, заслепен от сълзите. Опипом откри вратата и я избута. Фенер пламтеше в портиерната; светлината му падаше върху трупа на стареца. Споходен от пристъп на страх, художникът се облегна на пушката си за миг, преди да грабне лампата и да се втурне нагоре по стълбите. Езикът му не се подчини на желанието и не оформи вик. На втория етаж той видя посипана мазилка; върху площадката, сред локва кръв, лежеше портиерката. Следващият етаж бе неговият. Техният. Вратата висеше изкъртена, стените зееха. Трент влезе вътре и се отпусна край леглото. Там две ръце обгърнаха шията му; насълзено лице се приближи до неговото.

— Силвия!

— Джак! Джак!

От измачканата възглавница до тях заплака дете.

— Те го донесоха; то е мое — изхлипа тя.

— Наше — прошепна той и прегърна и двамата. От улицата долетя притесненият глас на Брайт:

— Трент! Наред ли е всичко?

УЛИЦА „СВЕТА БОГОРОДИЦА ПОЛСКА“

*„Et tous les jours passes dans la tristesse
Nous sont comptes comme des jours h
eureux!“^[1]*

I

Улицата не е луксозна, но не е и занемарена. Сред посестримите си тя е единствена — улица без прилежащ ѝ квартал. Смята се, че се намира извън очертанятията на аристократичния булевард на парижката обсерватория. Монпарнаските студенти не искат и да чуят за нея, защото я смятат за прекалено натруфена. Латинският квартал, от Люксембургската градина, негова северна граница, се присмива на почтеността ѝ и се въси на спретнато облечените студенти, които я обитават. Малцина непознати минават по нея, но понякога се случва студентите от Латинския квартал да я използват като връзка между улица „Рен“ и улица „Булие“, но като се изключи това и посещенията през празничните дни на родители и опекуни до манастира край улица „Бавен“, улица „Света Богородица Полска“ е притихнала като някой булевард от шестнадесети окръг. Най-въздигнатият ѝ участък лежи между пресечките „Гранд-Шомиер“ и „Бавен“. Поне до това заключение бе стигнал преподобният Джоел Байръм, който крачеше по нея, предвождан от Хейстингс. За последния улицата изглеждаше прекрасна в топлото юнско време. Той бе започнал да се надява за избирането ѝ, когато преподобният Байръм рязко потръпна при вида на кръста върху отсрещния манастир.

— Йезуити — промърмори той.

— Мисля, че нещо по-добро няма да намерим — уморено каза Хейстингс. — Сам казахте, че в Париж властва грехът. Струва ми се, че на всяка улица ще открием или йезуити, или нещо по-лошо.

След миг той повтори:

— Или нещо по-лошо, което, разбира се, аз не бих забелязал, ако не беше предупреждението ви.

Доктор Байръм присви устни и се огледа. Сериозността на околностите видимо му направи впечатление. Той се навъси към манастира, хвана Хейстингс под ръка и се насочи към железната порта. Тя носеше номер 201-А, боядисан с бяло на син фон. Под табелката имаше бележка, отпечатана на английски:

1. За портиера звънете веднъж.
2. За слугата звънете два пъти.
3. За салона звънете три пъти.

Хейстингс докосна електрическия бутон три пъти. Появи се спретнатата камериерка, която ги преведе през двора и ги остави в приемната. Вратата на съседната трапезария бе оставена отворена; от масата там се надигна трътлеста жена, която побърза да ги посрещне. Хейстингс можа да зърне и млад мъж с едра глава, а също и неколцина възрастни господа — всички те закусуваха. Подир това жената затвори вратата на трапезарията след себе си. Тя бе придружена от черен пудел и аромата на кафе.

— За мен е истинско удоволствие да ви приветствам! — възкликна тя. — Вие сте англичанин? Не? Американец? Разбира се. В моя пансион отсядат предимно американци. Тук всички говорят английски, или поне всички от персонала. Аз също говоря по малко. Радвам се да ви приветствам...

— Мадам... — поде доктор Байръм, но бе прекъснат отново.

— Да, зная! Вие не говорите френски, но сте дошли да се научите. Съпругът ми разговаря на френски с пансионерите. В момента той преподава на едно американско семейство...

Тук пуделът заръмжа към доктор Байръм и бе скастрен от стопанката си:

— Кротувай, негоднико! — Тя леко удари пудела.

— Mais, madame — усмихна се Хейстингс — il n'a pas l'air tres feroce.^[2]

Пуделът избяга, а стопанката му възкликна:

— Какъв възхитителен акцент. Вие говорите френски като истински парижки джентълмен!

Едва тогава доктор Байръм успя да се намеси и да се осведоми за цените.

— Това е сериозно заведение; клиентите ми са най-добрите. Семеен пансион, където човек се чувства като у дома си.

Те се качиха горе, за да огледат бъдещата стая на Хейстингс, да изпробват пружината на леглото и да уговорят седмичното заплащане. Доктор Байръм изглеждаше доволен.

Мадам Маро ги изпрати до вратата и позвъни за прислужницата. Докато Хейстингс излизаше навън, неговият водач и наставник поспря за момент и впери сълзящите си очи в мадам.

— Предполагам разбирате, че той е изключително възпитан младеж с непоклатим морал. Той е млад и до този момент никога не е напускал дома си, никога не е посещавал голям град. Родителите му ми възложиха, като стар семеен приятел, обитаващ Париж, да се погрижа той да бъде оставен сред положително влияние. Той ще изучава изкуство. Но родителите му в никакъв случай не биха искали той да живее в Латинския квартал, ако познаваха неморалността, която цари в него.

Звук, наподобяващ падането на резе, го прекъсна и го накара да повдигне очи, но не успя да зърне през вратата на приемния салон как прислужницата удря едроглавия младеж.

Мадам се изкашля, хвърли изпепеляващ поглед зад гърба си и отново се обърна сияеща към доктор Байръм.

— В такъв случай е добре, че сте дошли тук. По-сериозен от този пансион трудно ще намерите — уверено заяви тя.

Тъй като нямаше какво повече да каже, Байръм се отправи към Хейстингс, който изчакваше на улицата.

— Вярвам — каза преподобният, — че няма да сключваш познанства с йезуити!

Хейстингс се загледа в манастира. Красиво момиче мина пред сивата фасада и той се загледа в него. Някакъв младеж с бои и платно мина край момичето, размени няколко думи с нея по време на кратко, но енергично здрависване. Двамата се разсмяха и младежът се отдалечи, подвиквайки:

— До утре, Валентин.

— До утре — извика тя като ехо в същия момент.

[1] Един след друг се нижат дните на печал, а миговете щастие се броят на пръсти. (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Вие изобщо не изглеждате жестока! (фр.). — Б.пр. ↑

II

— Харесва ли ви Париж, мосю Естин? — попита мадам Маро на следващата сутрин, когато Хейстингс слезе да закусва, още розовеещ от умиването си.

— Сигурен съм, че ще ми хареса — отвърна той, сам изненадан от унинието си.

Слугинята му поднесе кафе и кифлички. Хейстингс отвърна на кухия поглед на едроглавия младеж и плахо отвърна на поздравите на високомерните старци. Той дори не допи кафето си, а остана разсеяно да чопли кифла. Дори не усещаше състрадателния поглед на мадам Маро. Тя поне проявяваше достатъчно такт, за да не го безпокои.

В един момент в трапезарията влезе слугиня, понесла две купи шоколад. Високомерните господа се вторачиха в глезените ѝ. Слугинята остави шоколада на маса край прозореца и се усмихна на Хейстингс. Подир това слаба млада дама, последвана от своя двойничка във всичко, с изключение на годините, се настани на въпросната маса. Двете дами бяха американки, но не обърнаха никакво внимание на Хейстингс. Това загърбване от негови сънароднички само допринесе за унинието му. Той стисна ножа си и се загледа в чинията.

Иначе слабоватата дама не беше от мълчаливите. Тя осъзнаваше присъствието на Хейстингс, готова да изпита задоволство от погледа му. От друга страна, тя напълно осъзнаваше превъзходството си, защото бе пристигнала в Париж още преди три седмици, докато той, лесно можеш да се види, още не бе разопаковал багажа си.

В гласа ѝ се долавяше самодоволство. Тя разговаряше с майка си за достойнствата на Лувъра и „Льо Бон Марше“, макар че отговорите на майката се ограничаваха до възклицания.

Възрастните господа напуснаха салона едновременно, привидно любезни, в действителност кипящи от гняв. Те не можеха да понасят американките, които изпълваха помещението с дърдоренето си.

Едроглавият младеж ги изпроводи с многозначително покашляне и промърмори:

— Чудати птици!

— Те ми приличат на озлобени старчета, господин Блейдън — каза момичето.

В отговор господин Блейдън се усмихна и каза:

— Някога и те са имали своето време.

Тонът му загатваше, че в момента е настъпило неговото.

— И затова всички имат подпухнали очи — извика девойката. — Мисля, че е срамата за един млад господин...

Поредното възклицание на майката сложи край на този разговор.

След малко господин Блейдън захвърли „Льо пети журнал“, който всеки ден четеше безплатно, и се обърна към Хейстингс, възнамерявайки да му направи добро впечатление.

— Виждам, че сте американец — поде той.

На тази оригинална и брилянтна реплика измъчваният от носталгия Хейстингс отвърна благодарно. Техният разговор се оказва подхранван от подмятанятия на госпожица Сузи Бинг, адресирани към господин Блейдън. Но тя забравяше да добави обръщение към думите си, така че Хейстингс отвърна на някои от репликите ѝ. Така бе постигнато сърдечно разбирателство между събеседниците и Сузи и майка ѝ разшириха протектората си над неутралната територия.

— Господин Хейстингс, не бива да напускате пансиона всяка вечер, както прави господин Блейдън. Париж е ужасно място за младите господа, а господин Блейдън е отвратителен циник.

Едроглавият младеж изглеждаше доволен от това определение.

— По цял ден ще бъда в студиото, така че ще се радвам да се прибирам вечер — отвърна Хейстингс.

Господин Блейдън, който получаваше петнадесет долара на седмица в качеството си на представител на нюйоркска компания, се подсмихна скептично и се оттегли, защото му предстоеше среща с клиент на булевард, „Мажента“.

А Хейстингс излезе в градината заедно с госпожа Бинг и Сузи. По инициатива на дамите тримата се настаниха в сянката пред портата.

Кестеновите дървета все още стискаха шипестите си розово-бели плодове; пчели жужаха сред розите, обвили белите стени на дома.

Някаква свежест се усещаше във въздуха. Водоноски сновяха по улицата; извор бълбукаше сред улица „Гранд-Шомиер“. Вrabчетата весело подскачаха сред паветата, непрекъснато скачаха във водата да

се окъпят и възторжено се почистваха с човчици. В градината от отсрещната страна на улицата запяха два коса.

Хейстингс с мъка прочисти гърло: песента на птиците и ромолът на водата в каналите му напомниха за слънчевите поляни на Милбрук.

— Вижете, кос — каза госпожица Бинг. — Ето го там, върху цъфналия в розово храст. Той е изцяло черен, само човката му не е, сякаш я е топил в омлет, както се изразяват французите.

— Сузи! — възкликна майка й.

— Зад тази градина има ателие, в което живеят двама американци — невъзмутимо продължи девойката. — Често съм ги виждала да минават. Изглежда, често ги посещават модели, предимно млади и женствени...

Майката възкликна за пореден път.

— Може би те предпочитат да рисуват такива фигури, макар да не виждам защо им е да канят по пет дами, още трима господата и да се качват в карети, за да се отдалечават с песен. Тази улица — продължи Сузи — е скучна. Тук няма какво да се види — освен градината и част от булевард „Монпарнас“. Само полицаите минават тук. А на ъгъла има манастир.

— Аз смятах, че това е йезуитско училище — поде Хейстингс, но отново бе заглушен от Бедекерово описание на мястото, приключило с:

— От едната страна се намират хотелите на Жан Пол Порен и Гийом Бугеро, а отсреща, на улица „Жул Шаплен“, Карол Дюран рисува шедьоврите, които запленяват света.

Косът отново запя гърлено; от някакво невидимо място в града незайна птица отвърна с леещи се трели. В един момент врабчетата престанаха да се къпят и с чик-чирикание се огледаха.

Някаква пеперуда кацна сред зюмбюлите и трепна с алени крилца в маранята. Пред очите на Хейстингс изникна пейзаж с високи лопени и уханна млечка, сред които трептят пеперуди. Той видя бяла къща и обрасла веранда... мъж четеше, а жена се привеждаше над легло. Това накара сърцето му да трепне. Миг по-късно госпожица Бинг го сепна.

— Струва ми се, че вие тъгувате по дома!

Хейстингс се изчерви. Госпожицата го погледна с разбиране и продължи:

— В началото, когато тъгувах, двете с мама отивахме да се разходим в Люксембургския парк. Не зная защо, но точно сред онези старинни градини се чувствам най-близо до дома. Никъде другаде в този изкуствен град не съм усещала подобно нещо.

— Те са пълни с мраморни статуи — каза госпожа Бинг. — Аз самата не виждам прилика.

— Къде се намира този парк? — попита след известно време Хейстингс.

— Елате да ви покажа — каза девойката. Той я последва по портата, където тя посочи към улица „Вавен“. — След манастира завивате надясно — усмихна се тя. Хейстингс се отдалечи.

III

Люксембургската градина гъмжеше от цветя.

Хейстингс бавно закрачи сред алеите, обградени от дървета, край покрити с мъх статуи и древни колони. Градинката при бронзовия лъв го отведе до терасата над фонтана. Долу водата блестеше на слънцето. Цъфтящи бадеми обгръщаха терасата, а отвъд тях се извиваха кестени по протежение на западното крило на двореца. В единия край на алеята се издигаха белите куполи на Обсерваторията, напомнящи на джамия; в другия ѝ край се издигаше масивният дворец, чиито прозорци пламтяха под юнското слънце.

Край фонтана деца и бавачки с бели касинки побутваха малки лодки с помощта на бамбукови пръти. Платната на играчките висяха унило в лятното безветрие. Някакъв полицай с червени еполети и рапира ги наблюдаваше известно време и се отдалечи, за да смъмри младеж, отвързал кучето си. Кучето бе заето да размахва крака във въздуха и да отрива гръб о тревата.

Полицаят посочи към кучето, останал безмълвен от възмущение.

— Здравейте, капитане — усмихна се младежът.

— Здравейте, мосю студент — изръмжа полицаят.

— Какво желаете от мен?

— Ако не го вържете, ще го отведе — кресна полицаят.

— И защо го казвате на мен, мосю?

— Моля? Този булдог не е ли ваш?

— Ако беше, не мислите ли, че щях да го водя на каишка?

За момент полицаят остана втренчен, сетне, решил, че студентът се гаври с него, понечи да сграбчи кучето, което ловко отскочи. Гонитбата им се проточи край цветните лехи; а всеки път, когато преследвачът се приближеше прекалено, преследваният се стрелваше право през цветята, което не беше особено справедливо.

Младежът изглеждаше развеселен; булдогът също изглеждаше доволен от упражнението.

Полицаят забеляза това и реши да удари самия корен на злото. Той изтича до студента и заяви:

— В качеството ви на стопанин на този смутител на обществения ред ви арестувам!

— Но това куче не е мое — възрази другият.

Този проблем се оказваше прекалено труден. Трима градинари бяха привлечени на помощ за залавянето на кучето, но то нямаше намерение да изчаква прегрупирането им, а избяга по улица „Медичи“.

Полицаят потърси утеха сред бавачките, а студентът, поглеждайки часовника си, се надигна с прозявка. Тогава той забеляза Хейстингс, усмихна се и се поклони. Смеещият се Хейстингс се отправи към него.

— Клифърд. Не те познах.

— Заради мустаците е — въздъхна другият. — Пожертвах ги, за да угодя на... на една дружеска прищявка. Как ти се стори кучето ми?

— Значи все пак е твое? — възкликна Хейстингс.

— Разбира се. За него тази гоненица беше приятно забавление, но тъй като вече е известен, ще трябва да престана. В този момент той вече се е прибрал у дома. Винаги прави така, когато изникнат градинарите. Жалко, той много обича да се въргаля из затоплената трева.

Разговорът се насочи към Хейстингс. Клифърд любезно предложи да стане негов спонсор в студиото.

— Дъртият клюкар... прощавай, доктор Байръм, ми каза за теб още преди да съм те срещнал. Двамата с Елиът с радост бихме помогнали. — Тогава той отново си погледна часовника и промърмори:

— Имам десет минути да хвана влака за Версай. Клифърд понечи да се отдалечи, но в този момент зърна някаква девойка да минава край фонтана, затова с обърквана усмивка свали шапката си.

— Защо не си във Версай? — каза тя, почти без да обръща внимание на Хейстингс.

— Тръгнал съм — смотолеви Клифърд.

За момент двамата с момичето замълчаха, преди той да добави, изчервен:

— Ако позволиш, бих искал да ти представя своя приятел. Мосю Хейстингс.

Представеният се поклони ниско. Тя се усмихна чаровно, но в стойката на парижката ѝ главица се долавяше някаква злоба.

— Искан ми се Мосю Клифърд да ми отделяше повече време, когато води със себе си тъй очарователни американци.

— Да си вървя ли, Валентин? — поде Клифърд.

— Определено — отвърна тя.

Той се сбогува набързо и видимо потръпна, когато девойката додаде:

— И предай искрените ми поздравии на Сесилия! Клифърд изчезна по улица „д’Аса“. Момичето понечи да се отдалечи, но внезапно си спомни Хейстингс, погледна го и поклати глава.

— Мосю Клифърд е тъй лекомислен, че понякога аз самата изпитвам срам — усмихна се то. — Сигурно сте чували за успеха му в Парижкия салон?

Думите ѝ го объркаха; тя забеляза това.

— Предполагам, че сте били в Салона?

— Още не — отвърна Хейстингс. — Пристигах в Париж преди три дни.

Тя не обърна особено внимание на обяснението му, а продължи:

— Никой не си представяше, че той притежава енергията да стори нещо хубаво, но в деня преди откриването на изложбата Мосю Клифърд изненада всички ни с появата си, спокоен, с орхидея в бутониерата си и участващ с красива картина.

Тя се подсмихна на спомена си и се загледа във фонтана.

— Мосю Бугеро ми каза, че Мосю Жулиан бил толкова изненадан, че само се здрависал с Мосю Клифърд, забравяйки да го потупа по гърба — развеселено продължи тя. — Представете си, старият Жулиан да забрави да потупа някого по гърба.

Хейстингс я погледна с ново уважение, впечатлен от познанството ѝ с великия Бугеро.

— Ако позволите да попитам, вие ученичка на Бугеро ли сте?

— Аз ли? — изненадано каза тя и го погледна с любопитство. Нима той си позволяваше да се шегува тъй скоро след запознаването им?

Възпитано сериозното му лице се взираше в нейното. „Ама че забавен човек“, помисли си тя.

— Вие сигурно изучавате изкуство? — продължи той.

Тя се облегна на слънчобрана си.

— И защо мислите така?

— Защото се изразявате по такъв начин.

— Вие ми се присмивате — рече тя, — а това не е възпитано.

И в следващия момент тя замълча, защото той се изчерви.

— От колко време сте в Париж? — рече накрая тя.

— От три дена.

— Невъзможно! Вие говорите френски прекалено добре! — И след известно мълчание тя се осведоми: — Наистина ли сте новодошъл?

— Да.

Тя се настани на мраморната пейка, върху която неотдавна бе седял Клифърд, опря слънчобрана на ръката, намести го над главицата си и отново се обърна към събеседника.

— Не вярвам.

Той долови комплимента; за момент се поколеба да се представи за един от презираните новодошли. Тогава събра смелостта си и й призна незапознатостта си — и то с откровеност, която изпълни сините й очи с удивление и раздвижи устните й в пленителна усмивка.

— И никога не сте виждали студио?

— Никога.

— Нито модел?

— Също.

— Забавно — сериозно каза тя.

Подир това и двамата се засмяха.

— Да разбирам, че вие сте виждали ателиета? — каза той.

— Стотици.

— А модели?

— Милиони.

— И познавате Бугеро?

— Да. Освен това Енер, Констан, Порен, Пюви дьо Шаван, Данян, Куртоа... и всички останали.

— А самата вие не сте художничка?

— Простете, нима съм казала подобно нещо?

— Няма ли да ми отговорите? — Той се поколеба.

Тя го гледаше и усмихнато клатеше глава. Неочаквано погледът й се насочи към земята и се зае да чертае с върха на чадърчето си. Хейстингс също бе седнал на пейката, опрял лакти на коленете си, и

наблюдаваше пръските на фонтана. Момченце, облечено като моряк, продължаваше да побутва яхтата си и да крещи:

— Не искам да се прибирам! Не искам да се прибирам!

Бавачката му буквално бе вдигнала ръце от него.

„Също като американските деца“, помисли си Хейстингс. Носталгията отново го връхлетя.

В крайна сметка бавачката конфискува корабчето му, с което накара момчето да се извърне към нея.

— Мосю Рене, когато се върнете, ще си получите играчката.

Момчето се навъси и се отдръпна.

— Дай ми кораба! — извика то. — И не ме наричай Рене. Името ми с Рандъл и ти го знаеш!

— Рандъл? — обади се Хейстингс. — Това е английско име.

— Аз съм американец — на съвършен английски произнесе момчето, обръщайки се към Хейстингс. — А тя е глупачка и ме нарича Рене, понеже мама на галено ми казва Рани...

Тук малчуганът умело се измъкна от ръцете на изтощената бавачка и зае позиция зад Хейстингс, който се засмя, прегърна момчето и го качи на коляното си.

— Това е мой сънародник — обясни той на девойката до себе си. Тези думи той изрече усмихнат, но с неочаквано сковано гърло.

— Не видяхте ли знамето на яхтата ми? — попита Рандъл.

Действително, американският флаг се поклащаше под мишницата на гледачката.

— Какво очарователно дете — възкликна девойката и импулсивно се приведе да го целуне.

Тук малкият Рандъл се отскубна от ръцете на Хейстингс, а бавачката веднага се нахвърли отгоре му, като смогна да хвърли гневен поглед към нея.

Девойката се изчерви и прехапа устна. Бавачката, все още загледана в нея, повлече детето след себе си и демонстративно обърса лицето му с носната си кърпа.

Дамата хвърли кос поглед към Хейстингс и отново прехапа устна.

— Каква злобна жена — отбеляза той. — В Америка повечето гледачки изпитват гордост, когато хората целуват децата им.

За момент тя наклони чадърчето си, за да скрие лик, после бързо го затвори и дръзко се загледа в събеседника си.

— Намирате недоволството й за странно?

— Защо? — изненадано каза той.

Тя отново го стрелна с поглед.

Неговият поглед бе ясен; той се усмихна в отговор и отново повтори:

— Защо?

— Вие наистина сте забавен — промърмори тя и наклони глава.

— Тоест?

Но тя не отговори, а отново започна да чертае с върха на чадърчето си.

— Радвам се да видя, че тук младите хора са толкова освободени — заговори след известно време той. — Аз смятах, че във Франция нещата са различни. Вие знаете, че в Америка — или поне в Милбрук, където живея аз — момичетата имат право да излизат сами и да посрещат приятелите си сами. Боях се, че тук това ще ми липсва. Но сега виждам — и се радвам, — че съм грешал.

Тя потърси погледа му и го задържа. Хейстингс продължи:

— Днес видях множество красиви момичета да се разхождат сами из парка. И вие също сте сама. Тъй като не познавам френските обичаи, кажете ми: имате ли право да посещавате театъра без придружителки?

Известно време тя остана загледана в лицето му, преди с неспокойна усмивка да каже:

— Защо ми задавате този въпрос?

— Защото съм сигурен, че отговорът му ви е известен, разбира се — весело каза Хейстингс.

— Да — безстрастно отвърна тя. — Известен ми е.

Той зачака, но тъй като не получи очаквания отговор, реши, че тя не го е разбрала.

— Надявам се не си мислите, че си позволявам неща, несъответстващи на краткото ни познанство — поде той. — Освен това ми се струва странно да не зная името ви. Господин Клифърд не ви представи лично. Това част от френските обичаи ли е?

— Това е част от обичаите на Латинския квартал — обясни тя. Очите й проблясваха весело. Неочаквано думите й започнаха да се

изливат с трескава бързина. — Трябва да знаете, мосю Хейстингс, че в Латинския квартал не се смущаваме. Ние сме бохеми, сред които етикетът и церемониите нямат място. По тази причина мосю Клифърд ви представи без излишни церемонии и с още по-голяма непринуденост ни остави. Аз съм негова приятелка. В Латинския квартал имам още много приятели. И всички ние се познаваме много добре. И понеже се интересувахте по-рано, аз не изучавам изкуство, но...

— Но? — объркано я подкани Хейстингс.

— Не, няма да ви кажа, това е тайна — с колеблива усмивка рече тя. Върху бузите ѝ бяха изникнали розови петна; очите ѝ сияеха още по-ярко.

След миг тя сведе лице.

— Добре ли познавате мосю Клифърд?

— Не бих казал.

Тя се обърна към него, леко пребледняла.

— Казвам се Валентин. Валентин Тисо. Макар да се познаваме от толкова малко време, ще позволите ли да ви помоля за една услуга?

— За мен ще бъде чест — с готовност се отзова събеседникът ѝ.

— Става дума за дребна услуга — тихо рече тя. — Обещайте ми да не говорите за мен с мосю Клифърд. Нито с когото и да било.

— Обещавам — зарече се Хейстингс, макар и объркан.

Девојката нервно се засмя.

— Бих желала да остана мистерия. Обикновен каприз.

— А аз се надявах, че ще разрешите на мосю Клифърд да ме представи в дома ви.

— В дома ми — повтори тя.

— Да, да ме запознае със семейството ви. Промяната в лицето на девојката го шокира.

— Простете — извика той. — Виждам, че казах нещо неуместно.

Тя разбра веднага.

— Родителите ми са мъртви — каза тя.

След известно мълчание Хейстингс заговори отново:

— Ще ви затрудни ли, ако ви помоля да ме приемете? Това влиза ли в обичаите?

— Не мога. — И тя погледна към него. — Простете, бих искала, но наистина не мога.

Той кимна, все още леко смутен.

— Не е заради нежелание, разберете. Аз ви харесвам; вие сте много мил към мен.

— Мил? — изненадан и объркан повтори той.

— Харесвам ви. Понякога ще се виждаме, ако желаете.

— Из домовете на приятели.

— Не, не сред домовете на приятели.

— А къде?

— Тук — заяви тя. В погледа ѝ се четеше предизвикателство.

— Излиза, че вие от Париж сте по-свободомислещи от нас — обяви младежът.

Валентин го погледна любопитно.

— Да, ние сме бохеми.

— Това е пленително — каза той.

— Погледнете, ще бъдем сред най-изискано общество — скромно каза тя и посочи към статуите на мъртви кралици, подредени над терасата.

Хейстингс я погледна възторжено; тя просия от успеха на остроумието си.

— Да — продължи Валентин, — аз ще бъда добре наблюдавана, защото се намираме под опеката на самите богове. Вижте, Аполон, Юнона и Венера. — Тя започна да отброява на пръстите си, обвити в ръкавица. — А също и Херкулес, Церера... Тази статуя не мога да различа.

Хейстингс се извърна към крилатото божество, в чиято сянка двамата се бяха настанили.

— Това е Любовта — каза той.

IV

— Тук е пристигнал един новичък — отбеляза Лафат, облегнат на статива си. — Тъй зелен и пресен, че Небесата да са му на помощ, ако се търкулне в някоя салатиера!

— Хейсид ли? — попита Буле. В момента той остъргваше картината си със строшен мастихин и мижеше доволно.

— Същият. Нямам представа как е раснал сред маргаритките, без кравите да са го опасали!

Буле прокара палец по платното си, за да добави малко атмосфера, както се изразяваше, хвърли поглед към модела, дръпна от лулата си и като установи, че тя е угаснала, зарови за клечка кибрит в чашката. Клечката запали право от гърба на другаря си.

— Иначе истинското му име е Хейстингс — продължи Лафат и захвърли парче хляб. — Същински новак. Той знае толкова за света — тук лицето му изрази томове знание за планетата, — колкото затворена девствена котка.

Отново притежател на запалена лула, Буле се бе заел да размазва другия край на картината си.

— Мда — говореше Лафат. — И, представяш ли си, той е на мнението, че всичко тук протича като в проклетото му селско ранчо. Разправя как красивите момичета сами се разхождали по улицата и как френските родители били представяни неистинно в Америка. Освен това казва, че намира френските момичета, макар да познава само едно, за не по-малко весели от американските. Аз се опитах да го вразумя, опитах се да го насоча що за момичета се разхождат сами или със студенти, а той беше или прекалено невинен, или прекалено глупав, за да чатне. Накрая му рекох открито, а той ме обяви за извратен глупак и ми обърна гръб.

— А ти даде ли му една подметка начален тласък? — осведоми се Буле с лениво любопитство.

— Не.

— Той те е нарекъл извратен глупак.

— И е бил прав — обади се Клифърд от своя триножник.

— Какво искаш да кажеш? — заекна Лафат, почервенял.

— Онова, същото — отвърна Клифърд.

— Някой да говори с теб? Това какво те засяга? — озъби се Буле. Но не запази остротата си, защото Клифърд рязко се извърна към него.

— Да — натърти той. — Засяга ме. Известно време никой не каза нищо.

Тогава Клифърд напевно обяви:

— Ела, Хейстингс!

Хейстингс остави статива си и се приближи, кимвайки към смаяния Лафат.

— Този човек не ти се е понравил. Искях да ти кажа, че в мига, в който решиш да го сриташ, аз ще ти помогна.

Хейстингс засрамено каза:

— Аз просто не съм съгласен с възгледите му, нищо повече.

— Разбира се — каза Клифърд, хвана го под ръка и започна да обхожда ателието с него, за да го запознае с неколцина от приятелите си, при което всички новодошли се опулиха от завист. И ателието получи възможност да види, че Хейстингс, макар и новопристигнал, вече се намира в кръга на опитните и почитаните, на наистина талантливите.

Почивката свърши, моделът зае мястото си и работата се поднови сред познатия хор от песни и викове, съпътстващ работата на всички студенти на изкуството.

В пет часа моделът се прозина, протегна се и нахлузи панталоните си. Шумното съдържание на шест студия изпълни коридора и преля на улицата. Десет минути по-късно Хейстингс се намираше в трамвая в Монруж, а малко подир това към него се присъедини Клифърд.

Двамата слязоха на улица „Гей Люсак“.

— Аз винаги слизам тук — отбеляза Клифърд. — Обичам да се разхождам сред Люксембургската градина.

— Като стана дума за това — рече спътникът му — къде да те търся, ако поискам да се видим? Така и не разбрах къде живееш.

— Срецу твоята квартира.

— Студиото с градината? С бадемовите храсти, косовете...

— Същото — потвърди Клифърд. — Двамата с Елиът живеем там.

Хейстингс си припомни думите на госпожица Сузи Бинг за двамата американци отсреща и пребледня. А другият продължаваше:

— Най-добре да ми кажеш предварително, когато решиш да се отбиваш. За да мога да... да съм сигурен, че ще си бъда вкъщи — малко глупаво заключи той.

— Не бих искал да се срещам с някои от близките ви модели — усмихна се Хейстингс. — Ти сам знаеш, че моите възгледи са доста строги; предполагам, че ти би ги обявил за пуритански. Във всеки случай подобна среща не би ми се понравила. И бих се затруднил да определя поведението си.

— Разбирам — каза Клифърд и сърдечно добави: — сигурен съм, че с теб ще се разбираме, въпреки неодобрението ти към известни мои аспекти. Северн и Селби ще ти допаднат, защото... защото и те са като теб, друже.

Той помълча няколко мига.

— Има нещо, за което исках да поговорим. Става дума за онова момиче, с което ви запознах миналата седмица в парка. Валентин...

— Нито дума повече! — усмихнато възкликна Хейстингс.

— Това е тема, която не бива да бъде обсъждана!

— Защо...

— Не, нито дума! — весело настоя той. — Обещай ми, че няма да говориш за нея, освен ако аз не го поискам от теб.

— Добре, обещавам — изумено промълви Клифърд.

— Тя е очарователна девойка. След като ти си отиде, двамата с нея проведехме великолепен разговор. Благодарен съм ти, че ни запозна, но, пак повтарям, нито дума за нея, освен ако аз не поискам.

Другият поклати глава.

— Не забравяй обещанието си — сбогува се Хейстингс и сви към пансиона си.

А Клифърд се насочи към отсрещната страна на улицата и сред бръшляновата алея навлезе в двора си. Докато опипваше джобовете си за ключа, художникът си мърмореше:

— Интересно дали той... не, това би било невъзможно!

По време на отключването той се загледа в двете визитни картички, прикрепени върху вратата: „Фоксхол Клифърд“ „Ричард Осбърн Елиът“.

— И защо толкова настоява да не говоря за нея? — промърмори той.

Отвъд вратата го посрещнаха два възторжени сивкави булдога, на чиито ласки той не обърна внимание, а се настани на канапето.

Елиът пушеше и скицираше с въглен край прозореца.

— Привет — каза той, без да извърща глава. Клифърд впери замислен поглед в тила му.

— Страхувам се, че този човек е прекалено невинен — тихо каза той и по-високо продължи: — Елиът, спомняш ли си онзи образ, за когото дъртият Байръм дойде да ни каже... когато трябваше да криеш Колет в гардероба...

— Да. Какво за него?

— Нищо. Той е голям наивник.

— Може — лаконично заяви Елиът.

— Ти не мислиш ли така? — попита Клифърд.

— Мисля. Освен това той здравата ще се озори, когато илюзиите му се окажат разгромени.

— Горко на онези, които ги разгромят.

— Може. Ти само почакай той да ни дойде на гости неочаквано...

С изключително доволен вид Клифърд си запали пура:

— Точно щях да кажа, че го помолих да не идва, без да оповести предварително. Така че имам възможност да отложа евентуалната оргия, която ти...

Елиът възкликна възмутено:

— Обзалагам се, че точно така си представил нещата пред него. Че само аз съм развратникът.

— Не точно — ухили се Клифърд. И продължи по-сериозно. — Не искам нещата, случващи се тук, да го притесняват. Той е добър човек. Жалко е, че ние не приличаме повече на него.

— Аз приличам — скромно отбеляза Елиът. — Но покрай теб...

— Още нищо не си чул! — викна другият. — Неотдавна успях да объркам нещата. Знаеш ли какво сторих? При първата ни среща на улицата (по-точно в парка) аз го запознах с Валентин!

— Той имаше ли нещо против?

— Повярвай — мрачно каза Клифърд, — този селски момък не подозира, че Валентин... си е Валентин, знаеш. Също както няма

представа, че самият той е рядко присъствие в един квартал, където моралът е нещо изключително рядко. Чух разговор между негодника Лафат и онова дребно нищожество Буле. Казвам ти, Хейстингс е непокуварен! Той е невинен и наивен, отраснал в малко селце и отгледан с идеята, че кръчмите са спирки към ада, а жените...

— Жените? — подкани го Елиът.

— Неговата представа за опасна жена вероятно е някоя библейска блудница.

— Вероятно — отвърна другият.

— Той е добър човек! — каза Клифърд. — И ако той е готов да смята, че светът е чист и невинен като неговото собствено сърце, то аз съм готов да смятам, че е прав.

Елиът изпили част от въглена, за да го изостри, и отново се обърна към скицата си с думите:

— От Ричард Озбърн той няма да чуе думи на песимизъм.

— Той ми послужи за урок — рече Клифърд. Подир това разгърна малка парфюмирана бележка върху розова хартия, оставена на масата пред него.

След прочитането ѝ се усмихна, започна да си тананика част от „Госпожица Елиет“ и седна да състави отговор на лист от най-качествената си хартия. Приключил с това, той си взе бастуна и се разходи из ателието, като продължаваше да си подсвирква.

— Излизаш ли? — попита другият, все така загледан в скицата си.

— Да — потвърди Клифърд. Въпреки това остана още няколко мига зад гърба на приятеля си и гледаше как последният подчертава сенките с помощта на парче хляб. — Утре е неделя.

— Е, и?

— Виждал ли си Колет?

— Не, тази вечер ще го сторя. Тя, Роудън и Жаклин ще дойдат в „Булан“. Предполагам, че двамата със Сесилия също ще присъстват?

— Не — отвърна Клифърд. — Днес Сесилия ще вечеря у дома, а аз... аз възнамерявам да ида в „Миньон“.

Елиът го погледна неодобрително.

— И без мен можете да се подготвите за излета — продължи той, като отбягваше да поглежда Елиът в очите.

— Какво си замислил сега?

— Нищо — протестира Клифърд.

— Аха, нищо — навъси се другарят му. — Човек не търчи към „Миньон“, когато останалите са се уговорили да се срещнат в „Булан“. Как се казва тя? Не, няма да питам това, няма смисъл! — Той започна да тропа по масата с лулата си, за да подчертае недоволството си. — Каква полза да се опитвам да те следя? Какво ще каже Сесилия? За това мислил ли си? Жалко е, че не можеш да изкараш два месеца в постоянство. Небеса, тук хората са снизходителни, но ти злоупотребяваш с добронамереността им, включително и с моята.

Тук Елиът се надигна, рязко си сложи шапката и се отправи към вратата.

— Бог знае защо някой би те търпял, но всички го правят, също като мен. Ако бях на мястото на Сесилия или на някоя от глупачките, с които си се заигравал и несъмнено ще продължаваш да се заиграваш, Бога ми, щях да те нашаря! Сега отивам в „Булан“ и както винаги ще те прикривам. Не ме интересува къде ще ходиш. Но, кълна се в черепа на студийния ни скелет, ако утре не се появиш със скицник в едната ръка и Сесилия под другата, ако не се появиш готов, повече няма да си губя времето с теб. Нека останалите да си мислят, каквото си щат. Приятна вечер.

Клифърд се усмихна с най-любезната усмивка, която можа да призове в този момент, и отново седна, вперил поглед във вратата. С помощта на часовника си той даде на Елиът десет минути преднина, после позвъни на портиера, като мърмореше:

— Небеса, защо, дяволите да ме вземат, правя това? Алфред — рече той, когато пронизващите очи на портиера се отзоваха, — обуи си хубавите обувки, сложи си най-хубавата шапка и върви да отнесеш това писмо до голямата бяла къща на улица „Драконова“. Няма да има отговор, mon petit^[1] Алфред.

Портиерът се отдалечи с изсумтяване, съчетало нежелание да изпълни възложението и привързаност към господин Клифърд. Междувременно младият творец се постара да облече най-доброто, което общият гардероб на двамата съквартиранти можеше да предложи. Той пристъпи към тези приготовления с грижа, като често ги преустановяваше, за да посвири на банджо или да поиграе с булдозите, присъединявайки се към техния начин на придвижване. Тъй като му оставаха още два часа, той взе чифт от копринените чорапи на

Елиът, който се зае да подмята на кучетата си, преди най-сетне да използва по предназначение. Подир това си запали цигара и подложи на оглед фрака си. От джобовете му изникнаха четири кърпички, ветрило и чифт смачкани ръкавици, дълги колкото ръката му. В крайна сметка стигна до заключението, че тази одежда не е в състояние да придаде éclat на чара му, затова започна да се оглежда за заместител. Елиът беше прекалено слаб, пък и достъпът до неговите връхни дрехи понастоящем се намираше под ключ. Роудън сигурно се намираше в неговото положение... Хейстингс! Хейстингс щеше да му помогне. Но когато си нахлузи халат и прекоси улицата, бе осведомен, че търсеният от него е излязъл преди повече от час.

— Къде ли може да е отишъл? — промърмори Клифърд по-скоро на себе си, загледан в улицата.

Камериерката не знаеше, затова той ѝ се усмихна сияйно и се върна в студиото.

Хейстингс не се намираше далеч. Люксембургската градина беше на пет минути по улица „Света Богородица Полска“. Именно там седеше той, под сянката на крилат бог. Бе седял в продължение на час, зает да чопли земята с бастуна си и да се вглежда към стълбите на северната тераса, отвеждащи към фонтана. Слънцето розовееше над мъгливите склонове на Медон. Ивици облаци, откраднали от сиянието на светилото, закриваха северното небе; куполът на Дома на инвалидите блестеше като опал. Отвъд Двореца димът от някакъв комин се издигаше право във въздуха, морав, преди да премине пред слънцето, а после придобиващ огнен нюанс във въздуха. Високо над кестеновите дървета се издигаха двойните кули на църквата „Сен Сюлпис“.

Сив кос припываше в недалечен храст; наоколо не спираха да прелитат гълъби. Светлината на дворцовите прозорци бе угаснала; куполът на Пантеона сияеше над северната тераса: същинска Валхала в небето. Под него, по протежение на терасата, мраморната редица на кралиците се вираше на запад.

От алеята, която минаваше край северната фасада на Люксембургския дворец, долитаха звуците на омнибуси и улична гълчава. Хейстингс погледна към дворцовия часовник. Вече бе шест, неговият собствен часовник потвърждаваше. Младежът отново започна да размества чакъла. Между театър „Одеон“ и фонтана

непрекъснато преминаваха хора. Свещеници в черно, с обуца със сребърни катарамии; бавни и спретнати войници; изящни гологлави момичета, понесли кутии за шапки; студенти с черни папки и цилиндри, нервни студенти с берети и големи бастуни, забързани офицери в тюркоазено и сребърно; замислени кавалеристи, покрити с прах; сладкарски чираци, пристъпващи в пълна немара за кошницата на главата си; парижки просяци, приведени и търсеци угарки по земята. Всички тези лица обхождаха фонтана и се отправяха към града, където светлините вече започваха да припламват. Печалните камбани на „Сен Сюлпис“ отброиха часа; часовниковата кула на двореца светна. Едва тогава забързани стъпки накараха Хейстингс да повдигне глава.

— Много се забавихте — каза той. Гласът му прозвуча дрезгаво; единствено изчервеното лице показваше колко дълго му се бе сторило чакането.

Тя отвърна:

— Забавиха ме... Много се раздразних заради това... И не мога да остана дълго.

Младата жена се настани до него и хвърли колеблив поглед към божеството над тях.

— Нима този нагъл Купидон още стои тук?

— И то с все крилете и колчана — каза Хейстингс, подминал жеста ѝ да не се надига почтително.

— Криле — промълви тя. — Да, криле, за да отлети, когато се отегчи. Не се съмнявам, че някой мъж е измислил да му сложи криле, иначе Купидон би бил непоносим.

— Така ли мислите?

— Ма foif — така мислят мъжете.

— А жените?

Тя отметна главица.

— Трябва да призная, че забравих за какво говорехме.

— Говорехме за любовта — каза Хейстингс.

— Аз не говорех за това — изтъкна девойката и отново извърна глава към мраморния бог. — Никак не го харесвам. Не вярвам, че той умее да борави със стрелите си. В действителност той е страхливец, който се прокрадва из сумрака. Аз не одобрявам страхливостта — заключи тя и обърна гръб на Купидон.

— Аз мисля — тихо каза Хейстингс, — че той стреля сносно. И дори предупреждава.

— Това ли са вашите наблюдения, мосю Хейстингс?

Младежът я погледна в очите:

— Мисля, че той ме предупреждава.

— В такъв случай се вслушайте в предупреждението му възкликна тя и се засмя нервно. Говорейки, тя бе свалила ръкавиците си и сега ги поставяше отново. Приключила с това, тя погледна към часовника на двореца и се сепна. — Боже, колко е късно!

Девојката сгъна чадъра си, отново го разпери и повдигна очи към събеседника си.

— Не — каза той. — Няма да се вслушам в предупреждението му.

— Боже — отново въздъхна тя. — Той отново говори за онази статуя! — И косо погледна лицето му. — Мисля... Мисля, че вие сте влюбен.

— Не зная — промърмори Хейстингс. — Може би наистина е така.

Тя бързо отметна глава.

— Подобна вероятност като че ви въодушевява. — Тя прехапа устна и незабележимо потрепна, когато погледите им се срещнаха. Внезапен страх я накара да скочи, загледана в сенките.

— Студено ли ви е? — каза той, но тя не отвърна на въпроса му.

— Небеса, късно е... толкова е късно! Трябва да вървя... Приятна вечер.

За момент тя му подаде ръката си, преди да я отдръпне сепнато.

— Какво има? — настоя Хейстингс. — От какво се боите? Тя го изгледа странно.

— Не, не съм уплашена... вие сте много добър към мен...

— Бога ми! — избухна той. — Какво искате да кажете с това? Вече за трети път заявявате подобно нещо, без да обясните!

Звукът на барабан, долетял откъм караулната на двореца, го прекъсна.

— Чуйте прошепна тя. — Вече затварят парка. Късно е, толкова е късно!

Тропотът се доближаваше все по-близо и по-близо; скоро силуетът на барабанчика закри част от небето над източната тераса.

Чезнещата светлина се задържа за момент върху колана и щика му, преди стопанинът им да ги отведе в сенките, където да разбуди ехото с удари на палките си. По протежение на източната тераса звукът утихна, за да започне да се усилва отново. Нарастващата му острота пое по алеята край бронзовия лъв и зави към северната тераса. Тук ехото отскачаше от сивата стена на двореца; ето че барабанчикът вече изникваше пред тях; червените му панталони се открояваха по чудат начин в настъпващия сумрак; месинговият отблясък на барабана и щика прибавяше слабо сияние, пагоните подскачаха върху раменете му. Той отмина, оставил ехот след себе си. Само блясъкът на канчето му остана да се вижда сред дърветата. В този момент стражите подеха монотонните си викове, оповестяващи затварянето на парка; откъм казармите на улица „Турнон“ протръби рог.

— On ferme! On ferme!

— Приятна вечер — прошепна тя. — Тази вечер трябва да се върна сама.

Когато тя изчезна отвъд северната тераса, Хейстингс се отпусна обратно на пейката и остана да седи там, докато допир по рамото и проблясъкът на щикове не го прогониха.

Девојката прекоси градината и пое по улица „Медичи“, за да достигне булеварда. На ъгъла тя купи букетче виолетки и се отправи към улица „Школна“. Пред кафене „Булан“ бе спряла кола, от която тъкмо скачаше красива девојка, подпомагана от Елиът.

— Валентин! — възкликна слизащата. — Ела с нас.

— Не мога — рече тя, спирайки за миг. — Имам среща в „Миньон“.

— С Виктор? — засмя се познатата ѝ, а Валентин кимна и се насочи към булевард „Сен Жермен“. Там тя закрачи малко по-бързо, за да избегне веселата компания, седнала пред кафене „Клюни“ и отправила ѝ покана. Пред вратата на ресторант „Миньон“ стоеше негър в ливрея, който учтиво свали шапка.

— Изпратете ми Южен — каза тя при влизането си. Коридорът от дясната страна на главния салон я отведе до редица облицовани врати. Тук тя се размина със сервитьор и повтори молбата си да види Южен. Последният скоро се появи, безшумен, и се поклони.

— Мадам.

— Кой е тук?

— Стайте са празни, мадам; в частния салон са мадам Маделон и мосю Гей, мосю дьо Кламар, мосю Клисон, мадам Мари и тяхната компания. — Той се огледа, поклони се отново и додаде: — Мосю ви очаква от половин час.

И Южен потропа на една от вратите — онази с номер шест. Клифърд отвори вратата и девойката влезе. Сервитьорът я съпроводи отвъд прага и изчезна, прошепвайки:

— Бъдете така добри да позвъните, когато сте готови с поръчката.

Клифърд ѝ помогна да си свали палтото и взе шапката и чадъра ѝ. Тя се настани на масичката срещу него, усмихна се и опря брадичка върху дланите си.

— Какво правиш тук? — попита тя.

— Чакам — отвърна Клифърд.

За момент тя се обърна към огледалото. Широките сини очи, къдравата коса, правият нос и дребните устни се отразиха само за миг; сега стъклената повърхност отразяваше тила и гърба ѝ.

— Тъй обръщам гръб на суетата — обяви тя и отново се подпря на масата. — Какво правиш тук?

— Чакам те — повтори Клифърд, леко смутен.

— А Сесилия?

— Не започвай, Валентин...

— Знаеш ли — спокойно продължи тя, — държанието ти не ми харесва.

Той позвъни за Южен, за да прикрие объркването си.

Имаше гъста крем супа и шампанско. Блюдата се редуваха с обичайната последователност, докато накрая не пристигна кафето, а на масата не остана нищо друго, освен малка сребърна лампа.

— Валентин — поде Клифърд, получил разрешението ѝ да запуши, — на театър ли искаш да отидем? Или в „Елдорадо“? Или на цирк? Или...

— Предпочитам да остана тук — отвърна тя.

— Боя се, че не бих могъл да те развеселя — каза той, поласкан.

— Напротив, ти си по-забавен от „Елдорадо“.

— Не е хубаво да се подиграваш на хората, Валентин. Нали знаеш какво казват: смехът убива...

— Какво убива смехът?

— Знаеш... Любовта и прочие.

Тя буквално се смя до сълзи.

— Тогава той е мъртъв! — извика тя.

Клифърд я гледаше с нарастващо притеснение.

— Знаеш ли защо дойдох?

— Не — смутено отвърна той. — Не зная.

— От колко време си мой партньор?

Това питане до известна степен го сепна.

— Да видим... Около година.

— Да, година. И не ти ли омръзна?

Той не отговори.

— Не знаеш ли, че те познавам прекалено добре, за да... за да се влюбя в теб? Не знаеш ли, че сме прекалено добри и прекалено стари приятели, за да се случи това? А дори и да не бяхме, мислиш ли, че нямаше да узная миналото ти, мосю Клифърд?

— Недей да бъдеш толкова саркастична — каза той. — Грубостта не ти подхожда, Валентин.

— Не съм груба. Мила съм. Дори прекалено мила — към теб и към Сесилия.

— На Сесилия вече й омръзна от мен.

— Надявам се да е така — отвърна девойката. — Тя заслужава по-добра съдба. Знаеш ли каква репутация ти се носи в квартала? На непостоянен човек. На най-непостоянния, непоправим и сериозен колкото комар в лятна нощ. Клетата Сесилия!

Думите й видимо жегнаха Клифърд. Тя продължи по-меко:

— Аз те харесвам. Знаеш това. Всички те харесват. Тук ти си като глезено дете. Всичко ти е разрешено и всеки си затваря очите. Но не всеки е склонен да стане жертва на капризите.

— Капризи! — повтори той. — Небеса, ако момичетата от Латинския квартал не са капризни...

— Сега не говорим за това. Точно ти ли ще ги съдиш? Защо си дошъл тук тази вечер? Аз ще ти кажа защо! — извика тя. — Мосю получава бележчица, изпраща отговорченце, облича се в най-гиздавите си доспехи на завоевател...

— Нищо подобно — изчерви се Клифърд.

— Сторил си го. Типично за теб — подсмихна се тя. Следващите й думи бяха изречени тихо. — Аз се намирам изцяло в твоите ръце, но

зная, че това са ръцете на приятел. Дойдох, за да ти покажа, че го осъзнавам напълно. И по тази причина искам да те помоля... за една услуга.

Клифърд отвори очи, но не каза нищо.

— Много съм притеснена. Става дума за мосю Хейстингс.

— Какво за него? — с известна изненада запита Клифърд.

— Искам да те помоля — тя говореше все така тихо, — да те помоля... ако в някой от разговорите ви стане дума за мен... да не споменаваш...

— В разговорите ни няма да става дума за теб — тихо каза той.

— А можеш ли... да попречиш и на другите да говорят за това?

— Да, стига да присъствам. Може ли да се осведомя за причината за тази ти молба?

— Това не е справедливо — промълви тя. — Ти знаеш какво мисли той за мен. И всички останали жени. Ти сам знаеш колко различен е той от теб и останалите. Никога не бях срещала мъж като мосю Хейстингс.

Клифърд бе оставил цигарата си да угасне.

— Аз почти се боя от него... Страхувам се, че той ще узнае какви сме всички ние. Но аз не искам той да знае! Не искам той да... да извърне лице от мен... и да спре да ми говори по досегашния начин. Ти, ти и всички останали няма как да знаете какво изпитвам. Не можех да повярвам, че той е толкова добър и... и благороден. Не искам той да узнава, не и толкова скоро. О, той ще узнае, рано или късно ще узнае сам... и тогава ще се отвори от мен. Но защо!? — разпалено извика тя. — Защо той да се отвращава от мен, а не от вас?

Клифърд засрамено погледна цигарата си. Младата жена се надигна, пребледняла.

— Той е твой приятел... Ти имаш право да го предупредиш.

— Да, той е мой приятел — след известно мълчание каза той.

Няколко секунди след това двамата се гледаха мълчаливо. Тогава тя извика:

— Заклевам се във всичко, което е свято за мен, няма да ти се налага да го предупреждаваш!

— Ще ти се доверя — любезно отвърна събеседникът ѝ.

[1] Малки ми (фр.). — Б.пр. ↑

V

За Хейстингс месецът мина бързо, с малко забележителни моменти. Малко, но все пак запомнящи се. Един от тях включваше болезнена среща на Капуцинския булевард, в която той се бе натъкнал на мосю Блейдън в компанията на бърливо младо лице, чийто смях го бе смутил. Когато най-сетне бе успял да избяга от кафенето, в което мосю Блейдън го бе замъкнал, на Хейстингс му се струваше, че целият булевард се е вторачил в него. По-късно споменът за младото лице, придружавало мосю Блейдън, го накара да се изчерви пламенно; в пансиона той се върна в тъй лошо настроение, че госпожица Бинг загрижено го посъветва да вземе мерки за носталгията веднага.

Имаше и друга, не по-малко запомняща се случка. Една съботна сутрин, подтикнат от самота, той бе излязъл да се разходи и бе достигнал гарата „Сен Лазар“. Все още бе рано за закуска, но въпреки това той бе влязъл в ресторанта и бе седнал край прозореца. Там; докато го обръщаше да призове някой сервитьор, се сблъска със забързан клиент. Наместо очакваното извинение за удара по главата, Хейстингс получи потупване по рамото, придружено с възклицанието:

— Мътните да ме вземат, ти пък какво правиш тук, друже? Това се оказа Роудън, който го повлече със себе си. Макар и протестиращ, Хейстингс се бе озовал в едно от отделните помещения на ресторанта, където Клифърд, изчервен, бе скочил от масата и го бе приветствал със сепнат вид, отчасти смекчен от искрената радост на Роудън и изключителната любезност на Елиът. Последният го бе запознал с три омайни момичета, които го приветстваха тъй чаровно и се присъединиха към настояването на Роудън, така че Хейстингс веднага се бе съгласил да се присъедини към тях. Елиът накратко бе разказал предстоящия излет до Ла Рош и Хейстингс възторжено бе излял омлета си и бе отвърщал на окуражаващите усмивки на Сесилия, Колет и Жаклин. Междувременно Клифърд шепнешком бе обявявал Роудън за магаре. Клетият Роудън се бе навъсил, но тогава Елиът, усетил развитието на нещата, изтъкна, че всички ще извлекат най-доброто от ситуацията.

— А ти млъкни — каза той на Клифърд. — Това е съдба, точка по въпроса.

— По-скоро това е Роудън — промърмори Клифърд и предъвка усмивката си. В крайна сметка той не беше бавачка на Хейстингс. И тъй, седмината се качиха на влака за Хавър в девет и петнадесет и слязоха на алената гара „Ла Рош“, въоръжени със слънчобрани, въдици и една тръстикова пръчка, понесена от Хейстингс. Те се разположиха сред смокинова горичка край река Епт и Клифърд, техен водител във въпросите по спортменството, встъпи в длъжност.

— Роудън — заяви той — раздели мухите си с Елиът и го дръж под око. Той има навика да поставя тежести. И не му позволявай да се рови за червеи.

Елиът възрази, но сред всеобщия смях бе принуден да се усмихне.

— Повдига ми се от вас — обяви той. — Да не мислите, че за първи път ловя пъстърви?

— Лично аз бих се радвал да те видя да уловиш нещо — каза Клифърд и избегна хвърлената към него кукичка. Подир това се зае да подготвя трите въдици, предназначени да носят радост и улов на Сесилия, Колет и Жаклин. Със сериозна тържественост той пригоди към всяка корда по една сачма, кукичка и пъстро перо за плувка.

— Аз изобщо няма да докосна червеите — оповести Сесилия и потръпна.

Жаклин и Колет побързаха да се присъединят към нея, затова Хейстингс любезно предложи услугите си в тази насока, а също и в откачането на уловените риби. Но Сесилия, очевидно запленена от мухите на Клифърд, реши да взема уроци от майстора и скоро изчезна нагоре по реката, следвана от него.

Елиът колебливо погледна към Колет.

— Лично аз предпочитам кротушките — решително отговори дамата. — Двамата с мосю Роудън сте свободни да ловите на воля. Нали тъй, Жаклин?

— Определено — отвърна запитаната.

Елиът се занимаваше с въдицата и макарата си.

— Сложил си макарата неправилно — отбеляза Роудън.

Тук Елиът не издържа и отново хвърли поглед към Колет.

— Струва ми се, че няма да хвърлям мухи точно сега — поде той. — Пръчката на Сесилия остана и...

— Това не е пръчка — поправи го Роудън.

— Хубаво. Въдицата — продължи Елиът и понечи да последва двете девойки, но Роудън го улови за яката.

— Стой тук! Представи си човек да слага плавка и тежест на въдица за мухи! Ела.

На мястото, където скромната малка Епт се стича към Сена, край тревистия бряг гъмжи от кротушки. Именно на този бряг седяха Колет и Жаклин, потънали в оживен разговор. Двете наблюдаваха потрепването на алените пера, а Хейстингс, положил шапка върху лицето си и полегнал върху мъха, се вслушваше в гласовете им и галантно се притичаше да откачи уловената рибка в моментите, когато плясъкът на изтеглена въдица и полузадавен възклик оповестяха улов. През клоните се процеждаха слънчеви лъчи и птичи песни. Черно-бели свраки подскачаха наоколо и разсичаха въздуха с опашки. Синьо-бели сойки се обаждаха сред дърветата; наблизо, край полята пшеница, се виеше ястреб.

В Сена чайка се спускаше над водата като перо. Въздухът бе свеж и застинал. Почти никакви листа не помръдваха. Долитаха слаби звуци от далечна ферма, пронизително кукуригане и глухо лаене. Рядко през реката минаваха съдове — ферибот, на чийто корпус бе изписано „Оса 27“, влачеше шлепове подире си, а по-късно мина платноходка, понесла се по течението към сънливия Руан.

Слабо, но освежаващо ухание на земя и влага изпълваше въздуха; оранжевите криле на пеперуди трептяха над тревата. Подребни техни посестрими се щураха сред леса.

Хейстингс си мислеше за Валентин. В два часа следобед Елиът се появи, признавайки, че е избягал от Роудън, настани се край Колет и се приготви да задреме доволно.

— Къде са ти пъстървите? — осведоми се Колет.

— Още са живи — промърмори Елиът и бързо заспа.

Роудън се появи малко по-късно, хвърли кисел поглед към дремещия и показа три пъстърви с червени коремчета.

— Това — лениво се усмихна Хейстингс — е резултатът от мъчителния труд. Избиването на тези дребни рибки с малко пера.

Роудън не си направи труда да му отговори. Колет улови нова кротушка и събуди Елиът, който кисело подири с поглед кошниците с храна: Клифърд и Сесилия се бяха появили и настояваха да се подкрепят. Роклята на Сесилия бе подгизнала, а ръкавиците ѝ бяха скъсани, но тя изглеждаше щастлива. Клифърд, понесъл килограмова пъстърва, прие аплодисментите на спътниците си.

— Как я улови? — попита Елиът.

Ентусиазираната Сесилия разказа битката, а после Клифърд възхвали нейните умения с мухата: за доказателство той извади от кошницата си главуш, който почти се равнявал на пъстърва.

Всички похапнаха с апетит; Хейстингс бе обявен за очарователен. Той много се зарадва на това, макар на моменти да му се струваше, че във Франция флиртът позволява неща, които в Милбрук, Кънектикът, не биха могли да се нарекат приемливи. Струваше му се, че Сесилия би могла да проявява по-голяма сдържаност към Клифърд, а Жаклин би могла да седи малко по-далеч от Роудън. И че нищо не задължава Колет да не откъсва очи от лицето на Елиът. Въпреки това той хареса излета — с изключение на моментите, когато мислите му се насочваха към Валентин: в тях Хейстингс усещаше, че се намира много далеч от нея. Ла Рош се намира поне на час и половина път от Париж. Истина беше и това, че сърцето му се ускори радостно, когато в осем вечерта той отново се озова на гарата „Сен Лазар“, обратно в града, приютил Валентин.

— Непременно трябва да дойдете с нас и следващия път! — казаха спътниците му на сбогуване.

Той обеща и гледа как те по двойки изчезват сред притъмняващия град. Толкова дълго стоя, че когато най-накрая се откъсна от унеса, лампите на обширния булевард проблясваха като луни.

VI

На следващата сутрин той се събуди развълнуван, защото първата му мисъл бе за Валентин.

Слънцето вече позлатяваше кулите на катедралата „Света Богородица“; трополенето на работническите дървени обуца остро отекваше по улицата, а отсреща кос, кацнал сред розов бадемов храст, замаяно изливаше трели.

Той реши да събуди Клифърд за една бърза сутрешна разходка. Надяваше се по-късно да успее да го убеди за посещение в американската църква. Портиерът Алфред миеше асфалтовата алея пред студиото.

— Мосю Елиът? — каза той в отговор на небрежното запитване.

— Je ne sais pas.^[1]

— А мосю Клифърд? — попита Хейстингс, леко объркан.

— Мосю Клифърд — иронично отвърна портиерът — ще се радва да ви види, защото той си легна по светло. Всъщност той се прибра преди малко.

И портиерът се впусна да хвали хората, които никога не прекарвали нощта навън и не се прибирали в часове, при които и жандармите спят. Освен това не пропусна да изтъкне ползите от съдържаността и демонстративно отпи от фонтана в двора.

— Мисля, че няма да го безпокоя — заяви Хейстингс.

— Ако разрешите, мосю — изръмжа портиерът, — струва ми се, че ще сторите добре да го обезпокоите. Има вероятност той да се нуждае от помощ. Аз не мога да помогна, защото мен той замеря с ботуши и четки. Цяло чудо ще бъде, ако не е запалил нещо със свещта си.

Хейстингс се поколеба за момент, преглътна неудоволствието си от подобна мисия, прекоси градината и почука на вратата на студиото. Никакъв отговор не последна, затова той почука отново. Този път имаше реакция: нещо удари вътрешната страна на вратата.

— Това беше ботуш — оповести портиерът. Той използва собствения си ключ и направи знак на Хейстингс да влиза. Клифърд, в

омачкано вечерно облекло, седеше наред стаята. В ръката си той стискаше обувка. Появата на госта не го изненада.

— Добро утро. Пиърсов сапун ли използваш? — попита том с небрежно махване с ръка и с още по-небрежна усмивка.

Сърцето на Хейстингс се сви.

— За Бога, Клифърд, върви да си лягаш.

— Не и докато онзи... онзи Алфред си вре носа тук, а аз имам готова за мятане обувка.

Хейстингс угаси свещта, повдигна шапката и бастуна му и каза с неприкрито чувство:

— Това е отвратително, Клифърд. Не съм и подозирал, че правиш подобно нещо.

— Аз пък подозирах.

— Къде е Елиът?

— Старче — поде Клифърд, пиянски сантиментален, — провидението, което се грижи врабчетата и прочие да не остават гладни, е разпростряло ръка над блудния...

— Къде е Елиът?

Но Клифърд само заклати глава.

— Навън. Някъде. — И внезапно обзет от желание да зърне отсъстващия си другар, той започна да го зове.

Шокираният Хейстингс мълчливо седна в креслото. След като проля няколко горещи сълзи, Клифърд отново се развесели и с изключителна предпазливост се надигна.

— Старче, искаш ли да видиш чудо? Сега ще го видиш. — Той замълча и се усмихна глуповато.

— Чудо — повтори той.

Хейстингс предположи, че другият загатва за задържането си прав, затова не каза нищо.

— Отивам да си лягам — оповести той. — Клифърд Клетти отива да си ляга. Ей го чудото!

И той действително стори това, съумявайки да прецени разстоянието и да запази равновесие — проява, която би му спечелила пълното одобрение на Елиът, ако последният бе присъствал в качеството си на *connoisseur*. Само че Елиът отсъстваше. Хейстингс го откри половин час по-късно, на пейка в Люксембургската градина, от която Елиът го посрещна със снизходителна усмивка. Въпреки това

той позволи да бъде отведен обратно до изхода на парка, където със сносен поклон отказа допълнителна помощ и се затътри по улица „Вавен“.

Хейстингс го наблюдаваше известно време, за да се убеди в сигурността на походката му, преди да се върне при фонтана. В началото се чувстваше потиснат; трябваше да мине известно време, преди чистият утринен въздух да смогне да оправи настроението му и да разведри сърцето му. Тогава младежът се намести по-удобно под сянката на крилатия бог.

За свежестта на въздуха допринасяше уханието на портокалови цветове. Наоколо гълъби се плацикаха, изливаха вода върху гърдите си или се отпускаха почти до шия в басейна. Врабчетата също изявяваха значимо присъствие, плакнеха прашни перца в бистрия вир и чикчирикаха усилено. Под чинарите, обграждащи езерото срещу фонтана на Мария Медичи, водни кокошки кълвяха тревата или важно пристъпваха, отправени към някаква цел, известна само на тях.

Пеперуди, все още сковани от хладната нощ под люляковите листа, пълзяха по белия флокс или тронаво се издигаха към някой затоплен от слънцето храст. Пчелите вече сновяха сред знойките; няколко сиви мухи с кафеникави очи се препичаха на слънце, издигаха се в гонитба и отново се връщаха, потриващи крачка.

Часовите крачеха енергично пред помещенията си. На моменти те поспираха и поглеждаха към караулното за появата на следващата стража.

Най-сетне очакваната смяна се появи с шумни стъпки и дрънчене на щикове; церемониалната формалност бе разменена и освободените се отдалечиха с шумно хрущене.

Слаб звън долетя от часовниковата кула на двореца; плътната камбана на „Сен Сюлпис“ повтори оповестяването. Хейстингс продължаваше да бленува в сянката на бога. Друг посетител на парка се настани на неговата пейка. В началото той не обърна внимание. Едва подир първите думи на посетителя той повдигна очи.

— Вие! И то по това време?

— Бях притеснена, не можех да заспя. — С по-тих, щастлив глас тя додаде. — Ами вие какво правите тук? По това време?

— Аз спях добре, слънцето ме събуди.

— А аз не можах да спя — повтори тя. За момент някаква неопределима сянка докосна погледа ѝ. Тогава тя се усмихна. — Толкова се радвам... Сякаш предчувствах, че ще ви открия тук. Не се смейте, аз вярвам в сънищата.

— Наистина ли сте сънували, че ще ме намерите тук?

— Мисля, че сънувах с отворени очи — призна тя.

Известно време двамата мълчаха, подчертаващи с мълчание радостта от взаимното присъствие. Пък и мълчанието им бе красноречиво: плахи усмивки и погледи, вдъхновени от мислите, непрекъснато се докосваха. Когато устните най-сетне се раздвижиха и отново се понесоха думи, последните изглеждаха почти излишни. Изреченото не беше особено дълбокомислено. Може би най-ценните думи, отронили се от Хейстингс, се отнасяха до закуската.

— Още не съм пила сутрешния си шоколад — призна тя. — Впрочем, вие сте голям материалист.

— Валентин — импулсивно каза младежът, — ще ми се... иска ми се поне веднъж... само днес... да ми посветите целия си ден.

— Божичко — усмихна се тя. — Не само материалист, но и егоист!

— Не егоист, а просто гладен. — Той я погледна.

— И канибал!

— Какво ще кажете, Валентин?

— Шоколадът ми...

— Изпийте го с мен.

— No dejeuner...

— Да закусим заедно в Сен Клу.

— Не мога...

— Заедно — цял ден заедно. Какво ще кажете, Валентин?

Тя мълчеше.

— Само един път — настояваше Хейстингс.

Отново неопределимата сянка затъмни очите ѝ за миг. Подир това девойката въздъхна.

— Добре. Но само веднъж.

— Цял ден? — каза той, страхуващ се да повярва на щастието си.

— Цял ден — усмихна се събеседничката му. — Умирам от глад! Хейстингс се засмя възторжено.

— Вие сте непоправима материалистка!

На булевард „Сен Мишел“ има сладкарница със синьо-бяла фасада и спретната вътрешност. Нейна съдържателка е млада жена с кестенява коса, която съвършено владее френски, макар да се отзовава на името Мърфи. Въпросната жена ги приветства с усмивка и със замах разстла пряспа салфетка върху една от цинковите маси за двама. Подир това им донесе две чаши с шоколад и кошница с още топли кроасани.

Златистите бучки масло, всяка щампована с детелина, бяха съсредоточили уханието на нормандските ливади.

— Великолепно! — изрекоха двамата едновременно и подир това се засмяха.

— Единни в мисълта — поде той.

— Глупости — прекъсна го Валентин, изчервена. — Аз си мисля колко бих искала да изям един кроасан.

— Аз също — победоносно обяви Хейстингс. — Това потвърждава думите ми.

Двамата се впуснаха в спор: тя го обвини в поведение, недостойно и за малко дете, а той категорично отхвърляше това и отправяше обвинения на свой ред. Това принуди и госпожица Мърфи да се засмее с разбиране; последният кроасан бе изяден като примирие. Подир това двамата се надигнаха и Валентин взе спътника си под ръка. Двамата се сбогуваха сърдечно със съдържателката, която им извика весело:

— Bonjour, madame! Bonjour, monsieur! — И остана загледана в тях. Пред очите ѝ те спряха файтон и се качиха в него. — Dieu! Qu'il est beau! — въздъхна тя и подир миг добави. — Интересно дали са съпрузи? Ma foi ils ont bien l'air^[2]

Файтонът пое по улица „Медичи“, зави по улица „Вожирар“, която следва до пресечката ѝ с улица „Рен“. Последната го отведе до гара „Монпарнас“. Двамата пристигнаха точно навреме, за да хванат влака: качиха се почти едновременно с последния звънец. Железопътният служител затвори вратата на купето им; изпищя свирка, на която отвърна ревят на локомотива. Дългият влак се отдели от гарата и започна да набира скорост все по-бързо и по-бързо сред утринта. От отворения прозорец нахлуваше летен ветрец, който си играеше с перчема на девойката.

— Имаме цяло купе само за нас — каза Хейстингс.

Валентин седеше до прозореца, с блеснали очи и полуотворени устни. Вятърът продължаваше да разрошва къдриците ѝ и да си играе с панделките под брадичката ѝ. С едно бързо движение тя ги развърза, изтегли дълга игла и свали шапчицата си, за да я остави на седалката до себе си. Влакът летеше.

Руменина започваше да изпълва бузите ѝ. Всеки бързо погълнат дъх прелиташе през лилиите край шията ѝ. Дървета, къщи и езера прелитаха края тях, засенчени от слели се в облак телеграфни стълбове.

— По-бързо! По-бързо! — възкликна тя.

Неговият поглед не се отделяше от очите ѝ. А Валентин, широко разтворила клепачи, зад които надничаше синева, оставаше загледана в нещо далеч напред: нещо, което не се приближаваше, а продължаваше да тича на същото разстояние пред тях.

Дали това беше хоризонтът, разкъсан ту от мрачината на склон, ту от кръста на провинциален храм? Дали това беше призрачното очертание на лятната луна, едва долавящо се сред небето?

— По-бързо! По-бързо! — викаше Валентин.

Купето се тресеше; полята прелитаха край тях в изумрудено. Хейстингс постепенно се зарази от въодушевлението ѝ; неговото лице също просия.

— Погледнете! — провикна се спътничката му, несъзнателно улови ръката му и го придърпа до прозореца и до себе си. — Да надникнем заедно!

Той видя единствено движението на устните ѝ; отразеният екот на колелата отвя гласа ѝ. Въпреки това ръката му стисна нейната; младежът се приближи до отвора. Вятърът засвистя край тях.

— Не се навеждайте толкова, Валентин, пазете се! — сепна се той.

Под тях, през подпорите на моста, проблясваха водите на широка река. Подир нея влакът навлезе в тунел, отвъд който очакваха поредни зелени поля. Вятърът отново започна да свисти около тях. Девојката продължаваше да стои приведена навън; Хейстингс я улови през кръста и извика:

— Бъдете внимателна, Валентин, моля ви!

— По-бързо, по-бързо! — мълвеше тя. — Далеч от света, далеч от страната, по-бързо и далеч от света!

— Какво си говорите, Валентин? — каза той. Но и сам не чу думите си; вятърът ги тласна обратно в гърлото му.

Ни младата жена го чу, отдръпна се от прозореца и погледна към ръката, обгърнала я в защита. Тогава тя повдигна очи към неговите. Вагонът продължаваше да се поклаща сред дрънчене на прозорци. Влакът летеше през гора; на непредвидими интервали сред клоните пламваше слънце. Хейстингс се вглеждаше в измъчените ѝ очи; той я привлече към себе си и целуна полуразтворените устни, а тя извика горчиво и безнадеждно:

— Не... Не!

Но той продължаваше да я притиска силно към себе си и да шепне за искрена обич и страст.

— Не... не... Аз обещах... Трябва да знаете... аз не съм достойна...

Чистото му сърце не бе способно да придаде смисъл на тези ѝ думи, нито тогава, нито когато и да било. Скоро тя утихна и отпусна глава на гърдите му. Хейстингс се облегна на прозореца, заслушан в свистящия вятър. Радостният му пулс биеше много по-оживено от ритъма на локомотива. Гората бе останала зад тях; вече нямаше какво да скрива слънцето и да му пречи да залива света с яркота. Валентин повдигна очи и се загледа през прозореца. Тя започна и да говори, но гласът ѝ бе слаб и принуди младежа да приближи глава до нея и да се вслуша.

— Не мога да се отскубна от вас, защото съм прекалено слаба. Още в самото начало вие ме покорихте — завладяхте сърцето и душата ми. Аз наруших думата си към човек, който ми се доверяваше, но ви казах всичко. Какво значение има останалото?

Той се усмихваше на нейната невинност, а тя боготвореше неговата.

[1] Не зная. (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Двамата изглеждат много щастливи (фр.). — Б.пр. ↑

УЛИЦАТА НЕДОСТЪПНА

*Каквото философи и знахари да
твърдят
и важността си взаимно да
множат,
знай следното: те също брънка
са от общата верига,
не са способни същината ѝ да
променят.*

*Алени и жълти рози ил дихание
на развълнувалия се океан
не струват нищо пред уханието
на истинска жена.
Как скучни са оклюмалите
лилии!
И скука са застинали води.
Да мисля друго е усилие.
За мислите ми съществува
само ти.
До тези ти неща мирът се
свежда:
горящи устни, гръд, ръце.
Отметната коса. От мен:
копнежът.*

I

Една сутрин в академията „Жюлиан“ един студент се обърна към Селби:

— Това е Фоксхол Клифърд — и с четката си посочи към младеж, който седеше пред триножника си, без да прави нищо.

Селби, срамежлив и нервен, се приближи до въпросния и поде:

— Казвам се Селби... току-що пристигам в Париж и нося препоръчително писмо...

Гласът му се изгуби в трясъка на съборен триножник; собственикът на съборения триножник се нахвърли върху съседа си. Известно време в студиото на господата Буланже и Лефевр се чуваше единствено битката им, в крайна сметка пренесла се върху стълбището. Селби, получил още поводи да се притеснява за посрещането си, плахо погледна към Клифърд, който от своя страна невъзмутимо наблюдаваше сражението.

— Тук е малко шумно — рече Клифърд. — Но когато опознаете останалите, ще видите, че са свестни.

Прямотата му моментално направи положително впечатление на Селби. А Клифърд със същата пленителна непринуденост го запозна с още неколцина студенти от най-различни националности. Някои от тях се проявиха като по-сърдечни от другите, но всички бяха любопитни. Дори полубожественият отговорник си направи труда да каже:

— Друже мой, ако някой говори френски като вас и освен това е приятел на мосю Клифърд, той няма нужда да се притеснява за работата си в това студио. Разбира се, вие разбирате, че ще трябва да се грижите за огнището до появата на следващия новак?

— Напълно.

— И нямате нищо против плявата?

— Не — отвърна Селби, макар да я ненавиждаше.

Развеселеният Клифърд си сложи шапката с думите:

— В началото ще трябва да очаквате много от нея.

Селби също взе своята шапка и последва новия си познайник.

На минаване край подиума на модела край тях се разнесе крясък:

— Chapeau! Chapeau!^[1]

Някакъв студент скочи от мястото си и заплаши Селби. Последният почервеня и погледна към Клифърд.

— Трябва да ги почетете, като си свалите шапката — обясни Клифърд през смях.

Малко засрамен, Селби се обърна към състудентите си и го стори.

— Et moi? — възкликна моделът.^[2]

— Вие сте очарователна — отвърна Селби, сам изненадан от дързостта си. Творците скочиха като един, крещейки:

— Той се справи добре! Той е наш човек!

А позиращата дама се засмя, изпрати му въздушна целувка и възкликна:

— A demain beau jeune homme!^[3]

Цялата седмица Селби работи необезпокояван. Френските студенти му лепнаха прозвището *l'Enfant Prodigue*, което бе свободно интерпретирано като Блудния син, хлапето, Селби Малчугана и Мелби. Когато прозвището премина в Малеби, Клифърд сложи край на поредицата; тя пое назад и се върна до Хлапето.

Пристигна сряда, а заедно с нея и мосю Буланже. В продължение на три часа студентите се гърчиха под хапливия му сарказъм — сред които и Клифърд, който трябваше да узнае, че от творби разбирал още по-малко и от творенето. В случая Селби извади по-голям късмет. Професорът мълчаливо огледа творбите му, хвърли му остър поглед и с неопределен жест отмина. Скоро той се оттегли заедно с Бугеро — за голямо облекчение на Клифърд, който побърза да си нахлузи шапката и да си тръгне.

На следващия ден той не се появи, така че Селби, разчитал да го срещне в студиото (впоследствие той щеше да разбере, че е наивно от негова страна да разчита на нещо подобно), трябваше да се прибира сам до Латинския квартал.

Париж все още беше непознат за него, макар да не го смущаваше особено с великолепието си. Никакви скъпи спомени не вълнуваха американската му гръд на площад „Шатле“ или край катедралата „Света Богородица“. Съдебната палата с часовника, кулите си и аленосини гвардейци; площад „Сен Мишел“, гъмжащ от омнибуси и бълващи вода грифони, трамваите и двойките полицаи, отрупаните с

маси тераси на кафене „Ваше“ — всичко това не представляваше интерес за него. Той дори не осъзна момента на навлизането си в прословутия Латински квартал.

Някакъв файтонджия го заговори в качеството му на буржоа и изтъкна превъзходството на возенето в карета пред ходенето. Някакъв гамен, привидно страшно заинтересуван, се осведоми за последните вести от Лондон, а после на прави челна стойка и призова Селби двамата да си премерят силите. Някаква красива девойка го изгледа продължително с виолетовите си очи. Той дори не я забеляза, но тя, зърнала собственото си отражение в един прозорец, не можа да пропусне изчервяването си. При опита си да възобнови пътя си тя се натъкна на Фоксхол Клифърд и побърза да се отдалечи. Смаяният Клифърд я проследи с поглед, преди да се обърне към Селби, който бе поел по булевард „Сен Жермен“, за да достигне улица „Сена“. Клифърд се огледа в близката витрина. Резултатът му се видя незадоволителен.

— Аз не съм красавец — помърмори той, — но не съм и плашило. Защо тя така се изчерви при вида на Селби? Ми кога не съм я виждал да поглежда към някого по такъв начин. Сигурен съм, че и останалите от квартала могат да кажат същото. Освен това тя никога не ме поглежда, при положение че винаги съм бил почтителен.

Той въздъхна, промърмори нещо, свързано със спасяването на душата му, и се отдалечи с типичната си походка. Без видими усилия Клифърд настигна Селби на ъгъла; двамата прекосиха слънчевия булевард и се настаняха пред кафене „Серкъл“. Там Клифърд се поклони на всички на терасата, заявявайки на спътника си:

— С всички тях ще се запознаеш по-късно. За момента нека ти представя две от парижките забележителности: мосю Ричард Елиът и мосю Стенли Роудън.

Забележителностите добродушно отпиваха вермут.

— Днес те нямаше — неочаквано поде Елиът.

Клифърд избягваше да го поглежда в очите.

— За да се докоснеш до природата? — додаде Роудън.

— Коя е щастливката? — продължаваше Елиът, а Роудън веднага се включи:

— Име: Ивет; националност: бретонка...

— Не — сухо отвърна Клифърд. — Госпожица Недостъпна.

Темата бе сменена веднага; изненаданият Селби трябваше да слуша имена, които чуваше за първи път, и хвалби за спечелилия последната Римска премия. С възторг той се запозна с дръзки мнения и честни обсъждания, макар и проведени предимно на жаргонен английски и френски. Освен това той копнееше за времето, когато на свой ред ще се потопи в борбата за слава.

Камбаните на „Сен Сюлпис“ отбелязаха настъпването на кръгъл час; Люксембургският дворец отговори мелодично. С един поглед към слънцето, затъващо зад Бурбонския дворец, те се надигнаха и се отправиха на изток, прекосиха булевард „Сен Жермен“ и се понесоха към Медицинската академия. На ъгъла някаква девойка се размина с тях. Клифърд се подсмихна, Елиът и Роудън изглеждаха развълнувани. Във всеки случай всички те я поздравиха. Без да повдига очи, тя отвърна на поздрава им. А Селби, изостанал от тях заради някаква пъстра витрина, видя насреща си едни от най-сините очи, които някога бе съзирал. Очите веднага се сведоха към земята; младежът побърза да настигне другите.

— Небеса — обяви той. — Знаете ли, че току-що видях най-красивото момиче.

Възкликанието на тримата му спътници отвърна като гръцки хор.

— Госпожица Недостъпна!

— Какво? — неразбиращо възкликна Селби. Единствено Клифърд отговори, и то с неразбираем жест. Два часа по-късно Клифърд беше този, който се обърна към Селби и рече:

— Виждам, че искаш да ме попиташ нещо; от километри личи по шаването ти.

— Да — почти невинно отвърна Селби. — Става дума за онази девойка. Коя е тя?

В усмивката на Роудън се долавяше съжаление, а Елиътвата съдържаеше горчилка.

— Името ѝ — бавно поде Клифърд — не е известно на никого от нас. Или поне — съвестно добави той — доколкото се простират познанията ми. Всеки от Латинския квартал и поздравява, а тя отвръща на поздрава, но никой не е могъл да се сдобие с повече от това. Занятието ѝ, ако може да се съди по ролките, които тя носи със себе си, е пианистка. Живее на тиха уличка, непрекъснато ремонтирана от общината; тъмните букви на ремонтната табела, съдържащи

названието на въпросната уличка, са се превърнали и прозвище на нашата непозната дама: улицата недостъпна.

Мосю Роудън, чийто френски е тромав, в началото наричаше нашата любимка Ру Бари...^[4]

— Нищо подобно — разпалено възрази Роудън.

— Така че госпожица Бари — или Недостъпна, ако предпочиташ — е почитана от всеки некадърен художник в квартала.

— Ние не сме некадърни художници — поправи го Елиът.

— Аз не съм — каза Клифърд. — Позволи ми да изтъкна, Селби, че тези двама господа на няколко пъти неподходящо са ѝ предлагали услугите си. Благодарение на това узнахме, че дамата притежава смразяваща усмивка, с която не се поколебава да си послужи в подобни моменти и — тук той придоби мрачен вид — аз бях принуден да стигна до заключението, че нито академичната елегантност на Елиът, нито жизнерадостните форми на Роудън са успели да развълнуват леденото ѝ сърчице.

Елиът и Роудън, възмутени, възкликнаха в един глас:

— Ами ти!?

— Аз — прямо отвърна Клифърд — се боя дори да пристъпя там, където вие се втурвахте.

Двадесет и четири часа по-късно Селби напълно бе забравил за тайнствената госпожица Недостъпна. През остатъка от седмицата той работи предимно в студиото; натрупалата се умора го накара да си легне в събота още преди вечеря. Тогава му се присъни жълтееща река, която го даваше. Едва в неделя сутринта без никаква връзка той се замисли за синеоката дама, а след няма и десет секунди я зърна. Това се случи край сергиите за цветя на мраморния мост. Дамата разглеждаше саксия с теменуги. Цветарят влагаше огромни усилия във възхваляването на стоката си, но госпожица Недостъпна само поклати глава.

Не може да се каже със сигурност дали Селби би спрял да разглежда столлистните рози, ако не беше разговорът с Клифърд от изминалия вторник. Напълно е възможно любопитството му да се бе изострило — с изключение на пуйките, едно деветнадесетгодишно момче е най-любопитното двукрако създание. От двадесет нататък то

просто започва да прикрива това си качество. Но за оправдание на Селби трябва да се признае, че пазарът наистина изглеждаше привлекателно. Под безоблачното небе цветята скриваха парапета на моста. Въздухът бе налят с ухание; слънцето бе заметнало шарена сянка сред клонките и пламтеше в листенцата на розите. Личеше, че пролетта е дошла — и че се намира в разгара си. Водоносните разливаха свежест сред булеварда; доверчивите въдичари тревожно следяха перата си сред пенестата Сена. Белеещи се кестени туптяха от жуженето на пчелите. Пеперуди размятаха крилца край цветята. Във въздуха се носеше уханието на затоплена пръст, а шуменето на реката напомняше за горски поток. Сред поклащащите се лодки прелитаха лястовици. От клетка край недалечен прозорец се обаждаше канарче.

Селби отмести поглед от розите и се загледа към небето. Нещо в птичата песен го бе разчувствало. А може би той бе усетил сладостното влияние на майския въздух.

В първите мигове той дори не осъзнаваше спирането си, покъсно осъзна смътно причината за него, подир това реши, че трябва да поднови пътя си, накрая размисли и погледна право към госпожица Недостъпна. Цветарят каза:

— Госпожице, това е прекрасна саксия с теменуги.

Госпожица Недостъпна поклати глава.

Градинарят се усмихна. Видно беше, че тя не се интересува от цветята. Тя бе закупила много саксии с цветя тук, най-малко две всяка пролет, без да се пазари. Но какво искаше тогава? Явно теменужките бяха само предлог за някаква по-важна трансакция. Той потри ръце и се огледа.

— Искрено мога да ви препоръчам тези лалета — отбеляза той.
— Или зюмбюлите.

Цветарят изпадна в захлас само при вида на уханните клонки.

— Това — промърмори дамата и посочи към великолепен розов храст с чадърчето си. Гласът ѝ трепна.

Селби, срамно подслушващ чужди разговори, долови това. И цветарят също го долови. Сред уханието на розите той надуваше отлична сделка. И все пак трябва да му се признае, че той не прибави и сантим към същинската стойност на цветето. Най-вероятно девойката беше бедна, пък и бе очарователна.

— Петдесет франка, госпожице.

Тонът на градинаря бе сериозен. Госпожица Недостъпна разбра, че пазаренето би било излишно. За момент и двамата замълчаха. Цветарят не се впусна да хвали продукцията си: розовото дръвче беше смайващо, всеки можеше да види това.

— Ще взема теменугите — заяви момичето и извади два франка от ухабената си чанта. Тогава тя повдигна очи. Сълза затрудняваше зора ѝ и пречупваше светлината като диамант, а в нея се отрази и образа на Селби. Един допир на носната кърпичка прочиства сепнатите сини очи, но младежът се задържа пред погледа, макар и смутен. Той веднага се загледа към небето, неочаквано връхлетян от астрономически интереси. Тъй като това му изследване се проточи цели пет минути, в един момент цветарят също изви врат; един полицаи също се присъедини. Смутен, Селби се загледа в обущата си, продавачът се загледа в него, а полицаят продължи обиколката си. Непознатата госпожица отдавна бе изчезнала.

— Какво мога да ви предложа, мосю? — каза продавачът.

Без сам да знае защо, Селби започна да купува цветя. За огромно удоволствие на цветаря — той никога не бе продавал толкова много от продукцията си, никога не бе успявал да го стори на тъй отлични цени и никога не се бе натъквал на толкова лесно съгласяващ се клиент. И въпреки всичко продавачът пак имаше основание да се оплаква, защото в случая му липсваше тръпката на пазаренето.

— Тези лалета са великолепни!

— Наистина е така! — разпалено потвърди Селби.

— Уви, те са много скъпи.

— Вземам ги.

— Бога ми! — каза си цветарят. — Той е по-луд от повечето англичани.

И пазарлъкът продължаваше.

— Този кактус...

— Да, разкошен е!

— Ала, уви...

— Бъдете така добър да ми изпратите и него.

Цветарят се облегна на перилата.

— Този омаен розов храст... — тихо поде той.

— Същинска красота. Ако не се лъжа, цената му е петдесет франка...

Селби се изчерви и млъкна. Продавачът се наслаждаваше на объркването му. Но неочаквана хладна решителност прогони смущението и художникът заяви твърдо:

— Вземам и него. Защо младата дама не го купи?

— Младата дама не е богата.

— Откъде знаете?

— Защото ѝ продавам много теменужки, а те не са скъпи.

— Тези ли цветя закупи тя?

— Тези, мосю, синьо-златните.

— Кога възнамерявате да ѝ ги изпратите?

— По пладне, когато е отминала най-голямата навалица и пазарът затвори.

— Изпратете ѝ и розовия храст. И — тук Селби хвърли изпепеляващ поглед насреща му — не смейте да казвате от кого са.

Цветарят го гледаше смаяно, а живописецът невъзмутимо продължи:

— Останалото изпратете в хотел „Сенат“ на улица „Турнон“ №7. Ще съобщя на портиера.

Тогава той закопча ръкавицата си и се отдалечи. Още след първия ъгъл, скрил го от погледа на портиера, Селби бе връхлетян от изчервяване и от осъзнаването, че е пълен глупак. Десет минути по-късно се намираше в хотелската си стая и със слабоумна усмивка повтаряше:

— Аз съм глупак, аз съм непростим глупак!

Час по-късно той все още седеше в креслото си, в същата поза, все още с шапка и ръкавици, стиснал бастунчето си, притихнал и загледан във върховете на обувката си. Усмивката му не беше толкова глупашка, колкото по-скоро замислена.

[1] Шапката! (фр.). — Б.пр. ↑

[2] А мен няма ли да поздравите? (фр.). — Б.пр. ↑

[3] До утре, млади красавецо! (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Rue Varée — Улицата е недостъпна. — Б.пр. ↑

III

Около пет часа същия следобед дребната женица с тъжния поглед, която изпълнява портиерската служба в хотел „Сенат“, получи възможност удивено да закърши ръце: цяла каруца с цветя спря пред входа. Тя повика на помощ пиколото Жозеф, който, след като пресметна стойността на цветята през *petits verres*, мрачно отрече да има представа за крайната им цел.

— Сигурно са за жена! — каза портиерката.

— Може би са за теб? — предположи Жозеф.

След миг мълчание дребната жена въздъхна. Жозеф почеса носа си — нос, чиято изисканост може да засенчи всяка цветна витрина.

Цветарят изникна, стиснал шапката си, и няколко минути по-късно Селби стоеше сред стаята си, свалил връхна дреха и запретнал ръкави. До неотдавна стаята бе съдържала около два квадратни метра свободно пространство, която площ понастоящем бе заета от кактус. Леглото се огъваше под тежестта на теменужки, лилии и подсунки, а от умивалника влажност черпеха бъдещи дръвчета.

Малко по-късно Клифърд изникна на посещение, спъна се о една продълговата саксия грах, руга известно време, извини се, а после, успял да забележи цялостното озеленяване на стаята, удивено се настани върху саксия здравец. Това, естествено, бе краят на здравеца, но Селби само махна с ръка и продължи да се вглежда в кактуса.

— Бал ли ще провеждаш? — попита Клифърд.

— Н-не... просто много обичам цветя — обясни Селби, но обяснението бе лишено от ентузиазъм.

— Предполагам. — Подир известно мълчание гостът добави: — Хубав кактус.

Селби си придаде вид на ценител, докосна кактуса и внимателно намести няколко бодила. Тогава се появи Жозеф, понесъл сметката. Служителят я оповести високо, отчасти за да впечатли Клифърд, отчасти да изнуди Селби да даде *pourboire*, от който самият Жозеф щеше да извлече най-голяма полза и евентуално да подели с цветаря. Клифърд направи опит да се престори, че не е чул, а Селби плати и

надплати. Подир това домакинът се върна в стаята, правейки се на безразличен. Това му начинание се провали, защото си скъса панталоните о кактуса.

Клифърд премина към обсъждането на незначителни теми, запали си цигара и се загледа през прозореца — с други думи, той стори всичко, за да даде на Селби шанс. Домакинът се опита да се възползва, но заекна, след като смотолеви, че пролетта най-сетне е пристигнала. Насреща му продължаваше да се белее Клифърдовият тил. Този врат притежаваше завидна изразителност. Дребните заострени ушички изглеждаха налети с поискано злорадство. Селби направи последен опит да запази достойнството си, насочвайки се към запасите си от руски цигари: те щяха да предложат спасителна тема. Уви, кактусът отново успя да изникне на пътя му.

— Проклет бодил — процеди Селби неволно, против желанието си да запази самообладание. Той нямаше вина: бодлите на кактуса бяха и дълги, и остри; и достатъчно дълги, за да достигнат стаявания му гняв. Вече нямаше връщане назад: Клифърд се бе извърнал към него.

— Я кажи, Селби, защо си накупил всичките тези треволяци?

— Харесвам цветята — повтори Селби.

— Какво ще правиш с тях? Виждам, че цялото ти легло е заето. Няма да можеш да спиш.

— Ще мога. Особено ако ми помогнеш да смъкна саксиите на земята.

— И къде ще ги оставиш?

— Бих могъл да ги дам на портиерката...

Селби съжали за тези си думи още в момента на изричането им. небеса, какво щеше да си помисли Клифърд за него? Нима щеше да повярва, че всичките тези цветя са били купени именно заради портиерката? А и когато из Латинския квартал се разчуеше. Селби не можеше да търпи подигравките, а бърливостта на Клифърд му бе отлично известна.

В този момент някой почука на вратата.

Селби стреснато погледна към Клифърд — по начин, разчувствал госта. Този поглед представляваше едновременно признание и молба. Клифърд веднага се надигна, проправи си път през цветния лабиринт, допря око до пролуката край вратата и попита:

— Кой се е дотресъл, да го вземат мътните?

Този цветист начин на изразяване е типичен за Латинския квартал.

— Елиът е — сам отговори Клифърд, извърщайки глава. — А също и Роудън и булдозите им. — Той отново се обърна към вратата. — Изчакайте на стълбите, сега ще дойдем.

Дискретността е добродетел. В Латинския квартал добродетелите като цяло са рядкост. Посетителите се настаниха на стълбището и започнаха да си свирукат.

Не след дълго Роудън подвижна:

— Надушвам цветя. Двамата пируват вътре!

— Точно ти би трябвало да познаваш Селби достатъчно добре — изръмжа Клифърд иззад вратата.

Междувременно домакинът трескаво заменяше раздраните си панталони.

— О, ние познаваме Селби — натърти Елиът.

— Мда — потвърди Роудън. — Той урежда цветни пиршества и поканва Клифърд, а ние чакаме на стълбите.

— Докато кварталната младеж пирува и празнува — каза Роудън. С неочаквано свъсване той се осведоми: — Одет там ли е?

— А Колет? — додаде Елиът. И без да чака отговор, сам извика: — Колет, там ли си? Аз тук си клатя краката.

— От Клифърд всичко може да се очаква — рече Роудън. — Такъв стана той покрай онази госпожица Недостъпна.

А Елиът се обади:

— Знаете ли, господа, че днес следобед видяхме да докарват цветя пред дома й.

— Рози и прочие — уточни Роудън.

— Сигурно са били за нея. — Елиът бе започнал да гали булдога си.

Жегнат от неочаквано подозрение, Клифърд се обърна към Селби. Последният си тананикаше, подбираше си ръкавици и зареждаше табакерата си. Накрая той откъсна един цвят от кактуса, пъкна го в бутониерата си и се усмихна на госта. Този му жест доста смути Клифърд.

IV

Понеделник сутринта в академията студентите воюваха за свободните места. Онези с по-ранни претенции прогонваха останалите, които неспокойно бяха седели върху лелеяните табуретки. Изникваха борби за палитри, четки и папки; във въздуха отекваха позиви към Сисери. Последният, мърляв бивш модел, който в по-светлите си дни бе позирал като Юда, раздаваше корав хляб по едно су къшея — това му стигаше, за да си купува цигари. Самият мосю Жюлиан се появи, за да се усмихне бащински и отново да изчезне. Изчезването му бе последвано от появата на чиновника, муцунесто създание, което се впусна сред боричкащите се орди в търсене на жертва.

Трима закъснели платци бяха открити и призовани. Четвърти бе надушен, проследен, открит и заловен зад печката подир неуспешния му опит за бягство. Някъде в този момент гълчавата стана още по-остра, призовавайки Жул.

Жул се появи, изгледа две сбивания с тъжно примирение в кафявите си очи, здрависа се с всеки и се стопи сред тълпата. Подир него настъпи атмосфера на примирение: вълци и агнета седнаха заедно, отговорниците си запазиха най-добрите места и разгърнаха списъците.

— Тази седмица ще започват с „К“ — разчу се.

И наистина беше така.

— Клисон!

Клисон веднага скочи и написа името си с тебешир пред една от предните позиции.

— Карон!

Карон изтича напред, за да запази мястото си. Изтрака съборен триножник.

— За бога! — възкликна някой на френски. — Къде си се разбързал! — продължи възклицианието на английски. С тропот по земята се посипаха четки. Сред припряното подреждане гласът на отговорника продължаваше строго да изрежда:

— Кошон! Клифърд!

Отговорникът повдигна очи, задържал пръст върху списъка.

— Клифърд!

Клифърд го нямаше. Той се намираше на три мили и всеки миг увеличаваше това разстояние. Не бързаше, напротив, крачеше с типичното си спокойствие. Придружаваше го Елиът, а двата булдога встъпваха в ролята на ариергард. Елиът четеше „Жил Блас“ и видимо се забавляваше, но тъй като виждаше, че гръмкото веселие не би подходило на Клифърдовото настроение, се задоволяваше да се подсмива. А спътникът му мълчеше, без да коментира, и напредваше към Люксембургската градина. Там той си избра пейка край северната тераса и смръщено започна да се оглежда. Елиът сложи каишки на кучетата си, хвърли преценяващ поглед към приятеля си и отново възобнови четенето (и подсмивването си).

Денят изглеждаше свършен. Слънцето се бе издигнало високо над катедралата и разливаше златото си над цял Париж. Нежните кестенови листа хвърляха сянка над терасата и алеите — синкава сянка, от която Клифърд би почерпил тъй търсеното напоследък вдъхновение, стига да поискаше. Но той не гледаше към сенките. Типично за този период от кариерата му, той мислеше за всичко друго, но не и за работата си. Наоколо врабчетата се боричкаха, за да изтъкнат качествата си, едри гълъби прелитаха от дърво на дърво, мухи изникваха на пътя на слънчевите лъчи, а цветята излъчваха смесени ухания, подтикващи към копнеж. Именно под тяхното влияние Клифърд заговори.

— Елиът, ти си истински приятел...

— Повдига ми се от теб — отвърна другият и вдигна поглед от четивото си. — Точно каквото си мислех, пак е замесена някоя фуста. И — раздразнено продължи той — ако това е причината да ме замъкнеш тук... Ако си ме довел, за да ми възхваляваш някоя идиотка...

— Тя не е идиотка — меко възрази Клифърд.

— Да не би да проявяваш наглостта да ми кажеш, че си се влюбил отново?

— Отново?

— Да, отново и отново, и отново. Така ли е?

— Този път — тъжно заяви Клифърд — е сериозно.

За момент на Елиът му идеше да го удуши; подир това той се засмя безсилно.

— Хайде, слушам те, продължавай. Да чуем за онази, която ще наследи Клеманс, Мари Телес, Козет, Фифин, Колет, Мари Вердиер.

— Всички тези дами са очарователни, но с тях нямаше нищо сериозно.

— Помогнете ми, светни — мрачно промърмори Елиът. — Всяка от изброените дами на свой ред ти разкъса сърцето и по съвместителство ме накара да пропусна занятията в академията. Всяка една от тях. Ще отречеш ли?

— В думите ти може и да има известна истина, но пак трябва да ми признаеш, че винаги съм бил верен на всяка от тях...

— Да, поотделно. До появата на следващата.

— Но този път е много различно, Елиът, повярвай ми. Много по-различно.

Тъй като нямаше какво друго да стори, Елиът скръцна със зъби и продължи да слуша.

— Става дума за госпожица Недостъпна.

— Значи си седнал да хленчиш за девойката, която ти е дала пълни основания да искаш земята да се разтвори и да те погълне? И не само на теб, ами на всички нас? Хайде, продължавай.

— Да, ще ти разкрия всичко. Вече не ме е грижа. Вече не остана място за плахост.

— Ти винаги си бил особено плах — иронично каза другият.

— Отчаян съм, Елиът. Нима съм влюбен? Никога, никога не съм се чувствал тъй дяволски потиснат. Не мога да спя. Трябва да призная, че напоследък нямам и апетит.

— Спомням си, че същите симптоми се проявиха и по времето на увлечението ти по Колет.

— Ти имаш ли намерение да ме изслушаш?

— Да видим дали ще успея да предугадя следващите ти думи. Благодарение на многократните повторения зная репликите ти наизуст. Вяраваш ли, че госпожица Недостъпна е чиста девойка?

— Да. — Клифърд се изчерви.

— Обичаш ли я? Не по начина, по който се тътриш подир всяка красива муцунка — обичаш ли я истински?

— Да — инатливо отвърна събеседникът му. — Готов съм...

— Нека не бързаеме със заричанията. Готов ли си да се ожениш за нея?

Клифърд почервения още по-силно.

— Да — промълви той.

— Близките ти много биха се радвали да чуят това — изръмжа Елиът, предъвкал гнева си. — Мили тате, току-що сключих брак с една очарователна гризетка, която съм сигурен, че ти ще приветстваш с разтворени обятия, заедно с новата си тъща, перачката. Бога ми, Клифърд! Този път ти си затънал по-лошо. Благодарни се на небето, че моят здрав разум стига и за двамата ни. Макар че в този случай нямам никакви основания за опасение. Госпожица Недостъпна по недвусмислен начин сложи край на похожденията ти.

— Госпожица Недостъпна... — отвърна Клифърд и се намести, но неочаквано замлъкна, защото в шарената сянка на алеята крачеше самата обсъждана от тях дама. Роклята ѝ бе безукорна, а широкополата сламена шапка хвърляше крива сянка над очите ѝ.

Елиът първи се надигна и се поклони. Клифърд свали шапката си с тъй скромно, жално и умоляващо вид, че младата жена се усмихна.

Усмивката ѝ бе очарователна; когато Клифърд, неспособен да запази равновесие, леко залитна, дамата неволно се усмихна за втори път. Тя спря пред една от пейките на терасата и извади книга, но не я зачете, а само я разтвори на отбелязаното място, положи я обърната в скута си, усмихна се, въздъхна и се загледа към града, отдавна забравила за Фоксхол Клифърд.

След малко тя отново взе книгата, но пак не я зачете, а се зае да намества розата в корсажа си — голяма и червена роза. Цветето пламтеше като огън над сърцето ѝ и също като огън сгряваше същото онова сърце, пърхащо под нежните листенца. Тя въздъхна отново, защото се чувстваше много щастлива. Небето бе толкова синьо, въздухът бе тъй нежен, слънцето милваше така нежно — сърцето ѝ не можеше да не пее: да не пее към цветето, красящо гърдата ѝ. Сред тълпата минавачи, сред вчерашния свят, сред милионите други, един се обърна към мен. Тъй пееше то.

Два сиви гълъба прелетяха над терасата, за да кацнат там и да започнат да клатят глави, и да се тътрят. Тази гледка накара госпожицата да се засмее възторжено. В този момент тя видя Клифърд пред себе си. Той отново бе стиснал шапката си в ръка, а върху лицето

му се редуваха умоляващи усмивки, които биха развълнували и сърцето на бенгалски тигър.

За момент тя се намръщи, а после се загледа любопитно в него. Това ѝ позволи да забележи сходство между неговите поклони и кимащите ѝ гълъби — сходство, извлякло от устните ѝ омаен смях. Нима това беше госпожица Недостъпна? Тъй променена, тя дори не можеше да познае себе си. А песента на сърцето ѝ заглушаваше всичко останало. Песента трепереше върху устните ѝ, молеше се да бъде излята, макар и под формата на привидно небрежен смях. Смях към един кимащ гълъб. И към мосю Клифърд.

— И си мислите, че след като съм си позволила да отвърщам на поздравите на студентите от квартала, вие ще бъдете мой приятел? Аз не ви познавам, мосю, но тъй като суетата е синоним на мъжа, нека изтъкна: радвайте се, мосю Суета, че аз ще отвърщам на поздрава ви.

— Но аз ви моля... умолявам ви да ми позволите да изразя почитта, която тъй дълго.

— Бога ми, почитта ви въобще не ме интересува.

— Поне ми позволете на моменти да разговарям с вас. Понякога. Много рядко.

— Първо на вас, после на всички...

— Нищо подобно; аз ще бъда самата дискретност.

— Дискретност?

Погледът ѝ бе ясен и недвусмислен; за момент Клифърд трепна, но само за момент. Подир това духът на безразсъдността го обзе, той седна до нея и се разкри изцяло. През цялото време усещаше, че е глупак, че увлечението не се равнява на обич, че всяка следваща изречена дума го обвързва по невъзможен за избягване начин. През цялото време Елиът попоглеждаше намръщено към него и полагаше усилия да удържа булдозите, които изявяваха желание да се притекат на помощ на господаря Клифърд: дори кучетата усещаха, че нещо не е наред. Самият Елиът се ограничаваше да процежда все по-остри ругатни.

В края на излиянието си Клифърд сияеше от вълнение, но госпожица Недостъпна забави отговора си, което бързо охлади страстта му. Това забавяне спомогна за нормализирането на ситуацията. Разочарованието започваше да се просмуква, но Клифърд

го прогони и отново пристъпи към излияния. В един момент дамата го прекъсна.

— Благодаря ви — бавно и сериозно поде тя. — До този момент никой мъж не ми беше предлагал брак.

Младата жена се обърна, загледа се към града и помълча няколко мига.

— Вие ми предлагате много. Аз съм сама и нямам нищо... Аз самата съм нищо.

Погледът ѝ отново се насочи към бляскавия Париж. Клифърд проследи очите ѝ.

— Трудно е — промълви тя. — Трудно е непрекъснато да работиш, винаги сама, без никакъв приятел, на когото да се довериш. Аз зная това. Ние го знаем. Ние, които нямаме нищо и никого, които отдаваме себе си без въпроси, когато обичаме. Да, без въпроси. Отдаваме сърцето си, макар да знаем как ще свърши всичко.

Тя докосна розата в гърдата си, за момент забравила събеседника си.

— Благодаря ви, наистина съм ви благодарна. — Тя разтвори книгата, откъсна венчелистче от розата и го пусна сред страниците. Накрая повдигна поглед и каза тихо: — Но не мога да приема.

V

Клифърд се нуждаеше от месец, за да се възстанови, макар че експертът в тази област, Елиът, го обяви за здрав още в началото на първата седмица. Пък и оздравяването му бе ускорено от сърдечността, с която госпожица Недостъпна отвърщаше на поздравите му. По четиридесет пъти на ден Клифърд я благославяше за отказа ѝ и благодареше на провидението. А в същото време — колко си чудно, сърце! — се измъчваше по неизразим начин.

Това бе започнало да дразни Елиът: отчасти заради мълчаливостта на другаря му, отчасти заради необяснимата промяна в поведението на госпожица Недостъпна. В честите им срещи, когато тя, поела по улица „Сена“ с голяма сламена шапка, се разминаваше с Клифърд и спътниците му и се усмихваше изчервена, Елиът започна да подозира. Но тези му подозрения така и не се сдобиха с доказателства, така че той престана да мисли по въпроса, определяйки Клифърд като идиот и запазвайки неопределено мнение за дамата. През цялото това време Селби ревнуваше. В началото той отказваше да го признае пред себе си и изостави студиото, за да прекара един ден сред природата. Но, очаквано, горите и поляните само влошиха състоянието му, а поточетата му нашепваха за обичаната. И косачите, подвикващи едни на други, като да зовяха името ѝ. Този ден в провинцията, наместо да го успокои, му донесе цяла седмица раздразнение. Седмица, през която той работи гневно, през цялото време измъчван от желание да разбере какво прави Клифърд в момента. Това му състояние достигна връхната си точка в неделя, в случайна разходка, отвела го до пазара за цветя на моста Пон-о-Шанж, за да го насочи към моргата и обратно към мраморния мост. Селби сам почувства, че това обхождане е безсмислено, затова се отправи да посети Клифърд, отпиващ ментов коктейл в градината си.

Двамата се впуснаха да обсъждат морала и човешкото щастие; всеки от тях намери другия за забавен събеседник, макар че Селби не успя да изтръгне нищо от Клифърд — за искрена забава на последния. Но пък ментовият джулеп успокои ревността и прибави надежда.

Когато Селби заяви, че трябва да си върви, Клифърд също се надигна; тогава гостът, за да не остане по-назад, настоя да придружи Клифърд обратно до входа на квартирата му, което от своя страна стана повод за ново изпращане... Покрай трудното разделяне двамата взеха решение да вечерят заедно, а после да похвърчат. Под общия знаменател на хвърченето попадаха всички онези Клифърдови вечерни обходи, та в този случай изразът трябваше да се равнява на веселие. Те се отправиха в ресторант „Миньон“ и докато Селби разговаряше с готвача, Клифърд хвърляше по някое и друго бащинско око към оберкелнера. Вечерята представляваше успех — или поне влизаше в типа вечери, определяни по този начин. По време на десерта Селби чу някой край тях да казва:

— Селби Хлапака е пиян като талпа.

Някаква група мина край тях; Селби имаше смътното усещане, че се е здрависал с всеки от тях сред оправдано веселие, защото цялата компания бе много остроумна. Насреща му Клифърд се кълнеше в непоклатима вярност към приятеля си Селби. Изглежда, и други се бяха присъединили към масата им: или седнали край тях, или непрекъснато навъртащи се наоколо, шумолейки с поли. Уханието на рози, шумоленето на ветрила, допирът на пълнички ръце и кикотът ставаха все по-неясни и неясни. Струваше му се, че в помещението се промъква мъгла, докато не настъпи моментът, в който всеки отделен предмет придоби болезнена острота, само лицата останаха неясни, а гласовете му се струваха пронизителни. Селби се изправи, спокоен и невъзмутим, за момента в пълен контрол над себе си, макар и много пиян. Той сам усещаше състоянието си: към себе си се отнасяше с подозрение, което би подобавало на пристъпващ до него крадец. Този себеконтрол позволи на Клифърд да полее главата му с ледена вода и при последващото им оттегляне на улицата опиянението на Селби не личеше. Известно време той смогна да задържи този си самоконтрол. Единствено лицето му оставаше по-бледо и по-изопнато от обикновено; и думите му бяха малко по-бавни, за да компенсират нуждата от предпазливост. В полунощ той остави Клифърд да спи като младенец в нечий фотьойл, стиснал велурена ръкавица и омотан с пернат шал, който да го пази от течението. От своя страна, преодолял коридора и стълбите, Селби се озова на улицата в непознат квартал. Той механично потърси името на улицата, но то не му говореше нищо.

Затова се обърна и закрачи към светлините, струпани в края ѝ. Те се оказаха по-далече от очакваното; след дълго дирене младежът трябваше да стигне до заключението, че някаква мистериозна причина е отстранила очите му от обичайните им места и им е придала птиче разположение.

Беше му неприятно да мисли за затрудненията, които щяха да последват от тази метаморфоза. Той опита да извие глава като гълъб, за да изпробва гъвкавостта на шията си. Обзе го съкрушителна мъка: сълзи започнаха да се събират в очите му, сърцето му потръпваше, освен това се сблъска с някакво дърво. Този сблъсък събуди мисълта му; Селби потисна заклокочилите си чувства, взе си шапката и закрачи по-бързо, стиснал устни и зъби. Той съумяваше да крачи добре и почти без залитане; след някаква вечност мина покрай редица файтони. Ярките им светлини — червени, жълти и зелени — го дразнеха. Би било приятно да ги изпотроши с бастуна си. Въпреки това Селби потисна този си импулс и отмина. По-късно осъзна, че би могъл да си спести сили, ако наеме кола; с това си намерение пое обратно, ала файтоните му изглеждаха толкова далече, а фенерите светеха тъй ярко и объркващо, че се отказа и отново се огледа.

Огромна и неопределена сянка се издигаше от дясната му страна. Селби разпозна Триумфалната арка и замислено я заплаши с бастуна си. Големината ѝ го дразнеше с прекомерността си. Нещо изтрополи върху паважа; след известен размисъл той реши, че това трябва да е бил бастунът му, но вече нямаше значение. Овладейл изцяло себе си, сложил край на частичното неподчинение на десния си крак, той осъзна, че прекосява площад „Конкорд“ — и то със забързана крачка, която заплашваше да го отведе до Мадлената. Не, така нямаше да стане. Той рязко се обърна надясно, прекоси моста, отмина Бурбонския дворец и се понесе по булевард „Сен Жермен“. Тук Селби напредваше сносно, макар че масивността на военното министерство му нанесе лична обида. Едва тук младежът почувства липсата на бастуна си: би било приятно да го прокарва по протежение на оградите. Тогава му хрумна, че нищо не му пречи да използва шапката си по същото предназначение, само че подир намирането ѝ Селби забрави причината, поради която беше посегнал към нея, та трябваше царствено да я постави обратно връз темето ги. Подир това му се наложи да влезе в битка с желанието просто да седне върху тротоара и

да зариде. Това сражение трая до достигането на улица „Рен“: там той се загледа в дракона, надвиснал над едноименния двор. В съзерцание времето летеше неусетно; доста по-късно младежът осъзна, че нищо не го задържа тук, и поднови пътя си. Напредъкът протичаше бавно. Вече не го преследваше желание да седне и ридае, но бе изникнал нов нагон, изискващ дълъг и неподвижен размисъл. Десният крак забрави покорността си и отново атакува левия си събрат, успявайки да го нападне във фланг и да го блъсне в препречваща дъска. Селби понечи да я заобиколи, но откри, че дъската представлява част от преграда. Опитът за събарянето на дъските също се оказа неуспешен. Тогава той зърна червен фенер, оставен върху купчина павета зад бариерата. Прекрасно. Как щеше да се прибере, след като булевардът беше затворен? Но не, той не се намираше на булеварда. Коварният десен крак го бе отвлякъл встрани, защото самият булевард се простираше назад, протегнал безкрайната си редица улични лампи. Това не беше булевардът, ами някаква си мрачна уличка, разровена и отрупана с камънаци.

Селби повдигна очи. Настойчиви в чернотата си букви личаха върху бариерата.

Улицата недостъпна

Младежът седна. Двама полицаи, с които той се познаваше, се приближиха до него и го посъветваха да се надигне, но седналият възрази, изтъквайки личните си предпочитания. Полицаяте се оттеглиха със смях. А Селби вече размишляваше над новия си проблем: как да посети госпожица Недостъпна. Очевидно тя се намираше на някой от етажите на голямата сграда с железните балкони. Вратата на сградата несъмнено щеше да бъде заключена, но пък какво от това — той просто възнамеряваше да крещи, докато дамата не се появи, това беше замисълът му. Сетне друга идея, също тъй бляскава, докосна мислите му: да тропа по вратата, докато дамата не се появи. В крайна сметка Селби отхвърли и двете. Реши да се покатери на някой балкон, да отвори прозореца и учтиво да се осведоми за госпожицата. Доколкото можеше да види, в къщата светеше само един прозорец — на втория етаж. Именно към него се

загледа той, преди да се покатери отвъд бариерата и купчините павета. Ето че самата постройка беше достигната; фасадата ѝ се извисяваше пред него. Изглеждаше невъзможно гладка. Но и това нямаше да представлява проблем, защото младежът бе споходен от внезапна ярост — онзи пиянски гняв, който не търпи препятствия. Кръвта започна да бучи в ушите му като океан. Той стисна зъби, скочи към един перваз и увисна на решетките. Разумността бе избягала под наплива на множество гласове; сърцето му пулсираше пробивно. С помощта на декорациите върху фасадата, тръби и кепенци той започна да напредва към заветния балкон. Там шапката му падна и изтрака по стъклото. За момент Селби остана облегнат на парапета, за да си поеме дъх. Тогава прозорецът бавно се отвори.

Известно време двамата се гледаха мълчаливо, преди девойката плахо да отстъпи две крачки. Селби виждаше, че лицето ѝ е почервенияло; виждаше как тя присяда до осветената от лампата маса. Пак безмълвен, той влезе в стаята и затвори огромния прозорец зад себе си. Погледите им отново се срещнаха.

Стаята бе малка и бяла. Всичко в нея бе бяло — и балдахинът на леглото, и умивалничето в ъгъла, и голите стени, и порцелановата лампа — и собственото му лице, ако Селби можеше да се види в този момент. А лицето и шията на дамата пламтяха в същия цвят, който красеше разтворените пъпки на розовото дръвче на камината край нея. Селби не говореше. Тя, изглежда, не очакваше това от него. Той бе зает да осъзнава стаята. Всеобщата белота, чистотата на всичко — това започваше да го смуцава. Привикналият му поглед започваше да различава и други предмети в светлината на лампата. Имаше пиано, кофа за въглища, малък метален сандък и вана. Вратата приютяваше редица закачалки. Бяла кретонова завеса покриваше окачените там дрехи. Върху кревата лежах чадър и сламена шапка, на масата имаше ролка за пиано, мастилница и нотни страници. Зад Селби имаше гардероб с огледало, но в този момент той не гореше от желание да вижда лицето си, защото бе започнал да изтрезнява.

Девойката продължаваше да се взира в него. Лицето ѝ не изразяваше нищо, макар устните на моменти да трепваха незабележимо. Очите ѝ, смайващо сини на дневна светлина, сега изглеждаха тъмни като кадифе; руменината по врата ѝ се усилваше и избледняваше с ритмичността на всеки дъх. Тук тя изглеждаше по-

малка и по-крехка, отколкото на улицата; нещо в извивката на шията ѝ показваше почти детска невинност. Раздвижването му, довело погледа му до огледалото, предшестващо шок: Селби остана разтърсен като човек, зърнал някаква срамна гледка. За момент погледите им се срещнаха, преди неговите очи да се насочат към пода. Устните му пребледняха; вътрешната борба го накара да сведе глава и обтегна нервите му до предел. Битката приключи бързо; вътрешният глас произнесе неопровержимо решение. И той се вслушваше, заинтересуван, макар и сам да бе усещал смътно същността на решението още преди оформянето му. След миг изправи глава, а дамата веднага се надигна, все още отпуснала едната си ръка върху масата. Селби отвори прозореца, взе си шапката и спря. Наместо да излезе, младежът се приближи до розовото дръвче и докосна цветчетата с лика си. Едно от тях стоеше на масата в чаша с вода. С механично движение девойката го взе, допря го до устните си и го положи на масата до себе си. Селби мълчаливо повдигна цветето и се отправи към вратата. Стълбището бе мрачно и притихнало; дамата взе лампата си и го изпроводи до входа. Там тя лично издърпа резетата и отвори металната вратичка.

През нея Селби отнесе розата си.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.